

DOKUMENTUM

Az RMDSZ külpolitikájának kronológiája (1989–1996)¹

Összeállította: Szabó Tamás

1989

December 27. A Külügyminisztérium nyilatkozatban üdvözölte az RMDSZ megalakulását, és támogatja a Szövetség 1989. december 26-i kiáltványában foglalt alapelvek és célok romániai megvalósítását. A nyilatkozat hangsúlyozza, hogy Romániában csak egy átfogó demokratikus kibontakozás teremtheti meg a magyarság sorsának rendezését. A magyar-román kapcsolatokról kijelenti, hogy ezek alakulása elválaszthatatlan a kollektív és egyéni nemzetiségi jogok érvényesülésétől.

December 29. Horn Gyula külügyminiszter látogatást tett Romániában. Tárgyalást folytatott Ion Iliescuval, a román Nemzeti Megmentés Frontja Tanácsának elnökével, valamint Petre Roman miniszterelnökkel, Sergiu Celac külügyminiszterrel, továbbá Király Károllyal és Domokos Gézával. A találkozón megegyezés született a kolozsvári és debreceni konzulátusok megnyitásáról.

1990

Január 11–13. között az RMDSZ Ideiglenes Intéző Bizottságának tagja, Gálfalvi Zsolt részt vett a bécsi Európa-kerekasztal értekezleten, ahol beszámolt az romániai magyarság helyzetéről.

1 A kronológia az *RMDSZ Közlöny és Tájékoztatók*, Udvardy Frigyes: *A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája 1990–2009* (lásd <http://udvardy.adatbank.transindex.ro/>), illetve Kuszálik Péter: *Az RMDSZ tizenöt éve a sajtó tükrében* (lásd <http://rmdszkronologia.adatbank.transindex.ro/>) című kronológiák felhasználásával készült. Az összeállítást a *Magyar külpolitikai évkönyv*ben fellelhető kronológiával és a budapesti külügyminisztériumi anyagokkal (Magyar Nemzeti Levéltár – Országos Levéltára, Külügyminisztérium TÜK iratok, XIX-J-1-J Románia, 1989–1995) egészítettem ki.

Január 16–18. között a Magyar Demokrata Fórum küldöttsége Bukarestbe látogatott. A küldöttek között volt Kulin Ferenc alelnök, Elekes István választmányi tag, Borsi Kálmán Béla és Molnár Gusztáv szakértők. A küldöttség találkozott a NMFT tagjaival, Silviu Brucannal, Gelu Voican-Voiculescu miniszterelnök-helyetttel, a történelmi pártok vezetőivel, a Társadalmi Dialógus csoport és az RMDSZ képviselőivel.

Február második hetében Tökés László magyarországi útján tárgyalta a kormány tagjaival, az egyházak vezetőivel. Találkozott többek között Szűrs Mátvás ideiglenes köztársasági elnökkel, Németh Miklós miniszterelnökkel, Pozsgay Imre államminiszterrel, Tabajdi Csabával, a nemzetiségi kollégium miniszteri rangú vezetőjével, Paskai László primással. Hazatérése után Bukarestben tárgyalta James Bakerrel, az Egyesült Államok külügyminiszterével.

Március 9. Tökés László lelkész az Amerikai Magyar Emberjogi Alapítvány meghívására az Egyesült Államokba utazott. Érkezésekor O. C. Jonah, az ENSZ főtitkárának a helyettese fogadta. Kéthetes amerikai útja során Tökés Lászlót a Fehér Házban fogadta Bush elnök. Március 15-i ünnepség keretében a Capitolium kupolájában felavatták Kossuth Lajos mellszobrát.

Március 20. Budapesten, a Hősök terén több tízezres tömeg tiltakozó nagygyűlésen ítélte el a marosvásárhelyi véres eseményeket. Felszólalt Lezsák Sándor, Sinkovits Imre, Kányádi Sándor, Göncz Árpád, Tamás Gáspár Miklós, Csurka István, Sebestyén László, Németh Zsolt, Prepeliczay István, Csepella Imre és Kónya Imre.

Az RMDSZ vezetőségének tagjai a március 19–20 között Budapesten tartott magyar-román értelmiségi találkozón értesültek a marosvásárhelyi eseményekről. A Balázs Sándor, Cs. Gyimesi Éva, Domokos Géza, Kántor Lajos, Kányádi Sándor, Lányi Szabolcs, Markó Béla és Sylveszter Lajos által jegyzett nyilatkozatban kérik a román kormány azonnali közbelépését, és a vétkes személyek felelőssége vonását.

A székelyudvarhelyi nagygyűlés résztvevői elutasították a Vatra Românească provokációját, és elfogadtak egy felhívást, amelyet a román kormányszervekhez és az ENSZ-hez intéztek. Követelték az uszító megnyilatkozások azonnali beszüntetését. Kérték, hogy az ENSZ küldjön ellenőrző csoportot Romániába.

Németh Miklós miniszterelnök levelet intéz Petre Roman miniszterelnöknek, amelyben elítéli a magyarelles, sovinszta atrocitásokat. Horn Gyula külügyminiszter nyilatkozatában beszámolt arról, hogy levelet intézett az ENSZ főtitkárához és az ENSZ BT soros elnökéhez az események kivizsgálása érdekében, és bekérte a román nagykövetet.

- Március 22. A magyar kormány nyilatkozatot tesz közé a romániai magyarellenes cselekményekkel kapcsolatban, és a román kormányt teszi felelőssé, hogy nem tett határozott lépéseket a román sovinizmus újjáéledésének megakadályozására. A nyilatkozat visszautasítja a magyar fél címére megfogalmazott vádakát, a külső beavatkozásra vonatkozó kijelentéseket, és kéri az események kivizsgálását és az igazi tettesek felelősségére vonását. A dokumentum leszögezi, hogy Magyarország továbbra is hajlandó minden vitás kérdésről tárgyalni, ehhez azonban elengedhetetlen a sovinszta indulatok megfékezése.
- Április 10–13. között Bitay Ödön, az RMDSZ titkára és Zonda Attila, az országos vezetőség tagja Budapestre utaztak azzal a céllal, hogy segítséget kérjenek és konzultáljanak az RMDSZ választási kampányának technikai részleteiről.
- Május 31. Domokos Géza, az RMDSZ elnöke egyhetes magyarországi úton vett részt. Találkozott Göncz Árpád ideiglenes köztársasági elnökkel, Antall József miniszterelnökkel és Jeszenszky Géza külügyminiszterrel.
- Június 21. Tőkés László Koppenhágában, a helsinki utótalálkozón elmondott beszédét közölte a *Romániai Magyar Szó* Egyetlen alternatíva: nemzeti megbékélés címmel. A cikk kitér arra, hogy a rendszerváltás utáni kezdeti eseményeket a magyar–román barátság jellemezte, amin csakhamar felülkerekedett a nacionalizmus és a magyarellenesség. Tőkés szerint a kisebbségi kérdés megoldása a román demokrácia próbaköve.
- Augusztus 14. Verestóy Attila szenátor látogatást tett Jeszenszky Géza külügyminiszternél. Felvetette, hogy a két fél jobb megismerése érdekében a Magyar Országgyűlés hívja meg egy körútra a román törvényhozókat, mi több, célszerű lenne a két parlament között baráti csoportokat létrehozni.
- Szeptember 27. Bárányi Ferenc RMDSZ-es képviselő a román delegáció tagjaként felszólalt az Európa Tanácsban, és bemutatta a Szövetség *Románia politikai helyzete és az ország jövője az Európa Tanácsban* című állásfoglalását, melyben a következő követelések jelennek meg: kisebbségi törvény kidolgozása, nemzetiségi minisztérium felállítása, önálló magyar televízió- és rádióadás, önálló anyanyelvi oktatás, a Bolyai Egyetem visszaállítása, a gyulafehérvári püspökség érseki rangra emelése, az anyanyelv szabad használata, a magyarellenos uszítás megszüntetése, a kolozsvári konzulátus újbóli engedélyezése. Tárgyalt Catherine Lalumière asszonnyal, az ET főtítkárával is.
- Október 2. Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése határozatot fogadott el Románia felvételi kérelmével kapcsolatban, melyben kifejezi aggodal-

mát a márciusi vásárhelyi és a júniusi bukaresti eseményekért, és kéri a jelentések közzétételét, a nemzetiségek egyéni és kollektív jogainak biztosítását. A közgyűlés arról is határozott, hogy bizottságot küld Romániába.

November 9–11. között Temesváron rendezték meg a Magyar Ifjúsági Szervezetek Szövetségének (MISZSZ) második kongresszusát. Számos szervezet képviseltette magát, így a FIDESZ és az Ifjúsági Demokrata Fórum Magyarországról, valamint a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szervezet képviselője is részt vett a kongresszuson.

November 11–25. között az ET Parlamenti Közgyűlésének küldöttsége tényfeltáró látogatást tett Romániában, ahol a csatlakozás lehetőségeiről szerzett tapasztalatokat. Találkoztak a politikai pártok és a sajtó képviselőivel, a marosvásárhelyi és júniusi bukaresti eseményeket vizsgáló bizottság tagjaival, továbbá ellátogattak Marosvásárhelyre és Kolozsvárra. Az RMDSZ hét pontban fogalmazta meg Románia kisebbségekkel kapcsolatos jogrendjével szembeni kifogásait, amelyeket az *Értékelés – Az Európa Tanács Romániával szembeni elvárásainak eddigi teljesítéséről* című dokumentumban foglalt össze.

November 19. Az EBEÉ csúcstalálkozójára utazó román delegáció tagjaként Párizsba utazott Domokos Géza. Iliescu elnök találkozott Mitterand elnökkel, akivel az államközi kapcsolatokban jelentkező problémákat vitatták meg.

December 21. A *Romániai Magyar Szónak* adott interjújában Frunda György szenátor beszámolt az alkotmányozó bizottság munkájáról. A készülő alkotmány szövegéhez több kifogást emeltek (nemzeti kisebbségek jogai, az etnikai vagy nyelvi pártok bejegyzésének megtiltása, az anyanyelvhasználat és anyanyelvi oktatás), amelyet az ENSZ Emberjogi Bizottságához is elvittek.

1991

Január 3. Szőcs Géza, az RMDSZ alelnöke látogatást tett a Határon Túli Magyarok Főosztályán. A romániai helyzetről, az RMDSZ pozíciójáról és a romániai magyarság problémáiról és terveiről tájékoztatta Jolsvai Sándor Főosztályvezetőt, Kutasi Mártát és Horváth Attilát.

Január 4. Az Egyesült Államok külügyminisztere, James A. Baker Tökés László püspöknek írt levelében hangsúlyozta, hogy az Egyesült Államok határozottan kiáll az emberi jogok tisztelete mellett, beleértve a nemzeti kisebbségek tagjainak megvédelmezését is. „Szoros figyelemmel kísér-

jük a romániai eseményeket, beleértve az etnikai és vallási kisebbségekkel való bánásmódot” – írta levelében.

Január 10-én, a Határon Túli Magyarok Főosztályánál tett látogatást Bodó Barna, az RMDSZ alelnöke. A látogatásra elkísérte Csiszér Kálmán, az RMDSZ Arad megyei elnöke, Takács Csaba képviselő, Kocs János szakszervezeti vezető és Bakk Miklós politikai tanácsos.

Január 15. Az Amnesty International az emberi jogok Romániában történő tisztelgéséről szóló jelentésében részletezi az 1990. márciusi marosvásárhelyi és az 1990. júniusi bukaresti eseményeket. A szervezet 1990 áprilisában fordult a román hatóságokhoz, kérve egy vizsgálóbizottság megalakítását. A jelentés kiemeli a rendőri erők mulasztását, majd jelzi, hogy a felelősségre vont személyek között csak magyarok és cigányok vannak.

Január 15. Domokos Gézá, az RMDSZ elnökét több nyugati (köztük amerikai, német és holland) diplomata kereste meg, hogy előzetes tájékoztatást kérjen a jelenlegi román belpolitikai helyzetről és a kisebbségi jogok érvényesüléséről. Az RMDSZ elnöke kifejtette, hogy a magyar kisebbség szempontjából nagy fontossággal bír, hogy az ET következetes magatartást tanúsítson Románia irányában, és ragaszkodjon a már meghatározott elvárásokhoz.

Február 7. Az RMDSZ Elnöksége munkaülést tartott bukaresti székházában. A főtitkárság mellett létrejött a külkapcsolatokat koordináló iroda, amely megtette az első lépéseket a szomszéd országokban, illetve Nyugat-Európában működő pártokkal és kisebbségvédelmi szervezetekkel való együttműködésre. Az iroda tagjai Szócs Géza főtitkár, Borbély Ernő és Csutak István képviselők, továbbá állandó tagja Koszta Nagy István.

Február 14. Az RMDSZ elnöksége – a budapesti Külügyminisztérium ajánlására – levelet juttatott el az EP vezetőihez. A dokumentum megállapítja, hogy az RMDSZ már az EK és Románia közötti Kereskedelmi és Együttműködési Egyezmény megkötését is aggodalommal vette tudomásul, mert elfogadását nem előzte meg az ellenzékkel folytatott konzultáció. A belpolitikai helyzet csak súlyosbodott, a meghirdetett és törvénybe foglalt reformok egy etnokrata diktatúra irányában tartanak.

Február 15–17. Az RMDSZ képviselőiben Frunda György, Hajdú Gábor, Pillich László, az örmény és a német kisebbségi képviselőkkel együtt Budapestre utaztak, hogy konzultáljanak a közelgő alkotmány-tervezet vitájával kapcsolatban. A küldöttséget az Országgyűlés Emberi Jogi, Kisebbségi és Vallásügyi Bizottsága fogadta, majd találkoztak az Ország-

gyűlés Alkotmányügyi Bizottságának képviselőivel, az ET-beli képviselőkkel, az Országgyűlés Emberi Jogi Bizottságának képviselőivel és más alkotmányjogi szakértőkkel.

Február 22. Ausztráliai útja során Tőkés László Canberrában a kormány képviselőivel és politikusokkal folytatott tárgyalásokat. A magyar nagykövetségen folytatott beszélgetések fő témái a romániai magyarság, az egyházak helyzete, az RMDSZ szerepe és a jelenlegi kormány megítélése. Hangsúlyozta, hogy fokozni és állandósítani kell a román vezetésre nehezedő nemzetközi nyomást, és exponálni kell a román kormány külföldi kijelentései és belföldi tevékenysége közti ellentmondásokat.

Február 23. Entz Géza, a Miniszterelnöki Hivatal külföldön élő magyarokkal foglalkozó államtitkára az Új Szóban arról nyilatkozik, hogy Magyarország nemzetközi szempontból is legitim törekvésnek tekinti a szlovákiai, az erdélyi, a vajdasági és a kárpátaljai magyarság saját identitásának megtartásáért, közösségi fennmaradásáért, méltóságának tiszteltetésben tartásáért vívott küzdelmet.

Február 27. Anders Björk, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének elnöke beszédet mondott a román képviselők együttes ülésén, majd találkozott Ion Iliescu elnökkel és Petre Roman miniszterelnökkel. A találkozáson kifejtette, hogy az emberi jogok nem képezhetik Románia belügyét. Domokos Gézával az oktatásügy helyzetéről tárgyaltak.

Március 1-3. között zajlott Ungváron a „Kárpát-medence magyarsága a 20. század végén” című konferencia, amelyen előadást tartott Király Károly RMDSZ-es szenátor. Előadásában kitért a román parlamentben zajlott alkotmány-tervezetről szóló vitákra, és arra, hogy az egyes cikkelyek milyen veszélyeket rejtenek az erdélyi magyarságra nézve (például a nemzetállam kifejezés vagy a nemzetiségi, vallási alapon történő pártszervezés alkotmányos szabályozása).

Március 21-25. között román parlamenti delegáció látogatott Budapestre. A delegáció tagjaként Király Károly szenátor a hivatalos programon kívül találkozott Antall József miniszterelnökkel, Jeszenszky Géza külügyminiszterrel és Szokai Imre helyettes-államtitkárral.

Március 25. Bécsben, az Osztrák Néppárt szervezésében került sor a nemzetközi Európa Kerekasztal értekezletére. A tanácskozáson elfogadott dokumentum megállapítja, hogy a kisebbségi jogok az új európai béke-rend legfontosabb elemei közé tartoznak, és védelmükre európai egyezményt kell létrehozni. Az RMDSZ-t Szöcs Géza és Tőkés László képviselte, akik a magyar kisebbség helyzetére és a készülődő alkotmánytervezet hiányosságaira hívták fel a résztvevők figyelmét.

- Március 25. Nyílt levélben tiltakozott 127 romániai magyar értelmiségi a kormány részrehajló magatartása, a Vatra Românească uszító pogromtevékenysége és a tömegkommunikációban érvényesülő torzítások ellen. Az aláírók kérték, hogy egy pártatlan nemzetközi bizottság vizsgálja ki az Erdélyben kialakult konfliktusokat. Tiltakozásukat eljuttatták a Helsinki Watch-hoz, az ENSZ Emberi Jogi Bizottságához és az Európa Tanácshoz.
- Április 13–14. között Erdély múltja és jövője címmel tanácskozást tartottak Egerben, melyet az Erdélyi Szövetség szervezett. A tanácskozáson előadást tartott Beke György, az Erdélyi Szövetség elnöke, Murvai Sámuel, az Erdélyi Szövetség Heves megyei elnöke, Tőkés László püspök, Borbély Imre, Köteles Pál, az *Erdélyi Magyarság* főszerkesztője, Eva Maria Barki, a bécsi Nemzetközi Erdély Bizottság elnöke, Pomogáts Béla és a Határon Túli Magyarok Titkársága képviselőjében Bálint-Pataki József.
- Április közepén Györfly Ilonának, a Kulturális Alapítvány Erdélyért vezetőjének a meghívására Washingtonba látogatott Markó Béla szenátor, ahol a meghívók felkérésére erdélyi politika, kisebbségi kérdés témában tartott előadást.
- Április 18-án Bukarestbe érkezett François Mitterrand francia államfő és Roland Dumas külügyminiszter. Mitterrand találkozott Iliescu elnökkel, majd felszólalt a parlamentben, hangsúlyozva a kisebbségi jogok fontosságát, este pedig román értelmiségiekkel találkozott. Domokos Géza a francia elnöknek kifejtette, hogy az országban ma is él a kisebbséggellenes, nacionalista politika. A tárgyaláson hangsúlyozta, hogy a magyar közösség számára elfogadhatatlan az, hogy a többség döntsön a romániai magyarság jövőjét, jogkörét illető kérdésekben.
- Május 10–19. között Entz Géza államtitkár több mint egyhetes romániai körútra érkezett. Látogatást tett a nagyobb erdélyi városokban és tárgyalt az RMDSZ megyei vezetőivel, a képviselőházi és a szenátus frakció tagjaival, az egyházak elöljáróival és román politikusokkal, kormányzati tisztségviselőkkel és a pártok vezetőivel.
- Június 4. Az Erdélyi Magyarságért Kulturális Alapítvány meghívására az Egyesült Államokban járt Markó Béla szenátor, ahol több előadást is tartott az erdélyi magyarság helyzetéről.
- Június 7. A magyar kisebbségpolitika pártérdekeken felülemelkedő stratégiájának kidolgozását sürgette az RMDSZ II. kongresszusának elfogadott felhívása, melyet a magyarországi pártokhoz intéztek.
- Június 7. Az Európai Népcsoportok Föderális Uniója (FUEV) budapesti kongresszusán meghívta tagjai sorába az RMDSZ-t, számolt be a törté-

tekről Szócs Géza és Eckstein-Kovács Péter. A FUEV az Európa Tanács mellett szakértői szerepet játszik, kisebbségszakértőkből álló jogász csoportja van.

Június 16. Bába Iván helyettes-államtitkár bukaresti tárgyalásai alatt találkozóra került sor a nagykövetségen az RMDSZ képviselőivel. A beszélgetésen részt vett Domokos Géza, Tokay György, Verestóy Attila, Demény Lajos, Gálfalvy Zsolt, a *Hét* főszerkesztője és Székely László, a *RMSZ* főszerkesztője. Tárgyaltak a magyar-román kapcsolatok aktuális kérdéseiről a kisebbségi jogvédelem hatékonyabbá tételéről, a nemzetközi szervezetekben való hatékonyabb képviselétről.

Július 3. Tőkés László püspök Románia kisebbségellenes politikája címmel előadást tartott a genfi nemzetközi jogi konferencián. Előadásának középpontjában a románosítás és az asszimiláció, továbbá a kivándorlás problémája jelent meg.

Július 5-én Tőkés László püspököt fogadta a pápa. A találkozón a püspök beszámolt a kisebbségek helyzetéről, a csángók beolvasztására irányuló törekvésekről és a román görög katolikusok problémáiról.

Július 18. Eckstein-Kovács Péter Genfben, az RMDSZ megbízásából információkat gyűjtött az EBEÉ kisebbségi konferenciájáról, ugyanis a kiutazó román delegációnak nem volt magyar tagja. A kisebbségek helyzetének példás rendezését a román fél fehér könyvvel igyekezett bizonygatni.

Július 26. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület közleményt hozott nyilvánosságra Tőkés László püspök július 8-15-e közötti svájci útjáról. Ebben beszámoltak arról, hogy találkozott Max Kampelmannel, az Egyesült Államok delegációjának vezetőjével, és előadást tartott a nemzeti kisebbségek kérdésével foglalkozó rendezvényen.

Augusztus 1. Bálványoson Napforduló után címmel egyhetes szabadegyetemet szervezett a FIDESZ Közép- és Kelet-Európa Csoportja, a Polgári Szövetség, a Pro Europa Liga és a MISZSZ. A szabadegyetemen számos hazai, magyarországi és külföldi előadó vett részt, ahol a posztkommunista változásokról és a kisebbségek problémáiról értekeztek. A tábor résztvevőit és előadóit Domokos Géza, az RMDSZ elnöke is köszöntötte.

Szeptember 20-án Csutak István képviselő New Yorkban tett látogatása során az American-Hungarian Action Committe szervezésében előadást tartott a román belpolitikáról és a romániai magyarság helyzetéről. Előadásában kifejtette, hogy a forradalom véget vetett a diktátor uralmának, azonban a rendszer lényege nem változott. A magyar kisebbség

helyzetére vonatkozóan szomorúan állapította meg, hogy a hivatalos román ígéreteket a kormány nem váltotta be.

Szeptember 30–október 1. között Tökés László püspök a Christian Broadcasting Corporation meghívására az Egyesült Államokba utazott, ahol kongresszusi képviselőkkel és a magyar szervezetek vezetőivel találkozott.

Október 1. Antall József miniszterelnök New Yorkban, az ENSZ-közgyűlés ülészakán szólalt fel. Beszédében kiemelte, hogy Magyarország nemzetközi eszközökkel is kiáll a magyar kisebbségek védelmében, az emberi és kisebbségi jogok megsértése ugyanis nem képezheti egy ország belügyét. Ugyanakkor sürgette a nemzetközi közösség szerepvállalását a kisebbségi jogok érvényesítésében.

Október 6. Az aradi megemlékezésen ökumenikus istentiszteletet tartottak Tökés László püspök és Emilian Ardaleanul aradi ortodox püspök részvételével, majd pedig beszédet mondott Szöcs Géza, az RMDSZ alelnöke és Tokay György képviselő. A megemlékezésen részt vett Rudas Ernő nagykövet, a magyarországi politikai pártok képviselői, a Magyarok Világszövetsége és a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének képviselői is.

November 6. Tökés László püspök az Amerikai Magyar Emberjogi Alapítvány szervezésében az Egyesült Államokba érkezett, ahol előadásokat tartott, ígét hirdetett magyar gyülekezetekben. Másnap szenátorokkal és a törvényhozás emberjogi csoportjának tagjaival folytatott tárgyalásokat. A tárgyalásokon kifejtette, hogy a legnagyobb kereskedelmi kedvezmény megadását ahhoz a feltételhez kell kötni, hogy Románia változtasson nemzetiségi politikáján.

November 8. Antall József Budapesten fogadta az RMDSZ küldöttségét. A megbeszélésen az RMDSZ képviselői kifejtették, hogy egyetértenek a magyar kormány külpolitikájával és azzal, hogy nem törekszik Románia elszigetelésére. A képviselők beszámoltak a romániai magyarság aktuális problémáiról is. A látogatás egyben a hivatalos kapcsolatfelvételt is jelentette az RMDSZ és a magyar kormány képviselői között.

November 12-én Tökés László Párizsban találkozott François Deniaux képviselővel, majd sajtótájékoztatót tartott. Kifejtette, hogy a nemzetiségi uszítás jelenleg a kormány egyetlen fegyvere, amellyel elvonja a figyelmet a mélyülő válságról, példaként említve a Hargita-Kovácsna jelentést. Párizsi látogatása után Strasbourgba utazott, ahol az ET képviselőivel folytatott megbeszélést.

December 8–10. között a Román Emberjogi Liga szervezésében került sor az emberi jogokkal foglalkozó romániai és nemzetközi szervezetek talál-

kozójára. Az ENSZ és az Amnesty International mellett nagyszámú román és romániai magyar is meghívást kapott az eseményre, melynek fő célja a megismerkedés és konzultatív bizottság megválasztása volt.

December 13–14. között került sor a román–magyar kerekasztal megbeszéléseire Temesváron. A megbeszélések kezdeményezője Tőkés László püspök, amelyre mindkét országból meghívták az egyházak, a sajtó, a román-magyar baráti társaságok képviselőit, továbbá neves közéleti személyiségeket. A találkozón részt vett Neumann Ernő temesvári főrabbi, Smaranda Enache, valamint a Fidesz és az SZDSZ képviselője is.

1992

Január 16. Az RMDSZ Elnöksége közleményében üdvözölte, hogy az Európai Közösség elismerte Szlovéniát és Horvátországot. A horvátországi tragédia ismételten bizonyítja, hogy az egyéni és kollektív jogokat figyelmen kívül hagyó politika veszélyezteti a nemzetközi békét – áll a közleményben.

Február 4. Az ENSZ Emberjogi Bizottságának éves jelentése megállapította, hogy 1991-ben tovább javult a romániai helyzet, viszont a román és magyar közösség közötti bizalmatlanság változatlan. „A magyar kisebbség és tagjai továbbra is gyakran üldöztetés és beavatkozás tárgyát képezik” – olvasható a jelentésben.

Az amerikai külügyminisztériumnak az emberi jogok helyzetéről szóló éves jelentése megállapította, hogy az emberi jogokat általában betartották Romániában, de súlyos megkülönböztetés érte a romákat, csekélyebb mértékben a magyarokat és a zsidókat.

Február 6. Kisebbségi jogokról folytatott vitát az ET Parlamenti Közgyűlése, amelyen Szöcs Géza szenátor az utóbbi időben tapasztalható nemzeti jogok megsértéséről, a magyar televíziós műsoridő lecsökkentéséről és letartóztatásokról tájékoztatta a képviselőket.

Február 8. Antwerpenben az Európai Tiszteletbeli Szenátus tagjává választották Tőkés László püspököt. Beszédében a romániai átmenet aktuális problémáit érintette. Az esemény után Fabiola belga királyné fogadta a püspököt.

Február 22. Beder Tibor elnökletével Gyergyószentmiklóson tanácskozott az RMDSZ Székelyföldi Koalíciós Csoportja. A rendezvényen részt vett Töttösy Istvánné, a magyarországi Nemzetiségi Főosztály vezetője, Atzél Endre, a csángó szervezetek magyarországi megbízottja, Verestóy Attila szenátor és több RMDSZ-es parlamenti képviselő. A találkozóra

meghívtak megvitatták a tanügyi törvénytervezetet, a népszámlálások és a helyhatósági választások eredményeit.

Március 5. Szócs Géza RMDSZ alelnök a Szövetség külpolitikájáról az *Új Magyar Szónak* nyilatkozva elmondta, hogy ezek alkalmoszerűek, és ebből a szempontból elsősorban Tőkés Lászlóra lehet építeni. Véleménye szerint az RMDSZ-nek be kellene lépnie a Magyarok Világszövetségébe.

Március 7. A Helsinki Watch Ion Iliescu államfőhöz írt levelében tiltakozik a marosvásárhelyi bíróság azon döntése ellen, amellyel megakadályozták Király István polgármester-jelöltségét. A levél emlékeztet arra, hogy 1990-ben szintén két közéleti személyiség, Smaranda Enache és Kincses Előd indulását akadályozták meg a parlamenti választásokon.

Március 10. Richard von Weizsäcker német elnök Bonnban fogadta Tőkés László püspököt. A megbeszélés után Tőkés László az MTI tudósítójának elmondta, hogy hivatalos személyként járt az államelnöknél, akit tájékoztatott az ország, valamint a kisebbségek helyzetéről, a nemzeti-ség kérdés megoldatlanságáról.

Március 17. Szócs Géza az RMDSZ külpolitikájáról elmondta, hogy a szövetség, illetve az erdélyi magyarság nem képviselheti érdekeit a modern társadalmakban megszokott módon, a román külügyi apparátusban például nincsenek magyar diplomaták. A közelmúltban az Európai Demokratikus Unió pozitívan reagált az RMDSZ felvételi kérelmére, a FUEV-hez pedig már csatlakozott az RMDSZ. Az RMDSZ – magyarázta az alelnök – el akarja érni, hogy mielőtt Románia elnyeri az Európa Tanácsban a teljes jogú tagságot, adja meg a garanciákat, amelyek lehetővé teszik a romániai magyarság számára identitásának megőrzést.

Március 20–23. között a Külügyminisztérium meghívására az RMDSZ delegációja Budapestre utazik. A tárgyalások során a magyar fél ígéretet tett arra, hogy az erdélyi magyarságot érintő minden kétoldalú tárgyalás kapcsán konzultálni fog az RMDSZ vezetőségével, az RMDSZ pedig kidolgozza a magyar-román alapszerződés nemzetiségi cikkelyét.

Április 3–22. között Tokay György szenátor a Cultural Foundation for Transylvania meghívására az Egyesült Államokba utazott. Amerikai tartózkodása során előadásokat tartott a romániai demokrácia kilátásairól, a romániai magyar képviselők törvényhozásban kifejtett tevékenységéről és az RMDSZ-ről, továbbá találkozott a State Department illetékes képviselőivel is.

Április 4. Az amerikai képviselőház száznál több tagja határozati javaslatban igényelte, hogy a román kormány tartsa tiszteletben a kisebbségek jogait. A képviselők felkérték George Bush elnököt és James Baker kül-

ügyminisztert, hogy vitassák meg az erdélyi magyarság emberi, kulturális és önrendelkezési jogait a román és más érintett kormányokkal, valamint az EBEÉ-vel.

Április 11. Borbély Ernő RMDSZ-es parlamenti képviselő részt vett az Erdélyi Világszövetség magyarországi szervezetének Budakeszin tartott közgyűlésén. A vele készült interjúban az RMDSZ-ben jelen levő feszültségekről beszélt, és részletezte két platform, az Erdélyi Magyar Kezdeményezés és a Szabadelvű Kör megalakulását.

Április 13. Az RMDSZ Országos Elnökségének április 10-i döntése alapján a Szövetség levelet intéz a magyar és a román Kormányhoz, hogy az erdélyi magyarság képviselőit is vonják be az alapszerződés tárgyalásaiba.

Április 30. Szőcs Gézát, az RMDSZ alelnökét franciaországi útja során fogadták a külügyminisztériumban, a szenátusban és a képviselőházban, továbbá találkozott a pártok képviselőivel is. A sajtó kérdéseire elmondta, hogy a Szövetség a román állam keretein belül kívánja érvényesíteni a magyar kisebbség jogait, s távol áll tőle a határmódosítás gondolata.

Május 6. Tokay György RMDSZ-képviselő beszámolt amerikai útjáról. A közel egyhónapos amerikai tartózkodása során találkozott a külügyi és törvényhozási szakértőkkel, valamint az erdélyi kisebbség védelmében benyújtott határozat-tervezetet kezdeményező képviselőkkel. A találkozón kiderült, hogy az Egyesült Államok az európai biztonság részeként kezeli a kisebbségek helyzetét.

Május 21. Az Országgyűlés meghívására Budapestre érkezett az RMDSZ parlamenti frakciójának küldöttsége és Kozsokár Gábor, a szenátus alelnöke. A Parlamentben találkoztak az emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi, majd az alkotmányügyi, törvény-előkészítő és igazságügyi bizottság képviselőivel, fogadta őket Szabad György, az Országgyűlés elnöke. A küldöttséget fogadta Wolfart János, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnöke, majd Entz Géza elnökkel és a Határon Túli Magyarok Titkárságának munkatársaival folytattak megbeszélést.

Az Egyesült Államok Képviselőháza határozatban áll ki az erdélyi magyarság jogainak Románia kormánya általi tiszteletben tartása mellett. A határozat a nemzeti feszültségek megszüntetésének fontosságára hívja fel a figyelmet, és sürgeti Románia kormányát, hogy tartsa be az emberi jogokra vonatkozó egyezményeket.

Május 29. Az Európai Népcsoportok Szövetsége (FUEV) Cottbusban tartott kongresszusán szavaztak az RMDSZ társult taggá válásáról.

Június 13. Az RMDSZ Országos Elnöksége június 13-án Kolozsváron tartott soros ülésén tájékoztatót hallgatott meg a Szövetség tagjait és veze-

tóit ért sérelmekről, a tanügyi törvénytervezet diszkriminatív részeiről, melyek nyilvánvaló célja az asszimilációs politika folytatása. A nyilatkozatban a Szövetség felkéri az európai közösség államait arra, hogy használják befolyásukat a romániai magyarság, valamint a térség más kisebbségei ügyének rendezésére.

Június 19–22. között Tőkés László püspök a *The Christian Observer* észak-amerikai presbiteriánus hetilap meghívására az Egyesült Államokban tartózkodott. A hetilap és a Kongresszus Emberjogi Bizottságának szervezésében több rendezvényre került sor. Tőkés László, Vladimir Tismăneanu, Dorin Tudoran és Mircea Mihăieș meghallgatásával tájékoztató értekezletet tartottak a kongresszusi képviselők számára, a legnagyobb kereskedelmi kedvezmény odaítélése kérdésében. Tőkés vázolta az aktuális politikai fejleményeket és a magyar kisebbséget ért sérelmeket, és kifejtette, hogy a kormányzat minden eszközzel arra törekszik, hogy elhitesse a nyugattal, hogy az országban minden a legnagyobb rendben van.

Június 29. Az RMDSZ javaslatára – miszerint az alapszerződés kisebbségi kérdésekkel kapcsolatos tárgyalásaiba őket is vonják be – maga a külügyminiszter, Adrian Năstase válaszolt, elutasítva Szövetség kérését, mi több, azt is hangsúlyozta, hogy a magyar kisebbség helyzete nem képezheti a kétoldalú megbeszélések tárgyát.

Június 29–30. között Budapesten ülésezett az ET Parlamenti Közgyűlése. Szócs Géza szenátor ismertette a résztvevőkkel a Kolozsváron kialakult helyzet részleteit, majd egy dokumentumot adott át a Közgyűlés irodájának, amelyben a Szövetség vizsgálóbizottság kiküldését kéri Kolozsvárra.

Június végén az RMDSZ levelet intéz a genfi Emberi Jogi Központnak, illetve az ENSZ Kisebbségvédelmi Albizottságának a romániai magyar kisebbség helyzetéről és a román kormány döntéséről, miszerint képviselőik nem vehetnek részt az alapszerződés tárgyalásain.

Július 2. Az Európa Tanács háromtagú bizottságot nevezett ki a Romániában élő magyarok problémáinak tanulmányozására. A bizottság vezetője Friedrich König jogász, osztrák parlamenti képviselő. A bizottság további tagjai Gunnar Jansson finn és Theodoros Pangalos görög képviselők.

Július 8. Hermann János külügyi szóvivő Bukarestbe utazott, hogy tisztázza a kétoldalú kapcsolatokban fennálló nézeteltéréseket. A szóvivő tárgyalta Adrian Năstase külügyminiszterrel, majd találkozott az RMDSZ képviselőivel.

- Július 17. John R. Davis, az Egyesült Államok bukaresti nagykövete Kolozsváron találkozott a városi tanács tagjaival. Mikó Lőrinc RMDSZ-es tanácsos beszámolt a nagykövetnek arról, hogy Kolozsváron megsértik az emberi jogokat, nem engedélyezik a kétnyelvű feliratokat, támadják a magyar szervezeteket és a magyar iskolákat. Davis kijelentette, hogy nem kíván helyi kérdésekkel foglalkozni.
- Július 22. Az Országos Elnökség brassói ülésén döntés született arról, hogy a képviselőházi és szenátusi frakciók által összeállított jegyzéket, amely az utóbbi időszak jogsérelmeit és a hatóságok diszkriminatív megnyilvánulásait tartalmazza, mellékletekkel látják el, és a hazai és nemzetközi szervezetek elé fogják tární.
- Július 27. Az RMDSZ levelet intéz Jacques Delors-hoz, az Európai Bizottság elnökéhez, melyben ismertetik a rendszerváltás utáni Románia gazdasági, társadalmi problémáit és a magyar kisebbség helyzetét. A levélben jelzik, hogy noha támogatják Románia integrációját, az európai közösségnek is figyelemmel kell kísérnie a kisebbségi jogok megvalósulását.
- Július 28. Csóti György képviselő az Európai Demokratikus Unió képviselőjében Romániába látogatott. A tényfeltáró bizottság tagjaként román vezető politikusokkal találkoztak, és tárgyaltak az RMDSZ képviselőivel. Az Iliescuval folytatott beszélgetésen a bizottság kifejezte fenntartását a Hargita és Kovászna megyékben leváltott prefektusok ügye miatt.
- Augusztus 14. Szilágyi Zsolt képviselő Strasbourgban részt vett a Nemzetközi Emberi Jogi Intézet nyári egyetemén. Hazajövele után a nagyváradi napilapnak adott interjújában kifejtette, hogy az RMDSZ-nek támadóbb stratégiát kell kidolgoznia, amelynek nem csak a kisebbségi kérdésre kell kiterjednie.
- Augusztus 19. Kormánynyilatkozat jelent meg a magyar kisebbségek helyzetéről. A dokumentum leszögezi, hogy „Közép- és Kelet-Európa stabilitásának és biztonságának előfeltétele, hogy a különféle (nemzeti, etnikai, vallási és politikai) kisebbségek ne válhassanak az állam hatalmi politikájának áldozataivá. [...] az etnikailag tiszta államok létesítésére irányuló törekvések anakronisztikusak, emberellenesek, és ellentmondanak az ENSZ alapokmányának, a helsinki záróokmányának és a párizsi kartának. Az államok és nemzetek békés új rendjének kiépítéséhez csak az államokon belüli nemzeti és etnikai sokszínűség alkotmányos elismerésén keresztül vezethet az út. A Kárpát-medencében élő magyar közösségek nem vonják kétségbe az adott államkereteket, azokon belül kívánják megteremteni az önszerveződésükhöz, jogaik gyakorlásához,

kulturális autonómiájukhoz szükséges alkotmányos és törvényes formákat. Ebben a folyamatba illeszkednek a különféle autonómia-elképzelések is. Figyelembe véve a kisebbségi létforma sajátos helyzetét, ez szövetségben a személyi, helyi kisebbségekben az önkormányzati, szubregionális többség esetén pedig a területi elvű autonómiák rendszere lehet.”

Augusztus 21. Az amerikai Republikánus Párt houstoni kongresszusán számos román ellenzéki politikus – Emil Constantinescu, Corneliu Coposu –, az RMDSZ részéről pedig Tokay György vett részt. Tokay György elmondta, hogy a küldöttség egységes volt a kisebbségi kérdés tekintetében, mi több, Corneliu Coposu határozottan kiállt az erdélyi magyarság kérdéseinek megoldásáért.

Augusztus 31–szeptember 2. között az Európa Tanács parlamenti közgyűlésének politikai bizottsága nevében Friedrich König ténymegállapító körutat tett Romániában. Tárgyalt a német és magyar kisebbségi szervezetek képviselőivel, Kolozsváron és Csíkszeredában pedig az RMDSZ részéről Hajdú Gáborral és Kolombán Gáborral. Az állandó erődemonstrációk, feszültségkeltő nyilatkozatok, fenyegetések nem a megértést, a nyugodt együttélést szolgálják – mutattak rá az előljárók.

Szeptember 1–2. között Boross Péter belügyminiszter Romániába utazott. Victor Babiuc belügyminiszterrel aláírta a toloncegyezményt, majd megállapodást írtak alá a minisztériumaik közötti együttműködésről és a Méhkerék–Nagyszalonta, Battonya–Tornya határátkelők megnyitásáról. Marosvásárhelyi útja során találkozott az RMDSZ megyei vezetőivel, Nagy Győző polgármesterrel és a városi tanács tagjaival.

Szeptember 6. Koltón Petőfi-emlékünnepeket rendezett az RMDSZ. A megemlékezésen részt vett Bálint-Pataki József, a Határon Túli Magyarok Hivatalának főtanácsosa is, aki megbeszéléseket folytatott az RMDSZ-es tisztségviselőkkel.

November 26. Marosvásárhelyen járt Egbertha Greve, az ENSZ Menekültügyi Bizottsága bukaresti irodájának munkatársa, ahol találkozott az RMDSZ képviselőivel. A Szövetség képviselői a beszélgetés során kifejtették, hogy az alkotmány nem szavatolja kellőképpen a kisebbségi jogokat, a készülő oktatási törvénytervezet pedig több diszkriminatív kitéletet tartalmaz.

December 14-én a Fidesz és az RMDSZ képviselői a kapcsolatok elmélyítésében állapodtak meg. A Szövetséget Tokay György frakcióvezető és Borbély László frakcióvezető-helyettes képviselte.

December 21. A Helsinki Watch jelentése szerint az erdélyi magyarság a szélsőséges erők előretörése, a jogbizonytalanság közepette ostromhan-

gulatban él. A szervezet jelentésében javasolta a román kormánynak, hogy vizsgálják felül az igazságszolgáltatás jogsértő döntéseit, a magyar iskolák zaklatását, állítsanak fel kormány szintű kisebbségi hivatalt.

December 30. Szócs Géza, az RMDSZ alelnöke az Új Magyarországnak adott interjújában kifejtette, hogy az erdélyi magyarság legnagyobb ereje az öszszefogás, a fegyelmezettség és az öntudatosság. Mátyás király szobrának ügyében az RMDSZ az Európa Tanácshoz és az UNESCO-hoz fordul.

1993

Január 3. Antall József miniszterelnök a rádió Világóra című műsorában kifejtette, hogy Magyarország a jövőben is segíteni kívánja a környező országokban élő magyar kisebbségek érdekvédelmét, és a magyar-román viszony javítására törekszik. Kifejtette, hogy indokolt lehet mind a személyi jogú autonómia, mind a kulturális, területi autonómia elve.

Január 4. Teodor Meleşcanu külügyminiszter a *Népszabadságnak* nyilatkozva kijelentette, hogy „Románia útja Nyugat-Európa felé egy eléggé jelentős szakaszon Magyarországon át vezet.” A két ország közötti szerződésről lehet konzultálni az RMDSZ-szel, de arról semmi esetre sem lehet szó, hogy az RMDSZ képviseltesse magát a tárgyaláson.

Január 9. Bukarestbe látogatott Jean Pierre Massaret, az EP francia küldöttségének vezetője. A Meleşcanu külügyminiszterrel folytatott tárgyalások után a rádiónak kifejtette, hogy Európának fontos Románia integrálása, ezért a francia delegáció szeretné, ha az ország még 1993-ban az ET tagjává válna. A képviselő tárgyalta Markó Béla RMDSZ-elnökkel is, aki ismertette a magyar kisebbség helyzetét, a magyar egyetem hiányát és a szélsőséges megnyilvánulásokat.

Január 15. Az RMDSZ brassói kongresszusán részt vett Entz Géza államtitkár, a Határon Túli Magyarok Hivatalának elnöke és Kodolányi Gyula, Antall József miniszterelnök külpolitikai tanácsadója. A Demokratikus Konvenció képviselői mellett számos külföldi szervezet jelen volt, köztük az Európa Tanács, az EDU, a Helsinki Watch, a Magyarok Világszövetsége, továbbá a magyarországi pártok képviselői.

Január 26. Az Egyesült Államok Külügyminisztériuma az emberi jogok tiszteletben tartásáról kiadott éves jelentésében úgy ítélte meg, hogy Romániában 1992-ben javult az emberjogi helyzet, bár a magyar és a roma kisebbséget még mindig érik diszkriminatív intézkedések.

Január 27. Ion Iliescu államelnök fogadta az Európa Tanács parlamenti közgyűlése mellett Romániát képviselő küldöttség tagjait. Az ellenzéki

pártok, köztük az RMDSZ, akit Frunda György képviselt, nem értettek egyet a küldöttség összetételével.

Január 29-én Jeszenszky Géza külügyminiszter vezetésével Kodolányi Gyula államtitkár, Zalatnai István, a HTMH elnökhelyettese, Kelemen András államtitkár, Bába Iván és Peisch Sándor helyettes államtitkárok, Hermann János, Kéry György és Szócs Ferenc főosztályvezetők, valamint Oberfrank Ferenc, a kabinet munkatársa részvételével áttekintették a magyar–román kapcsolatok aktuális kérdéseit. A találkozón döntés született arról, hogy a Külügyminisztérium alakítson ki intézményes kapcsolatot az RMDSZ-szel, és az alapszerződés, továbbá a kisebbségi megállapodás ügyében folyamatosan konzultáljanak.

Február 1-jén Frunda György Strasbourgban felszólalt az Európa Tanács ülésén, hangsúlyozva, hogy a romániai magyar nemzeti kisebbség számára nagyon fontos a kisebbségi jogok jegyzőkönyv-tervezete, valamint a Regionális és Kisebbségi Nyelvek Chartájának ratifikálása. Románia alkotmánya – emelte ki felszólalásában – nem szentesíti a nemzeti kisebbségi jogokat kielégítően, ezért feltétlenül szükségesnek tartjuk egy kisebbségi törvény kidolgozását.

Február 3. Frunda György az RMDSZ által kidolgozott dokumentumot adott át az ET titkárságának, mely rögzíti, hogy a román alkotmány nem biztosítja kielégítően a nemzetiségi jogokat. Szükséges a kisebbségi törvény elfogadása, mely biztosítja a nyelvhasználatot, a személyi és kulturális autonómiát.

Február 5. Tőkés László az Egyesült Államokba utazott. Amerikai útja során több magyar és román egyesületet keresett fel, ígéhirdetést tartott és beszélt a televízióban. Washingtonban, a külügyminisztériumban is fogadták.

Február 26-án Markó Béla szövetségi elnök, Tőkés László tiszteletbeli elnök és Takács Csaba ügyvezető elnök a Határon Túli Magyarok Hivatalának meghívására Budapestre látogattak és találkoztak Göncz Árpád köztársasági elnökkel, Antall József miniszterelnökkel, Szabad Györggyel, az Országgyűlés elnökével és Jeszenszky Géza külügyminiszterrel. Közös közleményükben a felek megegyeztek abban, hogy szorosabb és intézményesített kapcsolatra törekednek.

Március 3-án és 4-én Athénban ülésezett az Európai Demokratikus Unió 55. vezető tanácsa, amelyen a Szövetséget Bodó Barna politikai alelnök képviselte. Az RMDSZ képviselője javaslatot terjesztett elő, a kisebbségek helyzete és az európai stabilitás témakörének EDU-szinten történő tanulmányozására vonatkozóan.

- Március 9. Az RMDSZ vezető politikusai Bukarestben találkoztak az ET jelentéstevőjével, Friedrich Königgel. A beszélgetésen a Szövetség képviselői részletezték az erdélyi magyarság helyzetét, a tanügyi törvény kidolgozásának fontosságát, illetve az igazságügyben történt jogsértéseket és az önálló Bolyai Egyetem visszaállításának szükségességét.
- Március 17–23. között Markó Béla szövetségi elnök Párizsban részt vett a francia könyvsalon rendezvényein, és ugyanakkor megbeszéléseket folytatott francia politikusokkal és a kormány tisztviselőivel, majd tájékoztatta őket a romániai magyarság helyzetéről, az RMDSZ álláspontjáról. Sor került többek között egy találkozóra Raymond Barre-ral, Franciaország volt miniszterelnökével.
- Március 24–26. között Frunda György szenátor részt vett az Európa Tanács Politikai és Jogi Bizottságának máltai gyűlésén. A bizottság következő ülészakára halasztotta a Romániáról szóló jelentés megvitatását.
- Április elején a Nyugat-Európai Unió küldöttsége Bukarestben járt, hogy tájékozódjon Románia ET-felvételével kapcsolatban. Találkoztak a parlamenti pártok frakcióvezetőivel is. Az RMDSZ-t Verestóy Attila képviselte, aki elmondta, hogy Romániában ki kell építeni a megfelelő intézményrendszert.
- Április 6-án a Szenátus és a Képviselőház Emberjogi, Kisebbségi és Vallásügyi Bizottságának tagjai találkoztak Dean Coates és Frank Wolf amerikai szenátorokkal. A találkozón az RMDSZ részéről Buchwald Péter szenátor és András Imre képviselő vett részt.
- Április 7. Az RMDSZ bukaresti székházában a szövetség vezetői fogadták az Európai Keresztény Demokrata Unió (EUCD) küldöttségét. A megbeszélésen az EUCD részéről Wilfried Martens, az Unió elnöke, Klaus Franche, Monique Badénès és Wim van Valzen vett részt, az RMDSZ-t Markó Béla szövetségi elnök, Takács Csaba ügyvezető elnök, Bodó Barna politikai alelnök, továbbá – a Romániai Magyar Keresztény Demokrata Párt képviselőjében – Hajdú Gábor szenátor, dr. Bárányi Ferenc és Nagy Benedek képviselte. A találkozón az EUCD és az RMDSZ közötti kapcsolatokról beszélgettek.
- Április 10. Wilfried Martens, az Európai Keresztény Demokrata Unió Bukarestben tartózkodó küldöttségének vezetője sajtóértekezletén elmondta, hogy Romániában a demokrácia csak papíron fest jól, a gyakorlatban sokkal rosszabb a helyzet. Az RMDSZ-szel folytatott beszélgetésből kiderült, hogy az EUCD képviselői elégedetlenek a romániai kisebbség helyzetével.
- Április 12–17. között Verestóy Attila, az RMDSZ szenátusi frakciójának vezetője Románia parlamenti delegációjának tagjaként részt vett Új

Delhiben az Interparlamentáris Unió ülészakán. Felszólalásában hangsúlyozta a nemzeti kisebbségi kérdés megoldásának fontosságát, az etnikai feszültségek csökkentésének szükségességét.

Április 16–17. között a FIDESZ meghívására Markó Béla, az RMDSZ szövetségi elnöke részt vett a Fiatal Demokraták Szövetségének debreceni kongresszusán. Az RMDSZ képviselőiben jelen voltak még Magyarai Nándor László, György Béla Zsolt ügyvezető alelnök a MISSZ képviselőiben, Toró T. Tibor, Szilágyi Zsolt, Szócs Géza, valamint Bányai Péter.

Április 17. Nagykanizsán, a Délnyugat-Magyarország Alapítvány által szervezett fórumon tartott előadást Jeszenszky Géza külügyminiszter, ahol jelen volt Markó Béla, az RMDSZ elnöke, Fodó Sándor, a Kárpátaljai Magyarok Kulturális Szövetségének elnöke és Pozsonyec Mária, a Muravidéki Magyarok Érdekköztségének elnöke. Markó Béla, Jeszenszkyhez hasonlóan az autonómiát jelölte meg a megmaradás hatékony eszközének.

Április 19. Az Országgyűlés meghívására kétnapos látogatásra Budapestre érkezett az RMDSZ szenátusi és képviselőházi frakciójának küldöttsége. A Markó Béla elnök által vezetett 32 fős delegáció találkozott Antall József miniszterelnökkel, Göncz Árpád köztársasági elnökkel, Szabad Györggyel, az Országgyűlés elnökével és Entz Gézával, a Határon Túli Magyarok Hivatalának elnökével.

Április 26. Az RMDSZ küldöttsége Bukarestben tárgyalta az Európa Tanács jogi bizottságával. A Szövetség vezetői kifejtették, hogy a kormány nem tett lépéseket a kisebbségi problémák megoldására, ellenkezőleg: a hargitai és kovásznai prefektusok kinevezése újabb diszkriminatív intézkedés. Az RMDSZ által felsorolt problémákat az oktatás, anyanyelvhasználat és igazságügy területén még az ET tagság előtt meg kell oldani.

Április 27. Az amerikai Kongresszus meghívására parlamenti küldöttség utazott az Egyesült Államokba. Az RMDSZ-t Hosszú Zoltán szenátor képviselte, aki elmondta, hogy az amerikai szakértők igen tájékozottak Romániát illetően, tudnak a kisebbségi gondokról.

Április 28. A FUEV, a KENF (Közép-Európai Népcsoportok Fóruma) és az MVSZ közös nyilatkozatban számolt be arról, hogy együttes erővel elkészítik a kisebbségben élő magyarok közös autonómiatervezetét.

Május 5. Tökés László a Telos Alapítvány meghívására Hollandiába, majd Franciaországba látogatott, ahol egyházi és politikai jellegű tárgyalásokat folytatott a Romániának nyújtandó segélyekről. Külföldi tartózkodása során az EBEÉ kisebbségi főbiztosának munkatársait tájékoztatta a kisebbségi problémákról.

Május 10-én ülésezett Varsóban az Európai Demokrata Unió (EDU) Politikai Bizottsága. Az ülésen az RMDSZ-t Szócs Géza és Patrubány Miklós képviselték, akik hivatalosan beterveztették az RMDSZ társulási kérését, melyet a Politikai Bizottság elfogadott. A döntés fontos lépés a Szövetség teljes tagsága szempontjából, amit az EDU vezetői tanácskozásának kell megerősítenie.

Május 19–22. között nemzetközi szimpóziumra került sor az Interparlamentáris Unió szervezésében. A találkozón a román Parlamentet Petru Tanasie (NDMF), Vasile Pop (KDNPP) és Márton Árpád (RMDSZ) képviselte. Márton Árpád kétszer is felszólalt a tanácskozáson; hozzászólásaiban a nemzeti kisebbségek parlamenti képviseletének szükségességét hangsúlyozta, és arról a fontos szerepről beszélt, amely a parlamenterekre hárul a nemzetközi szerződésekben foglalt emberi jogoknak az egyes országok alkotmányaiba való beiktatása és gyakorlati alkalmazása terén.

Május 19–23. között zajlott le Németországban, Flensburgban a FUEV XIX. Kongresszusa. Az európai kisebbségi szervezet tanácskozásán a szövetségi elnök megbízásából Takács Csaba ügyvezető elnök, Bodó Barna politikai alelnök és Pillich László vesz részt. A kongresszuson döntöttek az RMDSZ teljes jogú tagságáról is.

Május 28–29. között Budapesten kerül sor a Szabad Demokraták Szövetsége rendkívüli küldöttgyűlésére, amelyet egy kisebbségpolitikai tanácskozás előz meg. Az RMDSZ-t Markó Béla szövetségi elnök, Kolumbán Gábor, az SZKT alelnöke és Béres András képviseli.

Május 28–június 1. között Erdély több városába látogat el az Európai Népcsoportok Föderatív Uniójának küldöttsége. A küldöttséget a FUEV alelnöke, Karl Kring vezeti, tagjai között van dr. Felix Ermacora bécsi professzor, dr. Christoph Pan dél-tiroli professzor és Komlóssy József, a FUEV elnökségi tagja. A küldöttség Sepsiszentgyörgyön, Csíkszeredában, Székelyudvarhelyen és más városokban találkozik önkormányzati képviselőkkel, oktatókkal, egyházi méltóságokkal, az RMDSZ és a Német Demokrata Fórum képviselőivel.

Május 31-én Nagy-Britannia és Észak-Írország nagykövete, Andrew Bache fogadta Markó Bélát. A szövetségi elnök tájékoztatta a brit nagykövetet a jelenlegi belpolitikai helyzettel kapcsolatos RMDSZ-álláspontról és a romániai magyarság sürgős megoldásra váró problémáiról.

Június 2-án nyolcnapos látogatásra Romániába érkezett az EBEÉ kisebbségügyi főbiztosa, Max van der Stoep. Romániai tartózkodása során találkozott Teodor Meleşcanu külügyminiszterrel, Viorel Hrebenciuc kor-

mányfőtitkárral és az RMDSZ képviselőivel. A főbiztos több erdélyi települést is felkeresett, ahol a kisebbségek helyzetéről folytatott tárgyalásokat.

Június 3. Az Európai Demokrata Unió oslói ülésén megerősítette az RMDSZ teljes jogú taggá választásának határozatát. Csóti György, az Országgyűlés külügyi bizottságának alelnöke, aki Oslóban az MDF-et képviseli, elmondta, hogy az EDU-ban már 1990-ben felmerült az RMDSZ tagsága, azonban az EDU a korábbi romániai választásokat nem ismerte el szabadnak, ezért vártak a felvétellel.

Június 6-án Kolozsváron az RMDSZ képviselete fogadta az EBEÉ Romániába látogató magas rangú küldöttségét, melyet Max van der Stoel, a kisebbségi bizottság főbiztosa vezetett. Az RMDSZ részéről jelen volt Tőkés László, az RMDSZ tiszteletbeli elnöke, Takács Csaba ügyvezető elnök, Bodó Barna politikai alelnök, Somai József szervezési alelnök, Borbély Imre képviselő, az SZKT alelnöke, Molnos Lajos Kolozs megyei RMDSZ elnök, Eckstein-Kovács Péter és Pillich László, a Kolozs megyei RMDSZ alelnökei. A találkozón Takács Csaba mutatta be a szervezetet, majd a Nemzeti Kisebbségi Tanácsban való részvételről, az oktatási rendszer kiépítéséről, az alkotmány jellegéről, az RMDSZ államközi kapcsolatokban betöltött szerepéről esett szó.

Június 6–8. között az RMDSZ küldöttsége Szlovákiába látogatott. A Tokay György képviselő vezette küldöttségben részt vett Magyarai Nándor ügyvezető alelnök, Mátis Jenő képviselő és Varga Gábor, a Bihar megyei szervezet elnöke. A látogatás alkalmából megbeszélésre került sor a Magyar Polgári Párt, az Együttélés Politikai Mozgalom, a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom és a CSEMADOK vezetőivel.

Június 10. Az RMDSZ szövetségi elnöki hivatala rendszeresen kiadja az *RMDSZ Közlönyt*, a magyar sajtó tájékoztatására pedig az *RMDSZ Tájékoztatót* – számolt be a sajtó képviselőinek Markó Béla. Az RMDSZ legitimitásának növekedését bizonyítja, hogy az Európa Tanács és a nemzetközi fórumok figyelembe veszik az RMDSZ állásfoglalásait.

Június 14-én Sir L. Brittan, az Európa Parlament Külügyi Bizottságának gazdasági kérdésekért felelős alelnöke találkozott a román Parlament Európa Parlamenti Bizottságával. Az RMDSZ részéről Borbély László képviselőházi frakcióelnök, a bizottság tagja vett részt a találkozón, aki felszólalásában kifejtette, hogy a kisebbségi kérdés biztonsági tényező, s ennek megfelelően a román kormánynak és a kormánykoalíciót alkotó pártoknak néhány konkrét lépést kell tenniük a romániai nemzeti kisebbségek helyzetének rendezése érdekében.

- Június 14–16. között az RMDSZ meghívására Romániába látogatott az Orbán Viktor vezette Fidesz-delegáció. Nagyváradon Tőkés László püspökkel tárgyaltak, majd másnap, Bukarestben a küldöttség megbeszélést tartott az RMDSZ vezetőivel. A Fidesz küldöttsége találkozott a Polgári Szövetség Pártja elnökével, Nicolae Manolescuval, valamint a Liberális Párt vezetőjével, Horia Rusuval. A beszélgetéseken elhangzott, hogy a Fidesz támogatja az RMDSZ autonómia-törekvéseit, és úgy véli, a magyarországi pártoknak nincs joguk megfogalmazni az itteni magyarok igényeit. Ez a romániai magyarok kizárólagos joga.
- Június 15. Az RMDSZ Maros Megyei Elnöksége nyilatkozatában állást foglalt Cseresznyés Pál ítélete kapcsán a marosvásárhelyi, oroszhegyi, zetelaki magyarok elleni koncepciós perben. Az RMDSZ a nemzetközi közvéleményhez fordul, az Európa Tanács jogi bizottsága elé terjeszti a koholt ítélet minden dokumentumát.
- Június 18. Budapestre látogattak az oktatási bizottságban dolgozó RMDSZ-es képviselők (Nagy Benedek, Németh János, Rákóczi Lajos és Asztalos Ferenc), valamint Magyar Lajos szenátor, akik az Országgyűlés oktatási bizottságának tagjaival találkoztak. Az RMDSZ képviselői tájékoztatták a magyar felet az oktatási törvénytervezetről, majd kifejezték köszönetüket a magyar kormány részéről érkező anyagi, szellemi és erkölcsi támogatásért.
- Június 19–22. között Marosvásárhelyen ülésezett az SZKT. Az ülésen Takács Csaba beszámolt arról, hogy készül a kisebbségi dokumentum, a romániai magyarság Fehér könyve, a Politikai Főosztály pedig a kisebbségi törvénytervezeten dolgozik. Kónya-Hamar Sándor javaslatot tett az ENSZ mellett működő Képviselő Nélküli Népek Szervezetébe való belépésről.
- Június 23. Mircea Geoană külügyi szóvivő visszautasította az Európa Tanács jelentéstevőjének igényét a marosvásárhelyi, zetelaki és oroszhegyi magyar elítéltek ügyének felülvizsgálására. Ezek a perek törvényesek voltak – mondta a szóvivő. Elutasította továbbá az RMDSZ álláspontját, mely szerint a magyar kisebbségiek elleni perek politikai jellegűek voltak. Azok a törvényesség szigorú tiszteletben tartásával zajlottak le – hangsúlyozta.
- Július 6–9. között tartották meg az EBEÉ parlamenti ülészetét Helsinkiben. A román delegáció tagjaként Tokay György vett részt az ülészeteken. Az elfogadott határozat kiemelten foglalkozott a bosznia-hercegovinai helyzettel, és kisebbségi jogi kódex kidolgozását és elfogadását javasolta, melyről az államfők októberi értekezleten dönthetnek.

- Július 14-én az RMDSZ vezetői Bukarestben sajtóértekezletet tartottak. Markó Béla elnök értékelte a Demokratikus Konvenció programnyilatkozatát, amelynek kidolgozásában az RMDSZ is részt vett. Tokay György az EBEÉ helsinki parlamenti üléséről számolt be: az elfogadott határozat a nemzeti kisebbség kérdését az európai biztonság sarkalatos kérdésének nyilvánította.
- Július 15–16. között Neptunon az etnikai viszonyokat vizsgáló amerikai alapítvány (Project on Ethnic Relations) rendezésében tanácskozásra került sor, amelyen részt vettek: Viorel Hrebenciuc, a kormány főtitkára, Traian Chebeleu elnöki szóvivő, Ovidiu Șincai, a Képviselőház elnökének tanácsosa, Wolfgang Wittstock, a Német Demokrata Fórum képviselője, Dinu C. Giurescu történész, valamint Frunda György szenátor, Tokay György és Borbély László képviselők, továbbá amerikai és svájci megfigyelők. A tanácskozás résztvevői felleltározták azt a megoldásra váró javaslatcsomagot, amelyet a Nemzeti Kisebbségi Tanács az RMDSZ javaslatára napirendre tűzött. A Neptunon tartott tanácskozásról beszámoló *The New York Times* azt állította, hogy magyar oldalon is létezik szélsőséges elem: az RMDSZ, amely nem csinál titkot abból a vágyból, hogy Erdélyt visszacsatolják Magyarországhoz.
- Július 16. Az Egyesült Államok bukaresti nagykövetségének meghívására román küldöttség utazott a NATO főparancsnokságra. Az RMDSZ-t Buchwald Péter képviselte, aki elmondta, hogy Románia csatlakozása a demokrácia és bizonyos gazdasági szint elérésének a függvénye. Ilyen szempontból a NATO képviselői az első helyre Magyarországot tették, Romániát pedig az utolsóra.
- Július 19-én háromnapos romániai látogatásra Bukarestbe érkezett az Európa Parlament nem tagországokkal foglalkozó bizottságának küldöttsége, élén Alexander Langerrel. A látogatás első napján a küldöttség találkozott a Román Parlament Európa Parlamenti delegációjának tagjaival. A találkozon az RMDSZ-t Borbély László képviselte.
- Az RMDSZ meghívására július 23–24. között a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének vezetői, Ágoston András elnök, Hódi Sándor és Vékás János alelnökök Kolozsvárra és Marosvásárhelyre látogattak. Közös közleményükben hangsúlyozták az önazonosság megőrzését szolgáló autonómia-formák megvalósításának fontosságát.
- Július 30. A Neptunfürdőn lezajlott találkozás nem volt titkos, az RMDSZ-képviselők magánszemélyként jelentek meg, mondta Markó Béla RMDSZ-elnök, de nem volt mandátumuk az RMDSZ-től. Az ott elért egyetértés nem mindenben fogadható el az RMDSZ számára. A tanács-

kozást a román propaganda országszerte arra használta fel, hogy azt előrelépésnek tüntesse fel a romániai magyarság helyzetének rendezésében. Az RMDSZ elnöke az MTI-nek hangsúlyozta, hogy ilyen ígéreték már máskor is elhangzottak, és nem ezeken a tanácskozásokon kell a kisebbségi problémákat megoldani.

Augusztus 11. Tokay György képviselő a Carnegie Alapítvány és a washingtoni Kulturális Alapítvány Erdélyért meghívására látogatást tett az Egyesült Államokba. Tájékoztatta a romániai magyarság helyzetéről a külügyminisztérium, a törvényhozás illetékeseit, előadást tartott a George Washington Egyetemen és a Princeton Egyetemen.

Augusztus 12. Tőkés László püspök, az RMDSZ tiszteletbeli elnöke az Egyesült Államok szenátusához és képviselőházához intézett nyílt levelében kérte Románia számára a legnagyobb kedvezmény megadását az ország elszegényedésére, az erősödő szélsőnationalista befolyásra való tekintettel, a kommunista visszarendeződési tendenciák ellensúlyozására. A legnagyobb kedvezménnyel kapcsolatos szerződés fontos garanciája lehetne az emberi és kisebbségi jogok tiszteletben tartásának, amennyiben pontosan meghatároznák és számon kérnék azokat.

Augusztus 13-án Szabó Károly, az RMDSZ szenátori frakciójának elnöke találkozott John R. Davisszel, az Amerikai Egyesült Államok bukaresti nagykövetével. Az amerikai diplomácia romániai vezetőjének kérésére létrejött megbeszélésen részt vett még John Cook, az amerikai nagykövetség politikai tanácsosa és Niculescu Antal, az RMDSZ Elnöki Hivatalának politikai tanácsosa.

Augusztus 18. Max van der Stoel, az EBEÉ nemzeti kisebbségekkel foglalkozó főbiztosa a szövetségi elnöki hivatalba látogatott és az RMDSZ képviselőivel tárgyalt. A főbiztos értésére adta az RMDSZ képviselőinek, hogy Románia felvétele az ET-be eldöntött dolog. A Szövetség képviselői elmondták, hogy fontosnak tartják Románia felvételét az Európa Tanácsba, ezt megelőzően viszont az RMDSZ elengedhetetlennek tekintti a már előterjesztett felvételi követelmények maradéktalan teljesítését. Max van der Stoel meghívottként felszólalt a Nemzeti Kisebbségi Tanács ülésén, és pozitívan értékelte a nemzetiségi jogok terén tett előrelépéseket, mi több, egyetlen kritikus megjegyzése sem volt.

Augusztus 24. Markó Béla, az RMDSZ elnöke levelet intézett Gunnar Jansson úrhoz, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése Jogi és Emberjogi Bizottságának tagjához a Románia felvételi kérelmét véleményező jogi bizottság ülése előtt. A szövetségi elnök levelében kifejti, hogy Románia integrációja a magyar kisebbségnek is alapvető érdeke, viszont

ameddig az ország jogrendjében a törvényhozás és a jogalkalmazás szintjén a megfelelő változások nem következnek be, nincsenek meg az integráció reális feltételei. A levél kiemeli az igazságszolgáltatás, a sajtószabadság, a tulajdonviszonyok és a kisebbségvédelem terén létező problémákat.

Augusztus 25-én Markó Béla szövetségi elnök meghívta John R. Davist, az Amerikai Egyesült Államok nagykövetét és John Cook politikai tanácsadót. A találkozón részt vett Magyar Nándor László, az RMDSZ önkormányzat- és reformügyi alelnöke is. A megbeszélésen a felek kölcsönösen tájékoztatták egymást. A szövetségi elnök elmondta, hogy konkrét kormánylépéseket várnak a kisebbségi kérdések megoldására, többé nem dőlhetünk be a folyamatos ígéreteknek. Az autonómia elképzeléseink pedig igenis megvalósíthatóak, ha erre politikai szándék mutatkozik a jelenlegi politikai hatalom részéről.

Augusztus 26. Háromnapos romániai látogatásra érkezett Catherine Lalumière asszony, az Európa Tanács főtitkára. Az RMDSZ-szel folytatott találkozón Markó Béla átnyújtotta az RMDSZ memorandumát és a Gunnar Jansson úrhoz, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése Jogi és Emberjogi Bizottsága tagjához intézett levelének másolatát. Az RMDSZ elnöke kifejtette a szövetség álláspontját, felsorolva mindazokat a jogsérelmeket, amelyeket még Románia ET-felvétele előtt orvosolni kell, mivel ezekkel kapcsolatban eddig a román kormány részéről csak ígéretek hangzottak el.

Az RMDSZ memorandumot adott ki Románia felvételéről az Európa Tanácsba. A memorandum tizenöt pontban foglalta össze a Románia jogrendjével kapcsolatos kifogásokat. Az RMDSZ – áll a dokumentumban – fontosnak tartja Románia jogrendjének és társadalmi struktúráinak közelítését az európai normákhoz, az ország integrációs törekvéseinek a sikerét. A Szövetség véleménye szerint azonban mindaddig, amíg Románia jogrendjében a szükséges változtatásokra nem kerül sor, és amíg alapvető intézményeinek működése nem kielégítő, az ET tagság feltételeit nem teljesíti.

Augusztus 27. Antall József miniszterelnök, mint az Európai Demokrata Unió alelnöke fogadta Markó Bélát, az RMDSZ elnökét és Bugár Bélát, a szlovákiai Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom elnökét. A miniszterelnök kifejtette, hogy az EDU ülésén az RMDSZ elnyeri a teljes jogú státust, az MKDM pedig megfigyelői státust kap.

Augusztus 28. Catherine Lalumière, az ET főtitkára Brassóba látogatott, ahol Madaras Lázár képviselő tájékoztatta a kisebbségek helyzetéről.

Brassói látogatása után Sepsiszentgyörgyre utazott, ahol találkozott a prefektúra képviselőivel és Albert Álmos polgármesterrel, aki egy francia nyelvű levelet nyújtott át neki, melyben a hatalom kisebbségpolitikájának kettősségére hívta fel a figyelmet.

Szeptember 1. Markó Béla RMDSZ-elnök közleményt adott ki a neptuni találkozó nyomán kialakult vitáról, hangsúlyozva, hogy a vita megosztja az erőnket, megbénítja a szervezet működését. Mindenkit felkért arra, hogy tartózkodjon a polémiától mindaddig, amíg az SZKT nem tárgyal erről a kérdésről. Az RMDSZ parlamenti frakciójával szeptember első hetében vitatják meg a történeteket.

Szeptember 1. Az Európai Demokrata Unió Budapesten tartott pártelnöki értekezletén az RMDSZ elnyerte a teljes jogú EDU tagságot. Az értekezleten jelen volt Antall József magyar miniszterelnök, az EDU alelnöke, Helmut Kohl német kancellár, a EDU elnöke, Alois Mock osztrák külügyminiszter, az EDU elnöke, Jacques Chirac, az RPP elnöke, az EDU alelnöke, más pártelnökök, miniszterelnökök, miniszterek. A konferencián a Szövetséget Markó Béla elnök és Bodó Barna politikai alelnök képviselte, szakértői minőségben pedig Szócs Géza és Patrubány Miklós volt jelen. A felvételi okmány aláírása után Markó Béla köszönő beszédében kitért a romániai magyarság helyzetére, a romániai társadalom általános problémáira. Az EDU pártelnöki értekezlete alkalmából Antall József miniszterelnök fogadta Markó Bélát.

Szeptember 5. Az RMDSZ külpolitikai tevékenységének hatékonyabb összehangolása, az eredményesebb konzultáció, a jobb tájékoztatás érdekében a szövetségi elnök létrehozta a Szövetségi Elnöki Hivatal mellett működő Külpolitikai Tanácsadó Testületet. A testület tagjai a tiszteletbeli elnök, az ügyvezető elnök, az SZKT elnöke, az ügyvezető politikai alelnök, a szenátusi és a képviselőházi frakció elnökei, a szenátusi és a képviselőházi frakció külügyi bizottsági tagjai, az ügyvezető elnök által esetenként kijelölt még egy ügyvezető alelnök, az SZKT Állandó Bizottsága által esetenként kijelölt alelnök vagy titkár. A megbeszéléseken részt vesznek a szövetségi elnök politikai tanácsosai is. A testület konzultatív jellegű, és a szövetségi elnök felkérésére ül össze havonta legalább egyszer.

Szeptember 10. Antall József miniszterelnök fogadta a legnagyobb, határon túli magyar érdekképviseleti szervezetek vezetőit: Markó Bélát, az RMDSZ elnökét, Duray Miklóst, az Együttélés elnökét, Csáky Pált, a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom parlamenti frakciójának vezetőjét, Ágoston Andrást, a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössé-

gének elnökét és Milován Sándort, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség alelnökét. A találkozó a határon túli magyar vezetők kérésére jött létre, amelyen a Balladur-terv által nyújtott lehetőségeket értékelték. A találkozón jelen volt Entz Géza, a Határon Túli Magyarok Hivatalának elnöke is.

Szeptember 13. A Demokratikus Konvencióban részt vevő pártok helytelepítették az RMDSZ ET-hez küldött memorandumát, ettől eltekintve a szövetség megmarad. Emil Constantinescu, a DK elnöke elmondta, hogy „Az RMDSZ-ről lemondva a Demokratikus Konvenció egymillió szavazatot veszítene, de valószínű, hogy ugyanakkor hárommilliót nyerne. Mégis jobbnak látjuk politikailag megítélni az ügyet és nem önző választási szempont szerint.”

Szeptember 15-én többnapos romániai látogatásra érkezett Jeszenszky Géza külügyminiszter. Látogatása első napján Bukarestben Teodor Meleşcanuval aláírta a kettős adóztatás megszüntetéséről és a kölcsönös beruházás-védelemről szóló megállapodást. Másnap román vezető politikusokkal, Ovidiu Ghermannal, a szenátus elnökével, majd a DK vezetőivel, Emil Constantinescuval és Corneliu Coposuval, a Nemzeti Kereszténydemokrata Parasztpárt elnökével, ezután Petre Roman pártjának, a Demokrata Pártnak a képviselőivel tárgyalt, végül pedig a Szövetség székházában az RMDSZ képviselőivel találkozott. A külügyminiszter látogatása során több erdélyi települést meglátogatott.

Szeptember 26. Marosvásárhelyen ülésezett az SZKT, a hajnalig tartó ülés fő témája pedig a Neptun-ügy volt. Bodó Barna ismertette a tényállást, melyet hosszas vita követett. Borbély László, Frunda György és Tokay György lépését mindannyian elítélték és politikai tévedésnek minősítették. A MISZSZ, az SZK, az EMK és a Bethlen Gábor Kör azt javasolta, hogy a mentsék fel a nemzetközi szervezetekben betöltött tisztségükből, másik négy frakció tiltakozott ez ellen. Mivel egyik csoport sem kapta meg a szükséges támogatást, végül egy kompromisszumos szöveget és egy állásfoglalást szavaztak meg. A Tökés László és Bodó Barna által sürgetett felelősségre vonás elmaradt.

Szeptember 28. Az ET Parlamenti Közgyűlése megszavazta Románia felvételét, melyet a külügyminiszteri bizottságnak kell jóváhagynia. Magyarország tartózkodott a szavazásnál. A felvétel ellen csak a holland és az osztrák képviselő foglalt állást. A felvételi határozathoz kilenc módosító indítványt és három módosítást kiegészítő indítványt nyújtottak be, melyet félévenként ellenőriz az ET bizottsága. Ennek értelmében az ET felszólította Romániát, hogy írja alá az önkormányzatok önállóságával,

illetve a kisebbségek nyelvhasználatával kapcsolatos európai chartákat, biztosítsa a sajtószabadságot, ajánlja, hogy fogadjon el új kisebbségi, illetve oktatási törvényt, szolgáltassa vissza az egyházi javakat, továbbá lépjen fel az antiszemitizmus, a nacionalizmus, a nemzeti és vallási diszkrimináció ellen, javítsa a börtönviszonyokat, engedje szabadon a politikai és etnikai okok miatt fogva tartottakat.

Szeptember 30. Az RMDSZ közleményben foglalt állást Románia Európa Tanácsba történt felvételéről. A Szövetség szerint a felvétel lehetőséget ad az országnak arra, hogy a jogállam kiépítésével, a kisebbségi kérdés rendezésével beilleszkedjék az általános európai jogrendbe. A Szövetség meglelégedéssel nyugtázta, hogy a többpontos feltételrendszer nagyrészt megegyezik az ET-hez eljuttatott memorandumának kitételeivel.

Október 2–7. között ötnapos erdélyi körútra érkezett a Magyar Demokrata Fórum három vezető politikusa, Lezsák Sándor ügyvezető elnök, Szabó Tamás alelnök, privatizációs miniszter és Nahimi Péter alelnök. Nahimi Péter kifejtette: útjukkal szeretnék még mélyebbé tenni kapcsolataikat az RMDSZ-szel, hiszen vannak a magyarságnak ebben a térségben közös céljai és érdekei. Az MDF képviselői kifejtették, hogy a párt az első pillanattól fogva természetes feladatának tartotta a határokon túli magyarság támogatását.

Október 3. Az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége Kolozsváron fogadta az MDF küldöttségét. Takács Csaba tájékoztatta a politikusokat az RMDSZ munkájáról, Lezsák Sándor, az MDF ügyvezető elnöke pedig pártja működéséről számolt be. Délután kolozsvári értelmiségiekkel az egyetemi magyar oktatás helyzetéről beszélgettek. Másnap Markó Béla Marosvásárhelyen fogadta az MDF küldöttségét, majd Segesvárra, Gyulafehérvárra és Temesvárra látogattak el.

Október 4. Az ET miniszteri bizottsága felvette tagjai sorába Romániát. Magyarország tartózkodott. A döntés formális volt, mert a felvétel az ET közgyűlésén már eldőlt. Nem sikerült átvinni a határozatba azokat a javaslatokat, amelyeket az ET Parlamenti Közgyűlése szükségesnek tartott, ugyanis Franciaország visszautasította Dánia, Hollandia, Svájc és Belgium erre vonatkozó javaslatát.

Október 5–6. között zajlott Bukarestben a Fekete-tengeri Parlamenti Unió első szakbizottsági összejövetele. A tanácskozáson a tárgyaló felek egyetértettek abban, hogy egy közös kereskedelmi és fejlesztési bankot kell létrehozni. A román delegáció Bukarestet javasolta székhelynek, ellenben Kerekes Károly beszámolójában megjegyezte, hogy a szervezetben Törökország akar vezető szerepet vállalni.

- Október 6-án délelőtt az aradi vértanúkra emlékezve Tempfli József nagyváradi püspök szentmisét celebrált, ezt követően Rudas Ernő nagykövet adott fogadást, ahol a megyei vezetők is megjelentek. Délután az emlékhelyen zajlott a koszorúzás, beszédet mondott Markó Béla, Katona Tamás és Tokay György RMDSZ-képviselő.
- Október 6-án Nils G. Rosenberg, Svédország bukaresti nagykövete és Jon Nyberg, a Svéd Külügyminisztérium első titkára az RMDSZ kolozsvári székházában találkozott Kötő József művelődési és egyházügyi alelnökkel, Fülöp Fischer Ildikó oktatási és ifjúsági alelnökkel, valamint Pillich Lászlóval, a szövetség FUEV ügyvivőjével. A diplomaták az RMDSZ-t érintő politikai kérdésekről érdeklődtek, többek között a belső önrendelkezési elvekről, a memorandumról, valamint a készülő kisebbségi törvénytervezetről.
- Október 15–17. között az RMDSZ küldöttsége Markó Béla elnök vezetésével Kárpátaljára látogatott, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnökének, Fodó Sándornak a meghívására. A megbeszélésekről közleményt adtak ki, ebben hangsúlyozták, hogy szükség van a Kárpát-medencében élő magyar közösségek közötti rendszeres kapcsolattartásra, mert ugyanazon nemzethez tartoznak, és a nemzeti önazonosság megőrzéséért küzdenek.
- Október 16–17. között harmadik alkalommal rendezték meg Egerben az Erdély jelene és jövője című értekezletet. Az RMDSZ képviselőjében Bodó Barna vett részt, aki *Anyország és kisebbség* címmel tartott előadást.
- Október 21–24. között a szlovákiai Együttélés küldöttsége az RMDSZ meghívására Romániába látogatott. A küldöttség találkozott Markó Béla elnökkel, Takács Csaba ügyvezető elnökkel, az RMDSZ kolozsvári parlamenti képviselőjével, valamint az RMDSZ Bihar, Maros és Szatmár megyei vezetőségével. A két szervezet közös nyilatkozatában javasolta, hogy a kisebbségi nemzeti közösségek képviselői kezdjenek tárgyalásokat az adott kormányokkal, mely az Európai Közösségbe való integráció feltételeként jelenne meg.
- Október 25-én Markó Béla szövetségi elnök fogadta Petrusán Györgyöt, a Magyarországi Románok Szövetségének elnökét. Az RMDSZ bukaresti székházában lezajlott találkozón részt vett Pavel Ardelean, az MRSZ alelnöke, a magyarországi ortodox egyház püspöki vikáriusa és Ioan Truță, a román kormány mellett működő Nemzeti Kisebbségi Tanács titkára. A megbeszélésen napi politikai eseményekről, a két szervezet közötti együttműködés további lehetőségeiről tárgyaltak.

Október utolsó hetében Nagy-Britanniába utazott Tökés László. Londonban beszédet mondott a Brit–Magyar Baráti Társaságban. Sajtótájékoztatón kifejtette, hogy Románia nem szolgált rá az Európa Tanácsba való felvételre, nemzetiségi politikájában a Ceaușescu-rendszer hagyományait folytatja, azonban elképzelhető, hogy hosszabb távon az ET erkölcsi és politikai nyomást gyakorol rá.

November 2-án Markó Béla az RMDSZ bukaresti székházában fogadta dr. Volkmar Köhlert, a Bundestag kulturális külkapcsolatokkal foglalkozó bizottsága elnökét. A találkozón részt vettek az Elnöki Hivatal politikai tanácsosai, Bíró Anna-Mária és Niculescu Antal. A politikus elsősorban az erdélyi német kulturális hagyományok, műemlékek megőrzésének lehetőségeiről, az RMDSZ ez irányú lehetséges együttműködéséről, valamint arról érdeklődött, hogy mi a szövetség véleménye a Románia Európa Tanácsba történt felvétele után kialakult politikai helyzetről.

November 3. Katona Ádám, az RMDSZ Erdélyi Magyar Kezdeményezés platformjának szóvivője nyílt levelet intézett a magyarországi politikai vezetőkhez, a pártok vezetőihez. Ebben kifejtette a platform által megfogalmazott igényeket, melyek kiterjednek a nemzeti önrendelkezés biztosítására, közösségi jellegű jogsérelmek orvoslásának képviselőit a nemzetközi fórumok előtt, illetve arra, hogy az anyaország mondja ki védőhatalmi kötelezettségét.

November 6–7. között Jeszenszky Géza, Magyarország külügyminisztere a Túróczy Alapítvány és az RMDSZ kézdivásárhelyi szervezetének meghívására nem hivatalos látogatást tett Kézdivásárhelyen, Csíkszeredában és Sepsiszentgyörgyön. Kézdivásárhelyen Markó Béla, az RMDSZ szövetségi elnöke, az Ügyvezető Elnökség részéről Takács Csaba ügyvezető elnök és Somai József ügyvezető alelnök, valamint a helyi RMDSZ szervezet elnöke, a város polgármestere és a megyei tanács elnöke fogadta a küldöttséget.

November 8. A Helsinki Watch közreadta éves jelentését Romániáról. A 140 oldalas dokumentum beszámol arról, hogy milyen drámai mértékben felerősödött az idegengyűlölet az országban, beleértve a kisebbségellenes helyi sajtó megerősödését és a populista jobboldali pártok megjelenését. A jelentés még mindig nagy akadályokat lát a kisebbségi anyanyelvi oktatás és a kulturális örökség ápolása előtt.

November 13–14. között Dunaszerdahelyen tartotta III. közgyűlését a szlovákiai Magyar Polgári Párt. A közgyűlésre meghívót kapott szövetségi szinten az RMDSZ, valamint a Szabadelvű Kör és a MISZSZ. A három szervezetet Mátis Jenő képviselte a kongresszuson. A közgyűlés alkal-

mával Mátis Jenő megbeszéléseket folytatott a Magyar Polgári Pártvezetésével, A. Nagy László elnökkel a két érdekképviseleti szervezet kapcsolatainak elmélyítéséről. Ugyanakkor kapcsolatfelvétel történt a Szlovákiai Vállalkozók Pártjával, amelynek elnökével, Vladimir Randa úrral hasznos megbeszélésre került sor.

Az Európai Demokrata Unió november 25–26. között tartotta meg soros vezetőtanácsi értekezletét, amelynek munkálatait az unió elnöke, dr. Alois Mock osztrák külügyminiszter vezette. Az RMDSZ-t Bécsben Bodó Barna politikai alelnök képviselte. A tanácskozáson a résztvevők elfogadták a Bécsi Nyilatkozatot, amelyben az EDU tagpártjai Európa jelenlegi politikai helyzetével kapcsolatosan fogalmaztak meg véleményeket, elveket és követendő irányvonalat.

November 26–28. között Liberális Világkonferenciát rendeztek Budapesten, amelyen az RMDSZ-t Markó Béla és Takács Csaba ügyvezető elnök képviselte. Markó Béla emellett Budapesten megbeszélést folytatott Jeszenszky Géza külügyminiszterrel és Entz Gézával, a Határon Túli Magyarok Hivatalának vezetőjével.

November 29–december 1. között Kijevbe utazott az a román parlamenti küldöttség, amely a Fekete-tengeri Övezet Parlamenti Uniójának őszi ülészakán vesz részt. A küldöttséget Kerekes Károly Maros megyei képviselő vezeti. Az ukrán fővárosban sorra kerülő ülészak napirendjén a szakbizottsági beszámolók megvitatása és elfogadása, valamint a jövő évi tevékenységi tervzet véglegesítése szerepel.

December 3. Az Európai Demokrata Unió november végi vezetőtanácsi értekezlete elfogadta a Bécsi Nyilatkozatot. A dokumentum az RMDSZ javaslatát is tartalmazza, mely a kisebbségek szabadságjogait tartalmazó nemzetközi dokumentumok előírásaira vonatkozik. A Szövetséget Bodó Barna politikai alelnök képviselte az értekezleten.

December 5–9. között Markó Béla RMDSZ-elnök és Bodó Barna ügyvezető politikai alelnök Svájcban tettek látogatást a Helsinki Egyesület meghívására. Előadást tartottak a magyar kisebbség helyzetéről, majd Bernben találkoztak külügyminisztériumi tisztségviselőkkel, Genfben az Amnesty International képviselőivel. Az RMDSZ szövetségi elnöke és ügyvezető politikai alelnöke föl hívta a figyelmet arra, hogy az Európa Tanács Romániával szemben támasztott feltételeinek teljesítésében nem tapasztalható előrelépés, holott a felvétel óta több mint két hónap telt el.

December 28. Megtartotta alakuló ülését az RMDSZ Külpolitikai Tanácsadó Testülete. A tanácskozáson részt vettek: Markó Béla szövetségi el-

nök, Takács Csaba ügyvezető elnök, Csiha Tamás, az SZKT ÁB elnöke, Bodó Barna ügyvezető politikai alelnök, Verestóy Attila és Tokay György, az RMDSZ szenátusi, illetve képviselőházi csoportjának elnökei, György Béla Zsolt ügyvezető gazdasági alelnök, Borbély Imre, az SZKT ÁB alelnöke, Szilágyi Zsolt és Pécsi Ferenc, a Képviselőház Külügyi Bizottságának tagjai, valamint Niculescu Antal, a szövetségi elnök politikai tanácsosa. A testület aktuális külpolitikai kérdéseket vitatott meg, majd határoztak a KTT működéséről és szerepéről.

1994

Január 5-én Tokay György, az RMDSZ képviselőházi csoportjának elnöke találkozott Gabriel Marmarával, a washingtoni székhelyű Európa-kutató Intézet munkatársával. A Szövetség képviselője a találkozót követően átadta az ET-hez elküldött Memorandumot, illetve a kisebbségi törvénytervezetet is.

Január 8-tól Frunda György egyhónapos látogatást tett az Egyesült Államokban a román parlamenti küldöttség tagjaként. A találkozók során több államba ellátogatnak, és megismerkednek a jogállam intézményeivel, az egyes államok hatásköreivel.

Január 12. Az RMDSZ bukaresti Elnöki Hivatalába látogatott Marc K. Dietrich, a Kelet- és Közép-Európai Törvénykezési Kezdeményezés nevű amerikai nem-kormányzati jogászegyesület tagja, aminek fő romániai tevékenysége a parlament szakbizottságaihoz benyújtott törvénytervezetek véleményezése. A jogászegyesület tagját Bíró Anna-Mária és Niculescu Antal, az Elnöki Hivatal politikai tanácsosai fogadták, akik véleményezés végett átadták az amerikai jogásznak az RMDSZ kisebbségi törvénytervezetét.

Január 18. Az Ügyvezető Elnökség döntött arról, hogy az ET Parlamenti Közgyűlésének közelgő ülészakára Emlékeztetőt állít össze arról, hogy Románia miként teljesítette azokat a kötelezettségeket, amelyeket a csatlakozáskor felvállalt.

Január 27–30. között a Bihar megyei RMDSZ és Tőkés László meghívására Erdélybe látogatott Duray Miklós, a szlovákiai Együttélés Politikai Mozgalom elnöke. Erdélyi körútján ellátogatott Nagyenyedre, Kolozsvárra, ahol az Ügyvezető Elnökséggel, a Szövetség helyi és országos vezetőivel folytatott tárgyalásokat.

Január 15–február 1. között Bíró Anna-Mária, az Elnöki Hivatal külpolitikai tanácsosa Markó Béla szövetségi elnök megbízásából Svédországba

és Norvégiába látogatott. A hivatalos látogatás során Bíró Anna-Mária a svéd külügyminisztérium képviselőivel, a külügyi bizottság elnökével találkozott. Január 24–26. között a Helsinki Bizottság meghívására Oslóba látogatott, ahol szintén külügyminisztériumi beosztottakkal folytatott megbeszélést. A Norvég Emberjogi Intézetben a tanácsost Asbjorn Eide, az intézet igazgatója fogadta.

Január 21. Az RMDSZ Markó Béla szövetségi elnök és Takács Csaba ügyvezető elnök kézjeggyével ellátott Aide Mémoire-t juttatott el az Európa Tanácshoz, Románia taggá válásakor vállalt kötelezettségek betartásáról. A dokumentum hangsúlyozza, hogy az ajánlások célja támogatni Románia mielőbbi európai integrációját, azonban a kormány nem nyílvánította ki akaratát az ajánlások megvalósítására vonatkozóan, amelyek négy kategóriába sorolhatók: 1. nemzetközi egyezmények aláírása és ratifikálása; 2. nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos kérdések; 3. jogalkotásra vonatkozó kérdések; 4. jogállamiságra vonatkozó kérdések. Hasonló tartalmú feljegyzést juttatnak el az EP képviselőihez a Románia és az EU társulási szerződés megkötéséről.

Február 2-án az RMDSZ bukaresti Elnöki Hivatalába látogatott Anita Melin, a Svéd Nagykövetség tanácsosa, akit Bíró Anna-Mária és Niculescu Antal, a szövetségi elnök kül-, illetve belpolitikai tanácsosa fogadta. Az aktuálpolitikai kérdésekről szóló beszélgetésen az RMDSZ tevékenységéről is szó esett.

Február 2. Markó Béla szövetségi elnök a bukaresti Elnöki Hivatalban fogadta Nils G. Rosenberget, Svédország bukaresti nagykövetét. A svéd diplomata kérésére létrejött találkozón jelen volt Bíró Anna-Mária, a szövetségi elnök külpolitikai tanácsadója. A megbeszélésen aktuális kül- és belpolitikai kérdésekről folyt eszmecsere, továbbá a diplomata az RMDSZ-t foglalkoztató problémákról érdeklődött.

Február 8. Tokay György képviselő és Szabó Károly szenátor találkozott Hup Schaferrel, Max van der Stoelnek, az EBEÉ kisebbségi főbiztosának megbízottjával. A találkozón jelen volt Bíró Anna-Mária és Niculescu Antal, az Elnöki Hivatal kül-, illetve belpolitikai tanácsosai. A találkozón az RMDSZ aktuális helyzetéről és a Szövetség autonómia-elképzeléseiről folyt eszmecsere.

Február 9-én Markó Béla szövetségi elnök Kelemen Andrással, a Magyar Külügyminisztérium államtitkárának meghívására részt vett a Határon Túliak Fórumán, ahol a Kárpát-medencében élő magyar közösségek helyzetéről, autonómia-törekvéseiről tájékoztatták a résztvevőket. Másnap a határon túli magyar szervezetek vezetői találkoztak Jeszenszky

Géza külügyminiszterrel és Entz Géza címzetes államtitkárral, a HTMH elnökével. A találkozókön elemezték az intézményesített kapcsolatok tapasztalatait, és körvonalazták az 1994-es év feladatait az oktatás és művelődés területén.

Február 10. Bíró Anna-Mária, az RMDSZ Elnöki Hivatalának külügyi tanácsosa a bukaresti Orosz Nagykövetség tanácsosával, Vlagyimir V. Zamorovval találkozott. A beszélgetést követően az orosz tanácsos megkapta a Szövetség kisebbségi törvénytervezetének orosz nyelvű változatát.

Február 11. Boross Péter magyar miniszterelnök fogadta a határon túli magyar szervezetek vezetőit. A találkozón a miniszterelnök leszögezte, hogy a kormány továbbra is támogatja a határon túli magyarság legitim törekvéseit. A találkozó résztvevői szükségesnek tartják, hogy a határon túli magyar közösségek kulturális, szociális és egyéb sajátos igényeit a magyar állam a legitim célkitűzésekkel összhangban anyagilag is támogassa.

Február 14–18. között négytagú román parlamenti küldöttség – köztük Borbély László – látogatott Belgiumba, az EP-be, valamint a Belga Parlament külügyi bizottságához. A küldöttség tárgyalásokat folytatott az EP Romániáért felelős bizottságának tagjaival és a politikai csoportosulások vezetőivel. Borbély László átadta a politikai csoportosulásoknak, valamint a bizottságnak az RMDSZ fontosabb dokumentumait.

Február 16-án Markó Béla szövetségi elnök hivatalában fogadta John Cookot, az Amerikai Egyesült Államok Bukaresti Nagykövetségének tanácsosát. A találkozón külpolitikai kérdések mellett az Antonescu-szobor marosvásárhelyi felállításával kapcsolatos perről és a kisebbségi törvénytervezetről is szó esett.

Február 18–20. között Budapesten szervezték meg az MDF Országos Gyűlését. Az RMDSZ-t Markó Béla, Takács Csaba és Bodó Barna képviselte. A szövetségi elnök beszédében hangsúlyozta, hogy „számunkra a demokrácia, a közösségi autonómia, az európai integráció egymástól elválaszthatatlan fogalmak. Ezeknek a céloknak az eléréséhez szükségünk van a magyarországi pártok, a magyar kormány, a különböző magyarországi intézmények politikai támogatására is.”

Február 21-én, romániai látogatása során Wolfart János államtitkár, a magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Hivatalának elnöke Markó Bélával és a két parlamenti frakció vezetőjével találkozott. A kétórás beszélgetésen a Nemzeti Kisebbségi Tanács működéséről esett szó.

Március 3–4. között Athénban került sor az Európai Demokrata Unió tanácsülésére, amelyen az RMDSZ-t Bodó Barna politikai alelnök képviselte.

selte. Bodó Barna javaslatot terjesztett elő az RMDSZ részéről a kisebbségek helyzete és az európai stabilitás témakörének EDU-szinten történő tanulmányozására vonatkozóan.

Március 6. Többnapos látogatásra érkezett Romániába az SZDSZ küldöttsége. A Kuncze Gábor elnökhelyettes, dr. Szentiványi István ügyvivő és Törzsök Erika kisebbségpolitikai titkár alkotta delegáció találkozott Viorel Hrebenciuc kormányfőtítkárral, majd több ellenzéki párt székházában tett látogatást, és megbeszéléseket folytatott e pártok vezetőivel, végül pedig az RMDSZ szövetségi elnökével, frakcióvezetőivel és a parlamenti csoport tagjaival találkozott. A megbeszélésen részletesen megvitatták a határon túli magyarság támogatási rendszerét. Egyetértettek abban, hogy a támogatást át kell alakítani az áttekinthetőség és ellenőrizhetőség alapján.

Március 8-án Markó Béla szövetségi elnök Susan Laffey-val, a Brit Külügyminisztérium Elemző és Kutató Főosztályának munkatársával találkozott, amelyen részt vett Niculescu Antal, a szövetségi elnök politikai tanácsosa is. A szakértő általános politikai kérdésekről és az RMDSZ helyzetéről érdeklődött.

Március 14. A magyar külügyminisztérium öttagú küldöttsége találkozott az RMDSZ Ügyvezető Elnökségével. A találkozóra abból az alkalomból került sor, hogy a küldöttség részt vesz több, Erdélyben szervezett március 15-i megemlékezésen, és megbeszélést folytat a román külügyminisztérium tisztségviselőivel. A találkozóra a küldöttséget Rudas Ernő, Magyarország romániai nagykövete is elkísérte.

Március 14. Verestóy Attila, a szenátusi frakció alelnöke találkozott Richard Schifterrel, az Amerikai Egyesült Államok Elnökének tanácsosával. A találkozón jelen voltak az Egyesült Államok bukaresti nagykövetségének képviselői is, illetve Bíró Anna-Mária, az RMDSZ elnökének külpolitikai tanácsadója. A találkozón az általános világpolitikai helyzetről, illetve Kelet-Európa demokratizálódási esélyeiről esett szó.

Március 19. Az MSZP Közép- és Kelet-Európai Tagozata Budapesten szakmai vitát rendezett az RMDSZ Kisebbségi törvénytervezetéről. A vitán részt vett Bíró Gáspár, Szamel Lajos, Bárdi Nándor, Tabajdi Csaba és Wiener György, akik egyöntetű elismeréssel szóltak az RMDSZ koncepciójáról, ugyanakkor számos fontos szakmai észrevételt fogalmaztak meg. Az RMDSZ-t a vitán Markó Béla, dr. Csapó József, Sinkó István és Varga Attila képviselte. A vita után Markó Béla tárgyalásokat folytatott Horn Gyulával, az MSZP elnökével a határon túli magyarság helyzetéről.

Március 21–26. között a román parlamenti küldöttség tagjaként Márton Árpád képviselő Párizsban részt vett az Interparlamentáris Unió 91. Konferenciájának a munkálataiban. A képviselő napirendi felszólalásában kifejtette, hogy az emberi jogok és a kisebbségek jogainak tiszteletben tartása nem belügy, hanem nemzetközi biztonsági kérdés, és hangsúlyozta a kisebbségi jogok kodifikálásának szükségességét, mégpedig az érdekelt kisebbségek legitim képviselőinek bevonásával.

Március 27–29. között Romániába látogatott Friedrich König osztrák és Gunnar Jansson finnországi svéd képviselő, az ET jelentéstevői. Feladatuk megvizsgálni, hogy felvétele után az ország mennyiben tett eleget a vállalt kötelezettségeinek. Tárgyaltak a kormány képviselőivel, az RMDSZ vezetőségével, a magyar egyházak elöljáróival, akik beszámoltak arról, hogy az egyházi javak visszaszolgáltatása terén nem történt előrelépés.

Március 29–30. között az RMDSZ meghívására Entz Géza címzetes államtitkár, a HTMH elnöke, Bálint Pataki József és Rékai Józsefné, a HTMH főosztályvezetői, valamint Soós Károly, a HTMH munkatársa Marosvásárhelyre és Kolozsvárra látogatott, ahol Markó Bélával és a megyei RMDSZ elnökségével, városi és megyei tanácsosokkal találkoztak.

Április 7-én Kecskeméten Kisebbségi Fórumot tartottak, ahol az RMDSZ képviselője mellett jelen volt Ágoston András, a VMDK elnöke, Duray Miklós, az Együttélés Politikai Mozgalom elnöke, Fodó Sándor, a KMKSZ elnöke. Meghívottként jelen volt Molnár Gusztáv politológus és Szöcs Géza. A fórumon a határon túli magyar közösségek helyzetéről, az általuk felvállalt autonómia-koncepcióról, kulturális intézményeiről, gazdasági esélyeiről, az európai stabilitási egyezményről (Balladurterv) beszélgettek.

Április 26-án az Ügyvezető Elnökség Kolozsváron ülésezett, amelyen határozatban fogadták el, hogy a kidolgozás alatt álló Európai Stabilitási Egyezmény a kisebbségek kérdésének kielégítő rendezésére törekszik, csakhogy a folyamat jelentősen eltávolodott attól az indító kerettől, ami a Balladurterv volt. Az Ügyvezető Elnökség ezzel kapcsolatban állásfoglalás-tervezetet terjeszt a májusi SZKT elé. Szintén határozatot fogadtak el arról, hogy a FUEV május 12–13-án Gdanskban sorra kerülő kongresszusán megvitatandó Európai Népcsoportokhoz Tartozó Személyek Alapvető Jogai című, illetve az Európai Népcsoportok Autonómiája című különegyezmény javaslatról az RMDSZ szakértői véleményt készítsen.

Május 13–15. között Tusnádfürdőn román–magyar szakértői tanácskozást szervezett az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége. A társadalmi kerekasztal

jellegű találkozón szakértők, kutatók, egyetemi oktatók – Gabriel Andreescu, Smaranda Enache, Renate Weber, Valentin Stan, Ioan Popa, valamint Bakk Miklós, Kolumbán Gábor, Balázs Sándor, Nagy György, Bíró Anna-Mária, Eckstein-Kovács Péter, Fábíán Ernő, Horváth István – az RMDSZ két programatikus fontosságú dokumentumával, az ET-nak eljuttatott Memorandummal és a kisebbségi törvénytervezettel kapcsolatban folytattak szakmai vitát.

Május 20. Az RMDSZ állásfoglalásban kéri az Európai Uniót, mint a Stabilitási Egyezmény nyitókonferenciájának kezdeményezőjét és Franciaország kormányát, hogy a romániai magyarság helyzetét befolyásoló Stabilitási Egyezmény kidolgozása során a Szövetséget fogadják el a szervezett konferenciák és a speciális problémákkal foglalkozó kerekasztalok, valamint a kétoldalú megállapodásokat előkészítő tárgyalások résztvevőjeként.

Május 20–23. között a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség hivatalos küldöttsége Fodó Sándor elnök, Milován Sándor alelnök, Gulácsi Géza politikai titkár, Kovács Miklós elnökségi tag és Brenzovics László kulturális titkár az RMDSZ meghívására Romániába látogatott. A küldöttség megbeszélést folytatott Markó Béla szövetségi elnökkel, Takács Csaba ügyvezető elnökkel, az RMDSZ Ügyvezető Elnökségének önkormányzati, illetve oktatási alelnökével, az RMDSZ területi szervezeteinek vezetőivel. Közös közleményükben kifejezték, hogy az Európai stabilitási egyezménynek szavatolnia kell az európai nemzeti kisebbségek különböző autonómiaformáinak jogi garanciáit, ezáltal biztosítva a jószomszédi kapcsolatokat és a térség stabilitását.

Június 8-án Timo Kopenen, Finnország bukaresti nagykövete fogadta Bíró Anna-Máriát, a szövetségi elnök külpolitikai tanácsosát. A finn diplomata kérésére létrejött találkozón a tanügyi törvénytervezetről, valamint a König-Jansson jelentésről folytattak beszélgetést.

Június 21-én Markó Béla szövetségi elnök fogadta az RMDSZ bukaresti székházában Frank Collinst, az amerikai kormány külügyi osztályának román referensét és John Cookot, az amerikai nagykövetség első tanácsosát. A találkozón, amelyen részt vett Bíró Anna-Mária, a szövetségi elnök külpolitikai tanácsosa is, a tanügyi törvénytervezet parlamenti vitájáról, a Mátyás-szoborral kapcsolatos kérdésekről és az RMDSZ autonómia-törekvéseiről folyt eszmecsere.

Június 29-én Bukarestben tárgyalt Hárs Gábor, az MSZP nemzetközi titkárának vezetője, találkozott Marcel Dinu külügyi államtitkárral, majd a Szociáldemokrata Párt vezetőségével folytatott tárgyalásokat. Másnap

Emil Constantinescuval, a Demokratikus Konvenció elnökével és az RMDSZ vezetőivel találkozott. Az RMDSZ-szel lezajlott találkozón a magyar politikus elmondta, hogy a magyar külpolitika nem állít fel sorrendet a szomszédos országokkal való kapcsolat javítása és a határon túli magyarság sorsával való törődés között, és hogy a magyar kormány nem kíván az erdélyi magyarság feje fölött tárgyalni.

Június 29-én Tabajdi Csaba, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára kezdeményezésére RMDSZ küldöttség utazott Budapestre. A találkozón részt vett Markó Béla elnök, Takács Csaba ügyvezető elnök, Frunda György szenátor, Varga Attila képviselő, Bakk Miklós szakértő, illetve Szócs Ferenc főosztályvezető. A tárgyalásokon érintették az RMDSZ viszonyát az alapszerződéshez, a dokumentum szerkezeti elemeit, tartalmi vonatkozásait, továbbá ennek garanciális elemeit. Az RMDSZ vezetői szükségesnek tartják az alapszerződés aláírását, de nem mindenáron, éppen ezért nem is tartják indokoltnak a folyamat felgyorsítását.

Július 4–8. között került sor Bécsben az EBEÉ Parlamenti Közgyűlésének harmadik ülészakára, ahol a román küldöttség tagjaként Tokay György képviselő is részt vett. Az ülészak végén elfogadott határozat az önrendelkezés kérdésével is foglalkozott, amelyhez a Szövetség képviselője módosító javaslatot nyújtott be, amit a plénum is elfogadott. Ennek értelmében a nemzeti kisebbségek jogainak módszeres semmibe vévése esetén az érintettek igénybe vehetik az EBEÉ teljes apparátusát annak érdekében, hogy sérelmeik politikai megoldást nyerjenek.

Július 20–21. között a Magyar Emberi Jogok Alapítvány (HHRF) szervezésében Bodó Barna Washingtonban találkozott az amerikai külügyminisztérium képviselőivel, az amerikai Kongresszus tagjaival és emberjogi csoportokkal, akiket a magyarság helyzetéről, a Mátyás-szobor mellett tervezett ásatásokról, a kétnyelvű táblák eltávolításáról és a készülő tanügyi törvénytervezetről tájékoztattott.

Július 29-én Markó Béla szövetségi elnök, Takács Csaba ügyvezető elnök, Frunda György szenátor, Varga Attila képviselő és Bakk Miklós, a Politikai Főosztály referense Tabajdi Csaba államtitkár meghívására Budapestre utazott. A megbeszélésen a felek egyetértettek abban, hogy a román–magyar alapszerződésnek garanciákat kell tartalmaznia a romániai magyarság helyzetének rendezésével kapcsolatban, és a kisebbségi cikkelyekbe bele kell foglalni az RMDSZ-programban szereplő alapelveket, a különböző autonómiaformákat.

Július 31-én a hágai központú Unrepresented Nations and Peoples Organization (UNPO) – az ENSZ-ben Nem Képviselet Nemzetek és Népek

Szervezete – felvette tagjai sorába az RMDSZ-t. Ennek eredményeként a szervezet képviselője felszólalhat az ENSZ Kisebbségvédelmi Albizottságának ülésén.

Augusztus 4. Marosvásárhelyen ülésezett az RMDSZ Külpolitikai Tanácsadó testülete, amelyen részt vett Markó Béla szövetségi elnök, Tőkés László tiszteletbeli elnök, továbbá a parlamenti frakciók elnökei, az SZKT állandó bizottságának elnöke. A megbeszélésen a magyar–román alapszerződésről tárgyaltak, és előkészítették a Szövetség állásfoglalását.

Augusztus 8-án az RMDSZ szakértői bizottsága (Bakk Miklós, Varga Attila, Béres András) tárgyalásokat folytatott a Határon Túli Magyarok Hivatalának képviselőivel az alapszerződés tárgyában. A konzultáció a július 29-i találkozó folytatása, ahol a magyar féllel történő tárgyalás eredményeként az Ügyvezető Elnökség négy munkacsoport (költségvetési támogatás, ösztöndíjrendszer, önkormányzati együttműködés, gazdasági együttműködés) megalakítását kezdeményezte.

Augusztus 9-én Kolozsváron ülésezett az Ügyvezető Elnökség, ahol, a kisebbségek nyelvén folyó oktatásról szóló törvénytervezet mellett, megvizsgálta Max van der Stoel EBEÉ kisebbségi főbiztos látogatásával kapcsolatos szervezési kérdéseket. Döntöttek a főbiztosnak átnyújtandó dokumentumcsomag összetételéről, amely tartalmazza a Szövetség álláspontját oktatási, kulturális, nyelvhasználati, egyházügyi kérdésekben, továbbá a romániai magyar közösséget ért jogsérelmeket.

Augusztus 12-én az RMDSZ-t képviselő Bíró Anna-Mária külpolitikai tanácsos az ENSZ Kisebbségvédelmi Albizottságának ülésén beszámolót tartott a romániai magyar kisebbség helyzetéről, a tanügyi törvénytervezet kisebbségeket diszkrimináló jellegéről, valamint a kétnyelvű feliratok eltávolításáról.

Augusztus 14. Teodor Meleşcanu külügyminiszter meghívására Romániába tett látogatást Max Van der Stoel, az EBEÉ kisebbségi főbiztosa. Másnap, augusztus 15-én az RMDSZ bukaresti székházában találkozik Markó Béla szövetségi elnökkel. A beszélgetésen a főbiztos érdeklődött az Európa Tanács feltételeinek teljesítéséről, a kétnyelvű feliratok helyzetéről, amelyekkel kapcsolatban a kormány már ezelőtt egy évvel, legutóbbi látogatásakor megoldást ígért. A találkozón véleménycsere folyt a kisebbségi törvénytervezetről, az RMDSZ autonómiatörekvéseiről, a román–magyar alapszerződés kérdéseiről, a többi romániai kisebbséggel való együttműködés lehetőségeiről.

Augusztus 16-án Kolozsváron találkozott az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége Max van der Stoellel, az EBEÉ kisebbségi főbiztosával. A találkozón

részt vett Tökés László, az RMDSZ tiszteletbeli elnöke és Dézsi Zoltán, az SZKT elnöke, továbbá Takács Csaba ügyvezető elnök, Bodó Barna politikai alelnök, Magyarai Nándor László önkormányzat- és reformügyi alelnök. Az ÜE több dokumentumot adott át a főbiztosnak, többek között a képviselőházban elfogadott tanügyi törvénytervezetről, a kétnyelvű helységnevtáblák eltávolításáról, Cseresznyés Pál ügyéről, egyházi kérdésekről és a kolozsvári főtéri ásatásokról. A jelen levők részletesen tájékoztatták a főbiztost a dokumentumok tartalmáról.

Augusztus 24-én Budapesten Tabajdi Csaba államtitkár, Törzsök Erika, a HTMH elnökhelyettese, valamint Takács Csaba, az RMDSZ ügyvezető elnöke és Bodó Barna, az RMDSZ politikai alelnöke részvételével újabb munkatalálkozóra került sor. Az alapszerződésről az RMDSZ képviselői kifejtették, hogy ennek tartalmaznia kell egy Kisebbségvédelmi Megállapodást, amelyben a szerződő felek a romániai magyar és a magyarországi román közösség számára identitásuk megőrzését és fejlesztését biztosító konkrét intézkedések meghozatalát vállalják.

Augusztus 29-én újabb egyeztető tárgyalásra került sor Budapesten a magyar kormány illetékesei és az RMDSZ küldöttsége között. Az RMDSZ Markó Béla vezette küldöttségét Tabajdi Csaba miniszterelnökségi politikai államtitkár fogadta. A Szövetség bemutatta a magyar és a román kormány számára az alapszerződésről készített állásfoglalást.

Szeptember 8-án Markó Béla, az RMDSZ szövetségi elnöke, a román ellenzéki pártok más vezetőivel együtt, találkozott Alain Juppé francia külügyminiszterrel, aki a román kormány meghívására tartózkodott az országban. A Szövetség elnöke elmondta, hogy Kelet-Közép-Európában a kisebbségi helyzet megoldása, és ezen belül a romániai magyarság helyzetének a rendezése az európai integráció és stabilitás megteremtésének az egyik alapvető feltétele. Mindaddig, amíg Romániában a szélsőségesen nacionalista és xenofób pártok részt vesznek a kormányzásban, hatékony eszközként tudják felhasználni a magyarellenességet és a kisebbség-ellenességet a demokratizálódás, a gazdasági reformok és az európai integráció megakadályozására.

Szeptember 11-én Budapesten Markó Béla szövetségi elnök részt vett az MDF országos gyűlésén, ahol az MDF szerepét méltatta a határon túli magyarság törekvéseinek támogatásában, emellett felhívta a figyelmet a külpolitikai elképzelések konszenzusának szükségére.

Szeptember 14-én Bíró Anna-Mária, a szövetségi elnök külpolitikai tanácsosa fogadta Jan H. De Royt, a Holland Királyság Bukaresti Nagykövetségének első tanácsosát. A holland diplomata kérésére létrejött találko-

zón az RMDSZ tevékenységéről, célkitűzéseiről és ezen belül a kisebbségi oktatásra vonatkozó törvénytervezetről folytattak eszmecsere-t.

Szeptember 27–28. között RMDSZ-küldöttség tett látogatást Magyarországon, ahol Tabajdi Csaba államtitkárral és a HTMH új vezetésével (Lábodi László elnök, Törzsök Erika elnökhelyettes, Bálint-Pataki József főosztályvezető) találkozott. A tanácskozáson szó esett a HTMH koordinációs szerepéről a tárcaközi együttműködésekben. A megbeszéléseket követően az SZDSZ vezetésével való találkozóra került sor.

Október 8. Washingtonba érkezett Markó Béla, az RMDSZ elnöke, aki a virginiai Kulturális Alapítvány Erdélyért szervezésében háromhetes amerikai körutat tesz az Egyesült Államokban. Találkozott Richard Schifterrel, az elnök egyik főtanácsadójával, a nemzetbiztonsági tanács közép- és kelet-európai kérdésekkel foglalkozó igazgatójával, képviselőkkel, külügyi és nemzetbiztonsági szakemberekkel, az amerikai magyar és román közösség tagjaival, továbbá előadásokat tartott.

Október 12–14. között a Magyar Országgyűlés meghívására, hivatalos látogatásra Budapestre utazott az RMDSZ szenátusi és képviselőházi csoportja, ahol találkoztak dr. Gál Zoltánnal, az Országgyűlés elnökével, Horn Gyula miniszterelnökkel, Tabajdi Csaba politikai államtitkárral és Kovács László külügyminiszterrel, az Országgyűlés Külügyi Bizottságának, illetve Emberi Jogi Bizottságának képviselőivel, továbbá a parlamenti pártok képviselőivel.

Október 17-én amerikai útja során Markó Béla Washingtonban a Szenátus és a Képviselőház külügyi munkatársaival folytatott több megbeszélést. Másnap New Yorkban a Helsinki Watch képviselőivel, majd az ENSZ Európai Bizottságának igazgatójával, John Renningerrel és munkatársaival találkozott az RMDSZ szövetségi elnöke. Tárgyalópartnerei Washingtonban is, az ENSZ-ben is kifejtették, hogy az EBEÉ csúcstalálkozóknak foglalkoznia kellene a régió kisebbségi-etnikai problémáival és ezen belül az erdélyi magyarok helyzetével is.

Október 21–22. között tartották meg az SZDSZ küldöttgyűlését. Az RMDSZ-t Takács Csaba ügyvezető elnök képviselte. A találkozón a két szervezet közötti kapcsolatok fejlesztéséről és az SZDSZ kormányzati tevékenységéről beszéltek.

Október 24-én Budapesten az EBEÉ konferenciához kapcsolódóan FUEV információs rendezvényre került sor, ahol az önrendelkezési jog és autonómia kérdéseit járták körül a résztvevők. A vitán az RMDSZ-t Somai József ügyvezető alelnök, Szilágyi Zsolt Bihar megyei képviselő, a Kép-

viselőház külügyi bizottságának tagja és Pillich László, az SZKT Állandó Bizottságának alelnöke képviselte.

Október 26. Bukarestbe érkezett Daniel Tarschys, az Európa Tanács főttitkára, aki találkozott a parlamenti pártok frakcióvezetőivel. Az RMDSZ képviselőjében Verestóy Attila, a szenátusi frakció elnöke vett részt a találkozón. A beszélgetésen a PDSR frakcióvezetője, Dan Marțian kifejtette, hogy Románia nagy lépéseket tett az ET-ajánlások teljesítésében, mi több, a tanügyi törvénytervezet messzemenően teljesíti az európai normákat. Verestóy Attila felszólalásában cáfolta állításait és felhívta a figyelmet, hogy jelenlegi formájában a tervezet nem tartja tiszteletben a már meglévő és Románia által is ratifikált nemzetközi normákat.

November 3. Befejezte amerikai körútját Markó Béla szövetségi elnök, aki úgy értékelte, hogy az amerikai illetékesek tisztában vannak a magyar anyanyelvi oktatás problémáival. Tapasztalatairól beszámolt az Ügyvezető Elnökségnek, és kifejtette, hogy a külügyi-külpolitikai munkának, a nemzetközi közvélemény tájékoztatásának a jövőben is kellő súlyt kell kapnia a szövetség életében.

November 3–4. között Tokay György, az RMDSZ képviselőházi frakcióvezetője és Niculescu Antal, a szövetségi elnök politikai tanácsosa részt vett Budapesten az EBEÉ Felülvizsgálati Értekezletén. A Szövetség küldöttei beszélgetést folytattak Rob Zaagmannal, Max van der Stoel EBEÉ kisebbségi főbiztos tanácsosával, akinek átadták Gheorghe Funarnak a romániai kisebbséget gyalázó legutóbbi nyilatkozatát, valamint a román sajtóban nemrég napvilágot látott, s az RMDSZ létjogosultságát megkérdőjelező politikai esszét, amelyet Oliviu Gherman írt. Az értekezleten az Európai Egyházak Értekezletének küldötteként jelen volt Tökés László püspök is.

November 25. A Romániában tartózkodó finn parlamenti delegáció (vezetője Saara-Maria Paakkinen asszony, a finn parlament alelnöke, tagjai voltak: Raili Puhakka, Arja Ojala, Ensio Laine, Gunnar Jansson és Liisa Kulju) az RMDSZ képviselőivel folytatott tárgyalásokat az ország belpolitikájáról és a magyar kisebbség helyzetéről.

November 25. Marosvásárhelyen ülésezett a Külpolitikai Tanácsadó Testület, ahol Markó Béla tartott tájékoztatót az elmúlt időszak külpolitikai eseményeiről és tárgyalásairól. A testület megállapította, hogy intenzívebb külpolitikai tevékenységre van szükség. Fontos lenne az autonómia-státútumok elkészítése, és a Szövetségnek szorosabbra kell fűznie kapcsolatait a határon túli szervezetekkel. A résztvevőket tájékoztatták

az alapszerződés tárgyalásairól, és hangsúlyozták, hogy ebben továbbra is az SZKT határozat a mérvadó.

November 29-én Hupp Schaffer, Max van der Stoelnek, az EBEÉ kisebbségi főbiztosának tanácsosa és Arie Bloed, a hágai Interetnikai Kapcsolatok Alapítvány (The Foundation on Inter-Ethnic Relations) igazgatóját fogadta Markó Béla szövetségi elnök, Frunda György szenátor, Tokay György, Szilágyi Zsolt és Bíró Anna-Mária, a szövetségi elnök külpolitikai tanácsosa. A találkozón elemezték a romániai magyarság helyzetét, és kiemelték az európai intézmények, különösen az EBEÉ fontosságát a kisebbségi kérdések kezelésében.

December 3–14. között Bíró Anna-Mária, a szövetségi elnök külpolitikai tanácsosa Svédországban tett látogatást. Megbeszéléseket folytatott a svéd külügyminiszter tanácsosával, a svéd külügyminisztérium elemző osztályának vezetőjével, Karin Falkner parlamenti képviselővel, Svédország Európa Tanács-beli delegációjának tagjával, más külügyminisztériumi tisztségviselőkkel, svéd ENSZ-diplomatákkal. A tárgyalásokon a külpolitikai tanácsos a romániai magyarság helyzetéről tájékoztatta a svéd felet, továbbá konzultáltak a nemzetközi intézmények szerepéről a kisebbségi kérdés rendezésében.

December 5. Kolozsvárra érkezett a Für Lajos elnök vezette MDF küldöttség, amely az RMDSZ vezetőivel találkozott. Az RMDSZ képviselői kiemelték az eddigi együttműködések fontosságát, ugyanis ezeknek jelentős szerepük van a határon túli magyarság önazonossága megőrzéséért folytatott küzdelemben.

December 12–14. között az RMDSZ küldöttség (Markó Béla szövetségi elnök, Takács Csaba ügyvezető elnök, Seres Dénes szenátor és Madaras Lázár képviselő) a Moldovai Demokratikus Agrárpárt meghívására a Moldovai Köztársaságba utazott. A fővárosban számos találkozóra került sor a parlament és a kormány, valamint a kisebbségek képviselőivel.

December 12–15. között Tabajdi Csaba vezetésével magyar delegáció érkezett Bukarestbe. A küldöttség látogatása során találkozott Oliviu Ghermannal, a Szenátus elnökével, Viorel Hrebenciuc kormányfőtitkárral, a Nemzeti Kisebbségek Tanácsa koordinátorával, továbbá megbeszélést folytatott Teodor Meleşcanu külügyminiszterrel, majd az RMDSZ szenátusi és képviselőházi csoportjának képviselőivel tárgyaltak. December 14-én, Tőkés László meghívására a küldöttség Temesvárra látogatott, ahol találkoztak az RMDSZ vezetőivel, és részt vettek a Kelet- és Közép-Európa 1989 után című konferencián.

1995

- Január 7. Az RMDSZ öt éves fennállását ünnepelte. Az eseménysorozat tudományos konferenciával kezdődött, délután az RMDSZ vezetőségének és a meghívott pártok és szervezetek képviselőinek találkozójaival folytatódott, és a Magyar Színházban rendezett gálaelőadással, majd állófogadással zárult. Az eseményen jelen voltak a romániai, magyarországi és határon túli pártok, a FUEN, a HTMH képviselői, Göncz Árpád elnöki tanácsosa.
- Január 18. Takács Csaba ügyvezető elnök Budapesten találkozott dr. Nagy Ferenc címzetes államtitkárral és dr. Marczelly Gusztáv helyettes államtitkárral, az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatal elnökével, illetve általános elnökhelyettesével, akikkel a kárpótlási folyamat aktuális kérdéseit tekintették át.
- Január 20. Az ENSZ-ben Nem Képviselet Nemzetek és Népek Szervezetének meghívására Markó Béla szövetségi elnök és külpolitikai tanácsosa, Bíró Anna-Mária Hollandiába utaztak, ahol részt vettek a szervezet közgyűlésén és egy nemzetközi konferencián. A január 26-ig tartó rendezvényen a továbbiakban Bíró Anna-Mária képviselte a Szövetséget. A közgyűlés alatt Markó Béla tárgyalásokat folytatott Jaap de Hoop Schefferrel, az EBESZ kisebbségügyi főbiztosának különmegbízottjával is.
- Január 21–február 20. között az Egyesült Államok kormányának meghívására négy romániai ellenzéki politikusból álló küldöttség, köztük Asztalos Ferenc képviselő tett látogatást az Amerikai Egyesült Államokban. A küldöttség megismerkedett az amerikai egészségügyi rendszerrel, a demokratikus intézményrendszerrel és személyes kapcsolatokat alakított ki a Kongresszus tagjaival.
- Január 23. Hat magyarországi párt nyilatkozatban fejezte ki megdöbbenését az RMDSZ-t ért támadások miatt, amelyben felszólították a Szövetséget, hogy oszlassa fel az Országos Önkormányzati Tanácsot. A pártok a kormány nyilatkozatát megalapozatlannak tartják.
- Január 23–24. között kétnapos látogatásra Bukarestbe érkezett Csapody Miklós MDF-es képviselő. Látogatásának első napján a bukaresti Magyar Kulturális Központ rendezvényén vett részt, másnap az RMDSZ vezetőivel, Mihai Ungheanu kulturális államtitkárral beszélgetett, majd Jakubinyi György gyulafehérvári érsekkel, Tempfli József nagyváradi és Reizer Pál szatmári püspökkel találkozott.
- Január 24. Göncz Árpád köztársasági elnök és Horn Gyula miniszterelnök lemondta Viorel Hrebenciuc kormányfőtitkárral tervezett budapesti ta-

lálkozóját, így tiltakozva az RMDSZ betiltását kilátásba helyező fenyegetések ellen. A kormányfőtítkárral ellenben tárgyalt Kovács László külügyminiszterrel.

Január 25. Markó Béla szövetségi elnök fogadta Roman Wyborskit, a bukaresti Lengyel Nagykövetség első beosztottját és Artur Orzechowski miniszteri tanácsost, a lengyel külügyi tárca romániai referensét. A megbeszélésen a romániai belpolitikai helyzetről, az RMDSZ helyzetéről és célkitűzéseiről folyt eszmecsere. A találkozón jelen volt Niculescu Antal, a szövetségi elnök politikai tanácsosa.

Január 25-én Markó Béla bemutatkozó látogatáson fogadta a szövetség bukaresti székházában dr. Alfred Mosest, az Amerikai Egyesült Államok új romániai nagykövetét.

Január 31. Frunda György RMDSZ-szenátor az ET Jogügyi Bizottságában, valamint az ET Parlamenti Közgyűlésén, a kisebbségek problematikájának megvitatása során tiltakozott az RMDSZ-t és a romániai magyarságot ért támadások ellen, és kijelentette, hogy a román kormány nyilatkozatai kisebbségellenesek és jogsértőek.

Február 6. Nagy-Britannia kormányának meghívására Londonba utazott Markó Béla szövetségi elnök. Az egyhetes út során az RMDSZ szövetségi elnöke politikusokkal, kormány-tisztviselőkkel találkozott, felkérésre számos kormányzati és nem-kormányzati intézményt, végül ellátogatott Walesbe és Birminghambe is.

Február 8–19. között Bíró Anna-Mária, a szövetségi elnök külpolitikai tanácsosa részt vett Genfben az ENSZ Emberjogi Bizottságának 1995. évi ülésén. A Szövetség külpolitikai tanácsosa tájékoztatta az ENSZ Emberjogi Központját a romániai magyar kisebbség helyzetéről, és részletesen beszámolt a Szövetséget az utóbbi időben ért támadásokról is.

Február 9-ére Markó Béla szövetségi elnök megbízásából Takács Csaba ügyvezető elnök összehívta az RMDSZ Külpolitikai Tanácsadó Testületét. A napirenden az amerikai közvetítéssel létrejött román–magyar dialógus előkészítése (Atlanta) szerepelt. A testület tagjai: Tőkés László tiszteletbeli elnök, Dézsi Zoltán, az SZKT elnöke, Csávossy György, az SZET elnöke, Verestóy Attila, a szenátusi frakció elnöke, Tokay György, a képviselőházi frakció elnöke, Bodó Barna politikai ügyvezető alelnök, Magyarai Nándor László önkormányzat- és reformügyi ügyvezető alelnök, Frunda György szenátor, Csapó József szenátor, Borbély Imre képviselő, Borbély László képviselő, Kerekes Károly képviselő, Pécsi Ferenc képviselő, Szilágyi Zsolt képviselő, Kelemen Árpád professzor, Niculescu Antal kabinetfőnök, politikai tanácsos, Bíró Anna-Mária kül-

politikai tanácsadó, valamint az Erdélyi Magyar Kezdeményezés, Reform Tömörülés, Szabadelvű Kör, Szociáldemokrata Újbaloldal platformok, illetve a Romániai Magyar Keresztény Demokrata Párt és a Romániai Magyar Kisgazda Párt egy-egy, általuk kijelölendő képviselője.

Február 10. Hivatalos látogatást tett Marosvásárhelyen Nathan N. Blum, az Egyesült Államok romániai konzulja. Felkereste Nagy Győző polgármestert, a prefektust és az orvosi egyetemet. Tájékozódott a román-magyar helyzetről is.

Február 10. Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének és az Európai Néppártok Csoportjának 38 tagja nyilatkozatot tett közzé a kisebbségi jogok romániai tiszteletben tartásáról. Az aláírók aggodalmukat fejezték ki azon követelés miatt, hogy nyilvánítsák alkotmányellenesnek az RMDSZ-t. A nyilatkozatban felhívják a figyelmet, hogy a konzultatív testületek összehívása összhangban áll a Regionális és Helyi Önkormányzatok Európai Chartájával és az ET Parlamenti Közgyűlésének 1201-es ajánlásával. Következésképp az Európai Néppártok Csoportja szükségesnek ítéli a romániai fejlemények további monitorizálását.

Február 13. A washingtoni Kulturális Alapítvány Erdélyért meghívására háromhetes amerikai körutazást tesz Hajdú Gábor Hargita megyei szenátor. A jogász-politikus az Egyesült Államokban és Kanadában az ottani magyarság képviselőivel, valamint amerikai politikusokkal és szakértőkkel találkozik. Hajdú Gábor felhívta a figyelmet arra is, hogy a romló életkörülmények miatti elégedetlenség a következő választásokon a szélsőbaloldali erők és a nacionalista szélsőségesek előretörését okozhatja.

Február 14–15. között a Project on Ethnic Relations (PER) román-magyar párbeszédsorozatot szervez Atlantában olyan politikusok és szakértők bevonásával, mint Jimmy Carter volt elnök és David Hamburg, a Carnegie Alapítvány elnöke. Meghívták az RMDSZ-t, tárgyalópartnere román részről az Elnöki Hivatal, a kormányzat és az ellenzék képviselői. Az RMDSZ-küldöttség tagjai: Markó Béla, Tökés László, Takács Csaba, Tokay György, Frunda György, dr. Csapó József és dr. Kelemen Árpád professzor.

Február 15. Az atlantai kerekasztal-megbeszélésen részt vevő RMDSZ küldöttség tagjai tiltakoznak a szenátus és a képviselőház RMDSZ-t elítélő nyilatkozatairól. A képviselők felkérlik az Elnöki Hivatalt és a román kormányt, valamint a romániai politikai pártokat, hogy a román-magyar megbékélés érdekében vessék latba minden befolyásukat az RMDSZ- és magyarellenes támadások megszüntetése érdekében, és épí-

tő, toleráns magatartásukkal segítsék elő a közeledési folyamatot és a párbeszédet.

Február 17. Rendkívüli sajtótájékoztatót tartott az atlantai kerekasztal-megbeszélésen részt vett RMDSZ-delegáció, amely részletesen beszámolt a tárgyalások menetéről, és megosztotta a sajtó képviselőivel amerikai tapasztalatait. A sajtó képviselőinek szétosztotta a találkozót záró *aide-mémoire* dokumentumot, valamint a Carter-központ által kibocsátott aide-mémoire-t, amely tartalmazza Jimmy Carter volt elnöknek az atlantai megbeszéléseken mondott beszédét.

Február 22-én az RMDSZ képviselői fogadták Max van der Stoelt, az EBESZ kisebbségi főbiztosát. A találkozón részt vett Markó Béla szövetségi elnök, Verestóy Attila szenátusi frakcióvezető, Tokay György képviselőházi frakcióvezető, Borbély László, a képviselőház titkára, Varga Attila és Borbély Imre képviselő, valamint Bíró Anna-Mária, a szövetségi elnök külpolitikai tanácsosa. Az RMDSZ képviselői elemezték a főbiztos utolsó romániai látogatása óta eltelt időszak belpolitikai fejleményeit és az utóbbi időben a romániai magyarságot ért támadásokat.

Február 22–23. között két nagykövetség képviselője is felkereste a Szövetséget. Markó Béla szövetségi elnök dr. Paul Ulmannt, Ausztria bukaresti nagykövetét, míg Takács Csaba, az RMDSZ ügyvezető elnöke Yoshihiro Katajamát, Japán bukaresti nagykövetségének első titkárát fogadta. A megbeszéléseken az aktuális belpolitikai viszonyokról és az RMDSZ törekvéseiről folytattak tárgyalásokat.

Február 26-án az RMDSZ Szövetségi Képviselők Tanácsa határozatot fogadott el a magyar–román alapszerződés kérdésében. Az SZKT megerősítette korábbi állásfoglalását, mely szerint az alapszerződésnek integrálnia kell a két országban élő, közvetlenül érintett kisebbségek legitim képviselőinek véleményét; részletesen kidolgozott kisebbségvédelmi megállapodást is kell tartalmaznia, továbbá a dokumentumnak meg kell jelölnie a fentebb felsoroltak megvalósításához szükséges jogi, közigazgatási, intézményi és anyagi feltételeket, és tartalmaznia kell az aláíró felek kötelezettségvállalását is.

Február 28. Markó Béla szövetségi elnök a bukaresti RMDSZ székházába hívta össze az RMDSZ Külpolitikai Tanácsadó Testületét. Az ülésen aktuális külpolitikai kérdésekről, ezenbélül a román–magyar alapszerződéssel kapcsolatos kérdésekről folyt tanácskozás.

Március 1. Budapestre utazott az RMDSZ-küldöttség, hogy részt vegyen a magyar kormány politikai államtitkára, Tabajdi Csaba által kezdemé-

nyezett konzultáción a határon túli magyar szervezetek vezetőivel. A Markó Béla szövetségi elnök vezette delegáció tagjai: Tókécs László tiszteletbeli elnök, Takács Csaba ügyvezető elnök, Dézsi Zoltán, az SZKT elnöke és Frunda György szenátor, az RMDSZ Európa Tanácsbeli képviselője. A konzultáción Kovács László tájékoztatta a résztvevőket az alapszerződésekkel kapcsolatos tárgyalásokról. A tájékoztató után az RMDSZ küldöttsége Horn Gyula miniszterelnökkel és a HTMH vezetőjével találkozott.

Március 10. A Fidesz bejelentette, hogy kivonul az alapszerződést tárgyaló parlamenti albizottságból, mert nem támogatják a mosolydiplomáciát – hangsúlyozta Németh Zsolt, a Fidesz külügyi kabinetvezetője. A Fidesz álláspontja szerint az alapszerződések megkötésének egyik célja, hogy mint zavaró tényezőt, szétverje az RMDSZ-t és a Magyar Koalíciót.

Március 13. Frunda György szenátor Párizsban részt vett az ET jogi bizottságának ülésén, majd az ET riportóreként Litvániába látogatott, ahol találkozott a litván elnökkel, a miniszterelnökkel, a parlament elnökével, valamint kisebbségi szervezetek képviselőivel és egyházi vezetőkkel.

Március 17. Újabb konzultációra került sor a Külügyminisztérium és a HTMH kezdeményezésére. Az RMDSZ küldöttsége és a szlovákiai magyar pártok vezetői találkoztak Kovács László külügyminiszterrel, illetve Tabajdi Csaba politikai államtitkárral, akik tájékoztatták a résztvevőket az alapszerződések állapotáról.

Március 18-án Markó Béla szövetségi elnök, Takács Csaba ügyvezető elnök és Varga László, a Romániai Magyar Keresztény Demokrata Párt elnöke Pozsonyban részt vettek a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom ötéves jubileumi kongresszusán.

Március 24–26. között került sor a szlovákiai Együttélés Politikai Mozgalom Országos Kongresszusára. Az RMDSZ képviselőjében Dézsi Zoltán, az SZKT Állandó Bizottságának elnöke, Somai József szervezési alelnök és Kerekes Károly parlamenti képviselő vett részt a rendezvényen.

Március 27. Horn Gyula magyar miniszterelnök Budapesten fogadta Markó Bélát, az RMDSZ szövetségi elnökét, megerősítette az RMDSZ eddigi álláspontját a román–magyar alapszerződéssel kapcsolatban. Horn Gyula kifejtette, hogy a magyar kormány továbbra is határozottan ragaszkodik az 1201-es számú ajánláshoz. A találkozó végén Markó Béla Orbán Viktorral, a Fidesz elnökével találkozott.

Március végén Szabó Károly szenátor, majd dr. Bárányi Ferenc képviselőházi frakcióvezető a Belgiumban járt delegáció tagjaiként beszámoltak a brüsszeli EDU-konferencia munkálatairól, az európai integráció mind

jobban körvonalazódó folyamatairól. A konferencián kifejtették a Szövetség álláspontját Románia Európai Unióhoz való csatlakozásának kérdésében.

Április 5-én az RMDSZ bukaresti székházában Markó Béla szövetségi elnök, valamint az RMDSZ parlamenti csoportjainak vezetői találkoztak az MSZP küldöttségével. A találkozón a román-magyar viszonyról, az alapszerződés helyzetéről, valamint a két szervezet közötti kapcsolatok és az együttműködés fejlesztéséről beszélgettek, továbbá áttekintették a Magyar Szocialista Párt Csintalan Sándor ügyvezető elnök vezetésével rövidesen Erdélybe látogató delegációjának programját.

Április 11–16. között az RMDSZ meghívására Erdélyben tett látogatást egy MSZP-küldöttség. A Magyar Szocialista Párt delegációja Kolozsváron találkozott az Ügyvezető Elnökséggel, Marosvásárhelyen Markó Béla szövetségi elnökkel, majd Székelyudvarhelyen, Csíkszeredában, Sepsiszentgyörgyön találkoztak a Szövetség polgármestereivel és megyei vezetőivel. A küldöttség Nagyváradon zárta a látogatását, ahol találkoztak Tempfli József római katolikus és Tökés László református püspökkel.

Április 19–20. között tartotta alakuló ülését az Európai Parlament és a Román Parlament között létrejött parlamenti vegyesbizottság, amely Románia EU-hoz való társulási szerződésének érvénybe lépését követően hivatott biztosítani a jogharmonizációt. Borbély László javaslatára az ülésről kiadott zárónyilatkozat és ajánláscsomag külön kitér a nemzeti kisebbségek védelmének fontosságára az érvényben lévő nemzetközi dokumentumok alapján.

Április 20. Bukarestbe érkezett az SZDSZ küldöttsége (Eörsi Mátyás, az Országgyűlés külügyi bizottságának elnöke, Bretter Zoltán képviselő és Mátrai Julianna, a párt külügyi tanácsának titkára). A küldöttség találkozott Meleşcanu külügyminiszterrel, valamint a szenátus külügyi bizottságának elnökével, Sergiu Nicolaescu filmrendezővel. Az SZDSZ küldöttsége Bukarestben leszögezte: nem támogatja az etnikai alapú területi autonómiát, amely a szeparatizmus gyanúját kelti.

Április 24-én megkezdődött az ET Parlamenti Közgyűlésének tavaszi ülésszaka. A közgyűlés nagy szavazattöbbséggel elfogadta az indítványt, hogy Románia számára is kötelezővé tegye az Európa Tanács 1201-es ajánlását. A határozat értelmében az 1201-es ajánlásban foglaltak mindazokra az országokra kötelező érvényűek, amelyek az ET tagjaivá váltak, illetve kívánnak válni, és teljesítésüket az ET ellenőrzi.

Május eleje. Miguel Angel Martinez, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének elnöke levélben válaszolt Markó Béla április 19-én hozzá inté-

zett levelére. Válaszában az ET magas rangú tisztségviselője biztosítja az RMDSZ elnökét, hogy a nemzetközi szervezet továbbra is figyelemmel követi és ellenőrzi a romániai demokratikus átalakulás folyamatát, ezenbélül a nemzeti kisebbségek helyzetének rendezését.

Május 5. Az SZKT állásfoglalást tett közzé az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 508/1995 sz. Utasító Határozatáról, amely nem csupán megerősíti az 1201/1993 sz. ajánlást, hanem a benne foglaltakat saját megfigyelő és ellenőrző tevékenységének alapelvevé is emeli. Az állásfoglalás felhívja a figyelmet arra, hogy a dokumentum előírásainak alkalmazása és a román belső jogrendbe való beépítése nagyban elősegítheti az etnikumközi konfliktusok elkerülését, megoldását és a térség stabilitásának megőrzését.

Május 15–20. között Borbély László képviselő, a Romániai Európai Integrációs Bizottság tagjaként részt vett azon a Svédországban rendezett találkozó-sorozaton, melynek témája a svéd integrációval kapcsolatos tapasztalatok és Románia európai integrációjának jelenlegi stádiuma volt. Az RMDSZ képviselője több svéd parlamenti képviselővel folytatott megbeszélést.

Május 17-én és 18-án Markó Béla szövetségi elnök fogadta a Bukarestbe akkreditált svéd, orosz, osztrák, holland, francia és brit nagyköveteket. Úgyszintén fogadta Markó Bélát Karen Fogg asszony, az Európai Unió bukaresti nagykövete is. A találkozón a szövetségi elnök a romániai magyar kisebbség helyzetéről és a magyarelles kampányról tájékoztatta a nagyköveteket.

Május 23–26. között az EBESZ, az ET és a román kormány Tolerancia címmel nemzetközi szemináriumot szervezett Bukarestben. A Szövetséget Bíró Anna-Mária, külpolitikai tanácsos képviselte, melyen további 53 ország képviseltette magát kormányzati és nem-kormányzati szervezetek szintjén.

Május 23-án az MDF elnöke, Lezsák Sándor erdélyi körútján találkozott Tőkés László püspökkel, az RMDSZ tiszteletbeli elnökével és Markó Béla szövetségi elnökkel. Az MDF elnöke fontosnak tartotta, hogy a magyar kormány ne hozzon döntéseket az RMDSZ feje fölött, és az alapszerződés aláírásának legyen előfeltétele az anyanyelvi oktatás megoldása, illetve az egyházi javak visszajuttatása.

Május 24–28. között a svájci St. Moritzban tartotta kongresszusát az Európai Népcsoportok Föderatív Uniója (FUEV). Az RMDSZ-t Pillich László, a Szövetség FUEV-megbízottja képviselte, akit elkísért Bodó Barna ügyvezető politikai alelnök és Somai József szervezési alelnök is.

Pillich László felszólalásában a kisebbségi jogok biztosításával kapcsolatban a tényleges állami garanciákhoz szükséges belső politikai akarat hiányát hangsúlyozta a kisebbség-, főleg magyarellenes romániai megnyilvánulásokra utalva. A szövetség képviselői bejelentették, hogy a jövő évi kongresszusnak az RMDSZ – Német Demokrata Fórum lesz a szervezője és házigazdája.

Június 3–8. között az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége meghívására Erdélyben tett látogatást dr. Tabajdi Csaba, a Magyar Köztársaság Miniszterelnöki Hivatalának politikai államtitkára. A látogatás Kolozsváron az ÜE-vel és a Kolozs megyei prefektussal folytatott tárgyalásokkal vette kezdetét, majd Torockón és Nagyenyeden, a helyi RMDSZ-vezetőkkel folytatódott. Az államtitkár felkereste dr. Jakubinyi György római katolikus érseket, majd látogatását Déván és Brassóban folytatta. A körút következő állomásai Kovászna megye, Csíkszereda, Marosvásárhely voltak, ahol az államtitkár az RMDSZ vezetőivel és a prefektúra képviselőivel találkozott.

Június 9–11. között Maros megyébe látogatott Andrew Bache, Nagy-Britannia nagykövete, aki találkozott Nagy Győző marosvásárhelyi polgármesterrel, Ioan Racolțea megyei prefektussal és egyes pártok Maros megyei vezetőségeivel. A megyei RMDSZ által szervezett fórumon a Szövetség képviselői beszámoltak a nagykövetnek a magyarság helyzetéről, a térségben élő magyarok politikai, gazdasági és szociális problémáiról.

Június 14-én háromnapos látogatás keretében Budapestre utazott a képviselőház és a szenátus külügyi bizottsága. Az RMDSZ részéről Szilágyi Zsolt képviselő volt tagja a küldöttségnek. A parlamenti delegáció megbeszélést folytatott az Országgyűlés elnökével, a Külügyi Bizottság elnökével és a kormány több tagjával.

Június 21-én Snagovon az államfő, a miniszterelnök, a két ház elnöke, a parlamenti pártok vezetői és az Integrációs Bizottság elnöke aláírta Románia Európai Unióhoz való csatlakozási szándékáról szóló nyilatkozatot. A Szövetség nevében Markó Béla írta alá a dokumentumot, de jelen volt Borbély László és Pécsi Ferenc is.

Június 28. A szövetségi elnök külpolitikai tanácsosa, Bíró Anna-Mária találkozott John Cookkal, az Amerikai Nagykövetség tanácsosával, valamint Søren Kelstruppal, a Dán Nagykövetség első titkárával. Mindkét diplomatával a tanügyi törvénytervezet jelenlegi helyzetéről, valamint az RMDSZ erre vonatkozó további stratégiájáról folyt beszélgetés.

Július 3–4. között a Fekete-tengeri Gazdasági Együttműködés Parlamenti Közgyűlése és a FÁK együttes rendezésében a térség államainak, az In-

terparlamentáris Unió, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése és az EBESZ képviselőinek a részvételével megvitatták a régiót érintő biztonsági és stabilitási kérdéseit. Az RMDSZ részéről Kerekes Károly RMDSZ-képviselő vett részt a tanácskozáson.

Július 4–8. között Torontóban tartotta rendes ülését az EBESZ. A héttagú román delegációban az RMDSZ-t Tokay György képviselte. A képviselő két javaslatot terjesztett elő társszerzőként (a kisebbség védelmét szolgáló különleges intézkedésekre, valamint ezen intézkedések monitorizálására vonatkozóan), amelyet a képviselők elfogadtak.

Július 5. Megtartotta első tanácskozását az RMDSZ Tanügyi Válságkezelő Bizottsága, melynek létrehozásáról az SZKT döntött, feladata pedig kidolgozni azokat a rövid és hosszabb távú stratégiákat, amelyek alkalmazásnak mutatkoznak az új tanügyi törvénnyel kapcsolatban kialakult kritikus helyzet kezelésére. A bizottság feladata megtervezni a helyi, országos és nemzetközi tiltakozó akciókat (szórólapok nyomtatása, európai fórumok és emberjogi szervezetek tájékoztatása, FUEV, EDU, Helsinki Bizottság; kihallgatás kezdeményezése az államfőnél; ifjúsági stáféta az ET-hez).

Július 8. A Bihar megyei RMDSZ küldöttsége Kassán találkozott a Magyar Polgári Párt helyi szervezetével. A küldöttséget Solymos József országos gazdasági alelnök és Halász György kassai elnök fogadta. Megbeszéléseket folytattak a tanügyben tapasztalható elnyomó intézkedésekről, és tájékoztatták egymást az önkormányzatok státusáról.

Július 8–15. között Borbély László képviselő az amerikai Project on Ethnic Relations meghívására az Egyesült Államokba látogatott. A képviselő találkozott Daniel Frieddel, Clinton elnök kelet-európai kérdésekben illetékes tanácsadójával, az EBESZ amerikai delegációjának tagjaival, Frank Collinsszal, az amerikai külügyminisztérium Romániáért felelős szakértőjével, a Demokrata Intézet (NDI) munkatársaival, Tom Lantos képviselővel, a washingtoni román és magyar nagykövetség első beosztottjaival. A tárgyalások középpontjában a tanügyi törvénytervezet állt.

Július 12–13. között Markó Béla szövetségi elnök Budapesten megbeszélést folytatott Tabajdi Csaba politikai államtitkárral, Lábod Lászlóval, a Határon Túli Magyarok Hivatalának elnökével és Törzsök Erikával, a HTMH elnökhelyettesével. A konzultációkon érintették az anyanyelvi oktatás helyzetét és a román–magyar alapszerződés aktuális kérdéseit.

Július 13. Az Európai Parlament határozatban fejezte ki aggodalmát az oktatási törvény kapcsán, és javasolta, hogy a kormány és a parlament találjon megoldást a kialakult helyzetre. A kisebbségek jogainak korláto-

zását jelenti, hogy olyan fontos tantárgyakat, mint a közgazdaságtan, műszaki ismeretek vagy a jog ezután nem tanítanak a kisebbségi nyelveken – áll a határozatban. A határozat felszólította a parlamentet, hogy új törvény alkotásával hatálytalanítsák az előző rendelkezés diszkriminatív kitételeit.

Július 17. Markó Béla szövetségi elnök levelet intézett Horn Gyula magyar miniszterelnökhöz a vízumkötelezettség bevezetése kérdésében. Levelében az RMDSZ elnöke aggodalmát fejezte ki aziránt, hogy a vízumkényszer esetleges bevezetése súlyosan érintené a Magyarországot anyaországának tekintő erdélyi magyarságot. A szövetségi elnök emlékeztetett arra, hogy a szigorú ellenőrzés hatékonyabb megoldást jelentene, és rámutat arra, hogy a vízumkényszer nagy erkölcsi, kulturális és politikai károkat okozna.

Július 18-án összeült az RMDSZ Operatív Tanácsa, amely elemezte a tanügyi törvény által előidézett helyzetet és a válságkezelő bizottság javaslatait. A testület egy 12 pontos „akciótervet” dolgozott ki annak érdekében, hogy mobilizálja a romániai magyar közvéleményt, a civil szférát, és tájékoztassa az európai fórumokat a kialakult helyzetről.

Július 19–20. között Bukarestben folytatott tárgyalásokat Kovács László külügyminiszter. Találkozott Teodor Meleşcanu külügyminiszterrel, akivel a magyar–román alapszerződés aktuális kérdéseit vitatták meg, majd Ion Iliescu államfővel, Nicolae Văcăroiu kormányfővel, valamint a parlament két házelnökével folytatott eszmecsere. A magyar külügyminiszter másnap az RMDSZ szövetségi elnökével és a Szövetség vezetésével találkozott.

Június 22–23. között a United States Information Agency meghívására Niculescu Antal, a Szövetségi Elnöki Hivatal politikai tanácsosa politikai tanulmányúton vett részt az Amerikai Egyesült Államokban. A 17 tagú nemzetközi csoport az Egyesült Államok több államában találkozott a helyi és szövetségi szinten működő közigazgatás vezetőivel. Amerikai tartózkodása alatt a tanácsos találkozott a washingtoni székhelyű magyar szervezetek vezetőivel, az amerikai külügyminisztérium referensével, továbbá az EBESZ irodavezetőjével.

Július 24. Markó Béla levelet intézett Klaus Hansch-hoz, az Európa Parlament elnökéhez. A szövetségi elnök elismeréssel szólt az EP román tanügyi törvényről szóló határozatáról, amelyről a román kormány RMDSZ-ellenes támadással próbálta elterelni a figyelmet. Levelében Markó kifejti, hogy a közel félmillió aláírás és az alkotmányossági óvás sem tudta megakadályozni azt, hogy 24-én az államfő aláírja a törvényt.

- Augusztus 1–9. között Bíró Anna-Mária külpolitikai tanácsos részt vett az ENSZ Kisebbségvédelmi Albizottságának genfi ülésén. A hágai központú Unrepresented Nations and Peoples (UNPO) nevében Az ENSZ és a kisebbségi jogok címmel tartott előadást.
- Augusztus 1. Niculescu Antal politikai tanácsos találkozott Carl W. Ekkal, az Egyesült Államok Kongresszusi Kutatóintézetének nemzetközi kapcsolatokkal megbízott szakértőjével. A találkozón aktuálpolitikai kérdésekről, az RMDSZ időszerű törekvéseiről, az új romániai tanügyi törvényről folyt a beszélgetés.
- Augusztus 15. Kolozsváron Ragnar Ängeby svéd nagykövet látogatást tett az RMDSZ megyei szervezeténél. A találkozón részt vett Molnos Lajos elnök, városi tanácsos, Pálffy Zoltán ügyvezető titkár, Buchwald Péter szenátor, Eckstein-Kovács Péter és Mikó Lőrinc városi tanácsosok. A megbeszélésen szóba került a kisebbségek helyzete, az ország gazdasági-társadalmi helyzete és a tanügyi törvény, továbbá a Szövetség tervezte tiltakozó akciók. A nagykövet más erdélyi városokba is ellátogatott.
- Augusztus 19–20. A HTMH meghívására RMDSZ-küldöttség (Markó Béla, Takács Csaba) és számos egyházi méltóság vett részt a magyarországi ünnepeken. A meghívottakat Gál Zoltán, az Országgyűlés elnöke fogadta. A küldöttség találkozott Göncz Árpád köztársasági elnökkel, Kuncze Gábor belügyminiszterrel és a határon túli magyarság képviselőivel.
- Augusztus 28. Többnapos romániai látogatásra érkezett Max van der Stoel, az EBESZ kisebbségügyi főbiztosa. A holland diplomatát Markó Béla szövetségi elnök fogadta. A kétórás megbeszélésen részt vett Takács Csaba ügyvezető elnök, Verestóy Attila, az RMDSZ szenátusi frakciójának elnöke, ügyvezető alelnök, Frunda György szenátor, az RMDSZ Európa Tanácsbeli képviselője, Asztalos Ferenc, a Képviselőház tanügyi bizottságának alelnöke, Niculescu Antal, a szövetségi elnök politikai tanácsosa. Az EBESZ kisebbségügyi főbiztosa a tanügyi törvény kisebbségekre vonatkozó fejezeteiről, illetve a Szövetség által kifogásolt cikkelyekről kért információkat.
- Augusztus 28–szeptember 1. között alakult meg az ENSZ Kisebbségvédelmi Albizottságának Kisebbségi Munkacsoportja, amelynek a munkálatain Bíró Anna-Mária külpolitikai tanácsos is részt vett. A fórum a kormányközi szervezetek történetében az első, melyen a kisebbségi szervezetek az őket érintő kérdések megtárgyalásában közvetlenül részt vehettek.
- Augusztus 29. Bukaresti hivatalában fogadta Markó Béla szövetségi elnök Ragnar Ängebyt, Svédország romániai nagykövetét, aki erdélyi körútjá-

ról tért vissza. A nagykövet főként a magyar kisebbség képviselőivel folytatott megbeszéléseiről számolt be.

Augusztus 31. A Bukarestben tartózkodó kisebbségügyi főbiztos az államfővel, a kormányfővel és az Oktatásügyi és Igazságügyi Minisztérium vezetőivel való találkozó után az RMDSZ vezetőségével folytatott tárgyalásokat. A főbiztos elmondta, hogy megalapozottnak tartja az RMDSZ aggályait, viszont a kormány képviselői vállalták, hogy rugalmasak lesznek a törvény alkalmazása során, ezért néhány hónapon belül vissza fog jönni és újra megvizsgálja a törvény alkalmazásának eredményeit.

Szeptember 1-jén kezdődött meg Bukarestben a hágai központú Interetnikai Kapcsolatok Alapítvány és a Nemzeti Kisebbségi Tanács szervezésében a nemzeti kisebbségekre vonatkozó nemzetközi jogszabályozásról szóló kétnapos nemzetközi szeminárium. A rendezvény első napján részt vett Markó Béla szövetségi elnök és Niculescu Antal tanácsos, akik az 1989 utáni román törvénykezésnek az erőszakos asszimilációt célzó kitételeire, valamint az elektronikus és írott sajtóban tapasztalható, időnként példátlanul durva magyarellenes kampányra mutattak rá. A szeminárium második napján az RMDSZ részéről jelen volt Tokay György képviselő, Bíró Anna-Mária és Niculescu Antal politikai tanácsosok.

Szeptember 4. Az EU bukaresti irodája kerekasztal-beszélgetést szervezett, melynek vendége volt dr. Arie M. Oostlander, az EP kereszténydemokrata képviselője, megbízott riportőr. Az RMDSZ-t Nemes Árpád külpolitikai tanácsos képviselte. A megbeszélés fő témája az EP romániai kisebbségi és emberi jogok védelméről szóló nyilatkozata volt. Másnap Borbély László és Bárányi Ferenc képviselők, az Integrációs Bizottság tagjai találkoztak a holland képviselővel.

Szeptember 8. Kolozsvárról elindult az erdélyi magyar fiatalok csoportja Strasbourgba. A tervek szerint 10 nap alatt teszik meg kerékpárral az utat, és az ET közgyűléséhez juttatják el az RMDSZ oktatási törvénytervezetét támogató 492 ezer aláírás névjegyzékét és a Szövetség memorandumát. Az Ifjúsági Karaván az Anyanyelvű Oktatásért útvonala során érinti Szlovákiát, Ausztriát, majd Németországon keresztül érkezik Franciaországba.

Szeptember 13. Az RMDSZ bukaresti székházában tett bemutatkozó látogatást Szócs Ferenc, Magyarország új rendkívüli és meghatalmazott nagykövete. A diplomatát Markó Béla szövetségi elnök, valamint az RMDSZ parlamenti frakcióinak vezetői, Szabó Károly és Tokay György fogadták. A megbeszélésen részt vett Szilágyi Mátyás, a Magyar Nagykövetség II. titkára, Bíró Anna-Mária és Nemes Árpád, a szövetségi elnök külpolitikai tanácsosai is.

Szeptember 14-én ülésezett a Külügyi Tanácsadó Testület. A tanácskozáson az Iliescu elnök által kezdeményezett román-magyar megbékélési javaslatot és a három kiegészítő dokumentum-tervezetet vitatták meg, amelyvel kapcsolatosan az elnök pártelnöki konzultációt hívott össze. Az ülésen részt vett: Takács Csaba ügyvezető elnök, Dézsi Zoltán, az SZKT ÁB elnöke, Szabó Károly, a szenátusi frakció és Tokay György, a képviselőházi frakció elnöke, Verestóy Attila szenátor, Kerekes Károly képviselő, valamint Bíró Anna-Mária és Nemes Árpád, a szövetségi elnök külpolitikai tanácsosai.

Szeptember 30. Markó Béla szövetségi elnök találkozott a Temesváron tartózkodó FUEN küldöttségével. A küldöttség a FUEN 1996-os kongresszusának előkészületeit kezdte meg. A találkozón jelen voltak az RMDSZ szervező bizottsága, Bodó Barna, az SZKT ÁB alelnöke, dr. Bárányi Ferenc Temes megyei képviselő, Ferencz Csaba és Balaton Zoltán, a Temes megyei RMDSZ elnöke, illetve ügyvezető elnöke, a Német Demokrata Fórum részéről pedig dr. Karl Singer, a bánági tagozat elnöke.

Október 2-9. között kerül sor Varsóban az EBESZ Emberi dimenziók témakörrel szervezett konferenciája. Az RMDSZ részéről – az UNPO képviselőjében – jelen volt az értekezleten Niculescu Antal politikai tanácsos, aki több állam küldöttével, illetve nem-kormányzati szervezeti képviselőkkel találkozott az egyhetes rendezvényen. Az üléseken több alkalommal is felszólalt, és ismertette a romániai állapotokat, továbbá az RMDSZ álláspontját.

Október 5-6. között Szófiában tanácskozott az EDU Európai Struktúrák –Európai Politika nevű bizottsága. A tanácskozáson az RMDSZ-t Bodó Barna, az SZKT Állandó Bizottságának alelnöke képviselte. Az RMDSZ javaslatára napirendi pontként szerepelt a tanügyi törvény által teremtett helyzet. Arról született döntés, hogy a novemberi tanács ülésen az EDU nyilatkozatot ad ki a témában.

Október 10-én amerikai újságírókkal találkozott Nemes Árpád és Vajda László, a szövetségi elnök kül-, illetve belpolitikai tanácsosa. A találkozó a Center for War, Peace and the News Media kéthetes programjának keretében jött létre. Ennek során amerikai publicisták több kelet-közép-európai országba ellátogatnak, hogy válaszokat keressenek a régió gazdaság-, kisebbség- és biztonságpolitikai kérdéseire. A tanácsosok a romániai magyar kisebbség helyzetét ismertették.

Október 11. A bukaresti székházban fogadta Markó Béla az MSZP küldöttségét, amely az Interparlamentáris Unió munkálatain vesz részt. A dele-

gációt Szűrös Mátyás vezette, tagjai voltak Katona Tamás (MDF), Varga László (KDNP) és Mostó István (SZDSZ). Az RMDSZ részéről a megbeszélésen részt vett Szabó Károly, Tokay György, Kozsokár Gábor, Verestóy Attila, Márton Árpád, Szilágyi Zsolt, továbbá Mezei József szakértő és Vajda László tanácsos. A felek kölcsönösen tájékoztatták egymást az aktuális bel- és külpolitikai kérdésekről, valamint az alapszerződésről folyó tárgyalásokról.

Október 12. Az Interparlamentáris Unió közgyűlésének általános vitájában felszólalt Márton Árpád képviselő, aki beszédében a térség stabilitását veszélyeztető kérdéseket elemezve rámutatott arra, hogy a nemzetközi normák alkalmazása során figyelembe kellene venni az érintettek elvárásait.

Október 16–17. Borbély László RMDSZ-képviselő beszédet mondott az EP Román Parlament vegyesbizottságának ülésén, és kifejtette, hogy meg kell teremteni az alapfeltételeket Románia európai struktúrákba való beilleszkedéséhez, rátért azokra a már megfogalmazott követelményekre, melyek teljesítése tekintetében sajnos nem tapasztalható előrehaladás (decentralizáció, helyi közvagyon, Ombudsman-törvény, tanügyi törvény korlátozó rendelkezései, visszaszolgáltatás).

Október 24. Hivatalában fogadta Horn Gyula miniszterelnök Markó Bélát, majd ezt követően Tabajdi Csaba államtitkárral folytatott tárgyalásokat. A szövetségi elnök a megbeszéléseken hangsúlyozta, hogy Iliescu elnök javaslatai ellentétben állnak a valósággal. Horn Gyula biztosította Markó Bélát: a magyar kormány igyekszik elérni Bukarestnél, hogy a kisebbségi ügyek megoldásába vonja be a magyarság törvényes képviselőit.

Október 26. Csendes etnikai tisztogatással vádolta Tőkés László püspök Ion Iliescu államfőt a genfi ENSZ Emberi Jogok Bizottsága és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet felelőseivel folytatott találkozáson. A püspök az oktatásban tapasztalható problémákat és az egyházi javak visszaszolgáltatásának akadályoztatását emelte ki tárgyalásaiban.

Október 31. Sajtótájékoztató keretében ismertette Tőkés László püspök a Göncz Árpád magyar és Ion Iliescu román államfőhöz intézett nyílt levelének a tartalmát, amelyben alternatív történelmi megbékélést javasolt a feleknek. Levelében hangsúlyozza, hogy a tárgyalások során a felek ne a francia–német megbékélési modellt, hanem az olasz–osztrák, illetve a dél-tiroli mintát tekintsek mértékadónak és követendőnek.

November 2. Tőkés László háromhetes amerikai körútra indult az Egyesült Államokba. Látogatása során találkozik a határon túli magyarok meghívottjaival, részt vesz a Magyar Amerikai Koalíció jótékonyági gálaest-

jén, beszédet mond az amerikai Kongresszus épületében a közép-európai stabilitás témájában.

November 5–8. Dr. Cristoph Pan professzornak, a FUEV elnökének a meghívására Markó Béla szövetségi elnök, Takács Csaba ügyvezető elnök és Tokay György ügyvezető alelnök Dél-Tirolba látogattak. A látogatás során megbeszéléseket folytattak a FUEV képviselőivel, a dél-tiroli parlament elnökével, továbbá helyi önkormányzati tisztviselőkkel.

November 6–7. között Frunda György szenátor Prágában vett részt az ET Jogi Bizottságának ülésén, ahol döntés született arról, hogy az ET jelentéstevői (Jansen, Swimmer és Mme Durieux képviselők) december közepén a kontroll-mechanizmus keretében Romániába érkeznek. A Bizottság megbízta Frunda Györgyöt, hogy képviselje a szervezetet a Kelet-Európai Kezdeményezés novemberi, Nemzeti Kisebbségi Konferenciáján.

November 17-én Bécsben tartotta ülését az Európai Demokrata Unió, amelyen a Szövetség képviselőjében Bodó Barna vett részt. Az elfogadott nyilatkozat tiltakozott a romániai tanügyi törvény megszorító intézkedései ellen, jelezve, hogy megoldást csak a kisebbségeket érintő cikkelyek módosítása jelenthet. A nyilatkozatot a szervezet az Európai Tanácshoz is eljuttatta.

November 20. Markó Béla hivatalában fogadta a FUEV küldöttségét, amelyet dr. Christoph Pan professzor, az európai kisebbségi szövetség elnöke vezetett. A megbeszélésen a következő év májusában Temesváron, az RMDSZ és az NDF közös szervezésében sorra kerülő FUEV-kongresszus előkészületeiről és aktuális politikai kérdésekről folyt eszmecsere.

November 23-án ülésezett az Ügyvezető Elnökség, amelyen Markó Béla szövetségi elnök elemezte a bel- és külpolitikai közeget, tekintettel a sorra kerülő önkormányzati választásokra. Markó Béla a külpolitikai tevékenység aktuális feladataként jelölte meg a Románia felvételekor tett ET-ajánlások teljesítését elemző dokumentáció összeállítását, melyet majd a Romániába látogató jelentéstevőknek készülnek átnyújtani.

November 27. Az RMDSZ Ügyvezető Elnökségének meghívására egyhetes erdélyi látogatásra érkezett Lábod László címzetes államtitkár, a HTMH elnöke. Körútja során több erdélyi várost is felkeresett – Nagybánya, Zilah, Szilágycseh, Marosvásárhely, Székelyudvarhely, Csíkszereda, Sepsiszentgyörgy, Kolozsvár, Beszterce, Nagyvárad –, ahol RMDSZ-vezetőkkel és önkormányzati képviselőkkel, tisztviselőkkel találkozott. Tárgyalásokat folytatott Markó Bélával, Tökés Lászlóval, az Ügyvezető Elnökséggel, valamint meglátogatta Sütő Andrást.

- November 28–30 között a kanadai parlament meghívására hivatalos látogatást tett Kanadába a Román Parlament Külügyi Bizottságainak delegációja, köztük Borbély Imre képviselő is. A megbeszélések során a képviselő kifejtette a Szövetség álláspontját a privatizáció menetéről, valamint a kisebbségi kérdés romániai rendezéséről, különös tekintettel a romániai magyarság jogsérelemeire.
- November 30. Markó Béla szövetségi elnök a hágai központú Etnikumközi Kapcsolatok Alapítvány meghívására Észtországba utazott. Az EBESZ kisebbségi főbiztosának a munkáját segíteni hivatott holland alapítvány szervezésében Tallinban került sor a Kisebbségi tanácsok és kerekasztalok című szemináriumra, melyen Max van der Stoel kisebbségügyi főbiztos is részt vett.
- December 4. Niculescu Antal és Vajda László tanácsosok találkoztak a hágai központú Etnikumközi Kapcsolatok Alapítvány aligazgatójával, Konrad Huberrel és tanácsosával, Michael Miffittel. A találkozón főként a helyi önkormányzatokról folyt eszmecsere, az alapítvány képviselői az RMDSZ módosító javaslatairól, továbbá a helyi tanácsok és a prefektúrák közötti viszonyról érdeklődtek.
- December 6. A hágai központú Etnikumközi Kapcsolatok Alapítvány Romániában tartózkodó küldöttsége Marosvásárhelyen, a prefektúra épületében találkozott a nemzeti kisebbségek és a helyi nem kormányzati szervezetek képviselőivel. A találkozó célja az volt, hogy a holland alapítvány küldöttsége a helyszínen tájékozódjon arról, milyen mértékben folytat párbeszédet a helyi közigazgatás a kisebbségekkel.
- December 18. Bukarestben tartózkodtak az ET jelentéstevői, Gunnar Jansson, Josette Durrieu és Walter Schwitter, akik a Szenátus épületében találkoztak az RMDSZ képviselőivel. A megbeszélésen Markó Béla, az RMDSZ szövetségi elnöke az ET riportóreinek beszámolt arról, hogy az utóbbi időben visszalépés tapasztalható a kisebbségi jogok biztosítása terén. Példaként kiemelte az oktatási törvény diszkriminatív rendelkezéseit, az egyházi javak visszaszolgáltatásának megtagadását. Erre vonatkozóan a Szövetség képviselői dokumentum-csomagot adtak át a három képviselőnek. Másnap a három jelentéstevő a történelmi egyházak vezetőivel találkozott, akik tájékoztatták az ET képviselőit az elkobzott egyházi javak helyzetéről, a felekezeti iskolák kérdéséről, a vallásügyi törvény hiányáról, a felekezetekkel szemben tanúsított megkülönböztetésről, és átnyújtották a Jussunkat követeljük című, ötnyelvű kiadványt, amely 60 elkobzott egyházi ingatlan leírását tartalmazza.

December 18-án került sor a Határon túli magyar szervezetek vezetőinek csúcstalálkozójára Budapesten, ahol Kovács László külügyminiszter, illetve Tabajdi Csaba államtitkár a kormány támogatásáról és szolidaritásáról biztosította őket. Takács Csaba, az RMDSZ ügyvezető elnöke elmondta: arra kérték a magyar diplomáciát, hogy a határon túli magyarok jogait még erőteljesebben támogassák az európai intézményekben.

December 21-én Niculescu Antal tanácsos találkozott Robert E. Whiteheaddel, az Amerikai Egyesült Államok Nagykövetségének politikai tanácsosával. A találkozón szó esett a romániai magyarságot érintő kérdésekről, a helyhatósági és tanügyi törvényekről, illetve az ET riportórinek romániai látogatásáról.

1996

Január 9. Markó Béla, az RMDSZ elnöke Max van der Stoel, az EBESZ elnökének meghívására Észtországba utazott. A nemzetközi értekezlet fő témája a Kelet-Európában és a volt szocialista államokban működő kisebbségi tanácsok voltak. A szövetségi elnök a romániai helyzetről számolt be.

Január 10. Robert E. Whitehead, az Egyesült Államok bukaresti nagykövetségének munkatársa az RMDSZ bukaresti székházában találkozott Borbély László képviselővel és Nemes Árpáddal, a Szövetségi Elnöki Hivatal külpolitikai tanácsosával. A beszélgetésen az RMDSZ politikai stratégiájáról folyt eszmecsere.

Január 15. Többnapos látogatásra Romániába érkezett Max van der Stoel, az EBESZ kisebbségügyi főbiztosa, aki a Markó Béla vezette RMDSZ-delegációval folytatott tárgyalásokat. A találkozón az EBESZ kisebbségi főbiztosa a legutóbbi látogatása óta a kisebbségi kérdés kezelésében Romániában végbement fejleményekről érdeklődött, különösen a tanügyi törvény alkalmazása során észlelt tapasztalatokról, sérelmekről. A beszélgetés után a főbiztos a romániai sajtó képviselőivel találkozott. Romániai látogatása során a főbiztos ellátogatott Brassóba és Sepsiszentgyörgyre, ahol a megyei és helyi vezetőkkel találkozott.

Január 15-én Borbély László az RMDSZ képviseletében a Francia Köztársaság bukaresti nagykövetségén találkozott Michel Barnier-val, a francia kormány európai ügyekkel megbízott miniszterével. A találkozón részt vettek a főbb parlamenti pártok vezetői. A megbeszélések középpontjában Románia európai integrációs politikája állt.

Január 23. Frunda György szenátor részt vett az ET Parlamenti Közgyűlésén, aki az európai néppárt parlamenti csoportjának nevében terjesztet-

- te elő a nemzeti kisebbségek helyzetének megoldására irányuló javaslatát. Január 24. Magyar Bálint művelődési és közoktatási miniszter fogadta Budapesten a Markó Béla szövetségi elnök vezette RMDSZ-küldöttséget (Takács Csaba és Kötő József). A találkozón az erdélyi magyarság kulturális és oktatási intézményépítése, ennek állami támogatása volt a fő témája. Szó volt a tankönyvtámogatásról, a pedagógusképzésről, valamint a módszertani központok kialakításáról is. Másnap megbeszélést folytattak Tabajdi Csabával, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkárával és Lábody László címzetes államtitkárral, a HTMH elnökével, valamint munkatársaival.
- Január 31. Az RMDSZ vezetősége kedvezően fogadta azt a magyarországi intézkedést, amely alapján a határon túli kárpótoltak számára 600 millió forint értékben részvénycsomagot különítettek el. Vida Gyula képviselő, az RMDSZ gazdasági szakértője nagyszerű lépésként értékelte az intézkedést.
- Február 5. Catherine Lalumière EP-képviselő, az ET volt főtitkára Bukarestben folytatott tárgyalásokat a vezető román politikusokkal, aki a román külpolitika fogyatékoságának ítélte meg, hogy még nem született megállapodás az alapszerződésről. A tanügyi törvényről kifejtette, hogy valahol a középúton kell megoldást találni.
- Február 9. Bukarestben megkezdődött romániai Helsinki Bizottság által szervezett kétnapos, A román–magyar viszony helye az euro-atlanti integrációs folyamatban című nemzetközi szeminárium. A rendezvényen romániai és magyarországi pártok képviselői mellett nemzetközi emberjogi szervezetek képviselői és szakértői is jelen voltak. Az RMDSZ képviseletében Szabó Károly és Frunda György szenátorok, Bakk Miklós szakértő, Niculescu Antal és Nemes Árpád politikai tanácsosok vettek részt a szemináriumon.
- Február 12. Richard Holbrooke amerikai külügyminiszter-helyettes bukaresti tartózkodása alatt találkozott a parlamenti pártok képviselőivel, köztük Frunda György szenátorral. A tárgyalások fő témáját Románia euro-atlanti integrációja és a megszabott feltételrendszerek teljesítésének, köztük a nemzetiségi problémák orvoslásának a kérdése képezte. A találkozón Frunda György elmondta, hogy az RMDSZ egyaránt támogatja a két ország közötti alapszerződés megkötését és Románia európai integrációját, mert így látja biztosíthatónak a kisebbségi jogokat, ugyanakkor szükségesnek tartja a romániai magyar közösség politikai és jogi igényeinek a szavatolását.
- Február 16. Tökés László püspök, az RMDSZ tiszteletbeli elnöke részt vett a Fidesz–Magyar Polgári Párt külpolitikai klubjának rendezvényén,

melynek témája a magyar-román kapcsolatok voltak. Tőkés László javaslatában kifejtette, hogy szükség lenne egy hatpárti kerekasztal-konferenciára, amelyen a hat parlamenti párt és a határon túli magyarság képviselői konszenzusra jutnának az autonómia fogalmát illetően.

Február 18. Franz Pahlnek, a Dél-Tirol Autonóm Régió alelnökének meghívására nyolctagú RMDSZ-küldöttség utazott Dél-Tirolba, akik Bolzanóba és Trentóba látogattak el. A delegációban részt vettek Kötő József, az RMDSZ ügyvezető alelnöke, Seres Dénes szenátor, Tokay György és Varga Attila képviselők, Csiha Tamás, a nagybányai szervezet elnöke, Puskás Bálint, a háromszéki szervezet elnöke, Székely István, az Ügyvezető Elnökség referense és Vajda László, a szövetségi elnök politikai tanácsosa. A delegáció tanulmányozta az autonóm intézmények működését, a jogi normákat, valamint az autonóm intézmények és az állami szervek közötti kapcsolatot.

Február 22. Kolozsvárra látogatott Alfred Moses, az Amerikai Egyesült Államok nagykövete, ahol az önkormányzat képviselőivel beszélgetett és előadást tartott a Babeş-Bolyai Egyetemen. Újságírók kérdéseire válaszolva Moses nagykövet a romániai magyar nemzeti közösség autonómia-törekvéseivel kapcsolatban kifejtette: minden országnak szembe kell néznie a kisebbségi problémával, amelyre mindenhol más és más megoldás keresendő.

Február 22-23. között a Magyar Gyáriparosok Szövetsége meghívására az RMDSZ gazdasági küldöttsége Magyarországra látogatott. A küldöttség privatizációs kérdésekben folytatott megbeszéléseket, és találkozott a HTMH gazdasági szaktestületével, az Új Kézfogás Alapítvány képviselőivel, Széles Gáborral, a Gyáriparosok Országos Szövetségének elnökével és az Ipari Minisztérium illetékeseivel.

Február 23. Robert E. Whitehead, a bukaresti amerikai nagykövetség politikai tanácsosa felkereste Tőkés László püspököt, az RMDSZ tiszteletbeli elnökét. Tőkés László beszámolt a romániai magyarság helyzetéről, a tanügyi törvényről, az elkobzott egyházi javakról. Véleménye szerint a megbékélés legfőbb akadályja a valós politikai akarat hiánya. Nem teljesültek a rendszerváltás után az erdélyi magyarság fontosabb követelései, így a Bolyai Egyetem visszaállítása és az egyházi javak visszaszolgáltatása sem.

Február 28-án Markó Béla szövetségi elnök kezdeményezésére az RMDSZ Európai Integrációs Bizottságának megalakulásával kapcsolatos előkészítő találkozóra került sor. A tanácskozáson részt vettek: Markó Béla, Buchwald Péter szenátorok, Bárányi Ferenc, Borbély László, Pécsi Fe-

renc képviselők, Pataki Júlia képviselőházi szakértő és Nemes Árpád, a szövetségi elnök külpolitikai tanácsosa. A tanácskozás résztvevői előkészítették az Integrációs Bizottság március közepén tartandó alakuló ülésének napirendjét.

Február 29–június 7. között Verestóy Attila szenátor az European Center for Security Studies (NATO kiképző központ) meghívására több hónapos kiképző tanfolyamon vett részt. A képzés három helyszínen, az Egyesült Államokban, a németországi Garmisch Partenkirchenben és a brüsszeli NATO központban zajlott rangos előadók részvételével. A tanfolyam lehetőséget adott a szenátornak arra, hogy szakértőkkel vitassa meg a térség biztonságpolitikai kérdéseit.

Március 5. Erdélybe látogatott a Fidesz – Magyar Polgári Párt delegációja, Orbán Viktor, Németh Zsolt, Varga Mihály országgyűlési képviselők, Király András külügyi titkár, valamint Fazekas Sándor, Karcag polgármestere. Nagyváradon találkoztak Tempfli József római katolikus és Tőkés László református püspökkel, sajtótájékoztatót tartottak, ahol a magyar-román kapcsolatok alakulását értékelték. Marosvásárhelyen részt vettek a Pro Europa Liga által szervezett román-magyar kerekasztal-megbeszélésen, és tárgyalásokat folytattak Markó Bélával és Takács Csabával.

Március 9. Alain Juppé francia miniszterelnök meghívására RMDSZ-küldöttség utazott Párizsba, hogy részt vegyen az Európai Demokrata Unió (EDU) pártelnöki konferenciáján. A küldöttség tagjai: Markó Béla szövetségi elnök, Bodó Barna, az SZKT alelnöke, EDU-megbízott, Frunda György szenátor, az RMDSZ Európa Tanácsbeli képviselője és Nemes Árpád, a szövetségi elnök külpolitikai tanácsosa. A konferencia elfogadta a Párizsi Nyilatkozatot, melynek egy külön szakasza foglalkozik a kisebbségi kérdéssel.

Március 9. Közzétette éves jelentését az Egyesült Államok külügyminisztériuma az emberi jogokról, melynek egy jelentős része Romániával foglalkozik. A dokumentum számos jogtipró esetről beszámol, mint például arról, hogy megverték az őrizetbe vett személyeket, a kinevezett prefektusok eltávolították a demokratikus módon megválasztott polgármestereket, a Hírszerző Szolgálat (SRI) lehallgató tevékenységei, ásatások a Mátyás-szobor körül, vagy a kisebbségek, főként a magyarok elleni nacionalista kirohanások.

Március 18. Tabajdi Csaba államtitkár és a HTMH konzultációt tartott a határon túli magyar közösségek vezetőivel. A tanácskozáson az RMDSZ képviselőjében jelen volt Markó Béla szövetségi elnök, Tőkés László

tiszteletbeli elnök és Takács Csaba ügyvezető elnök. Megállapodás született arról, hogy a közszolgálati médiákat működtető közalapítványok kuratóriumaiba a határon túli szervezetek is jelölteket állítanak: a romániai magyarság (az RMDSZ által) 3 főt, a szlovákiai magyarság (CSE-MADOK) 2 főt, a jugoszláviai magyarság 1 főt (a VMSZ az első két évre, a VMDK a második két évre) jelöl. A hetedik helyre az első két évben az ukrainai magyarság, a harmadik évben a horvátországi, a negyedik évben pedig a szlovéniai magyarság szervezetei jelölnek képviselőt.

Március 22. Markó Béla, az RMDSZ elnöke Budapesten megbeszélést folytatott Pető Ivánnal, az SZDSZ elnökével és Eörsi Mátyással, az SZDSZ külügyi szóvivőjével. A tanácskozáson jelen volt Kuncze Gábor belügyminiszter is. A találkozó utáni sajtótájékoztatón Pető Iván kijelentette, hogy a határon túli magyarok ügyeiről csak a határon túli magyar szervezetek bevonásával, véleményük ismeretében és nem azokkal szemben lehet kialakítani az álláspontokat.

Március 22-én Magyar Bálint magyar művelődési és közoktatási miniszter találkozott Markó Bélával, az RMDSZ elnökével és Béres Andrással, a szövetség nemrégiben kinevezett oktatási alelnökével. A megbeszélésen a határon túli kulturális intézmények normatív támogatásáról volt szó. Béres András felvetette, hogy közösen meg kellene vizsgálni egy Székelyföldön létrehozandó, alapítványi egyetemmel kapcsolatos elképzeléseket.

Március 30–31. között Markó Béla szövetségi elnök, Takács Csaba ügyvezető elnök, valamint Dáné Tibor, a Szociáldemokrata Tömörülés elnöke részt vett a Magyar Szocialista Párt Kongresszusán. Beszédében az RMDSZ elnöke a magyar–román viszonyról és az alapszerződésről elmondta, hogy „nem azért megoldatlan a romániai magyarság helyzete, mert a román–magyar viszony nem eléggé rendezett, és mert nincsen alapszerződés, hanem éppen fordítva: amíg a román kormány nem fogadja el, hogy a kisebbségek számára új jogi helyzetet kell teremteni, mindaddig ez az igazi akadálya a viszony rendezésének.”

Április 2-án a Szövetség bukaresti székházában tartotta második ülését az RMDSZ Integrációs Munkacsoportja, melyen részt vettek: Borbély László, Bárányi Ferenc, Pécsi Ferenc képviselők, Buchwald Péter szenátor, Kelemen Kálmán, az RMKDP elnöke, Pataki Júlia jogász, parlamenti szakértő, Nemes Árpád külpolitikai tanácsos és Markó Attila jogász. A munkacsoport megvitatta az RMDSZ integrációt szorgalmazó nyilatkozat-tervezetét, az integrációs adattár összeállítása során felme-

- rülő kérdéseket, a kormány integrációs stratégiájához a kisebbségi és egyházügyi fejezeteket, továbbá a PHARE-program romániai vetületét.
- Április 2–3. között Párizsban ülésezett az ET Parlamenti Közgyűlésének Jogi és Emberi Jogi Bizottsága, ahol Gunnar Jansson beszámolt romániai látogatásának tapasztalatairól. Határozat született arról is, hogy a monitorizálási mechanizmus keretében Frunda György május 20–22. között újra ellátogat Litvániába, Gross (svájci) és Caputto (olasz) kollégái kíséretében.
- Április 3. Frunda György szenátor az ET Parlamenti Közgyűlésén kijelentette, hogy az ET túl keveset tett a kisebbségekért, fel kell tehát gyorsítani a kisebbségvédelmet. Kérte, hogy a helyi autonómia chartáját tekintsék védő dokumentumnak, továbbá azt, hogy az ET bizottsága ne csak az illető ország kormányával tárgyaljon, hanem a kisebbségek képviselőivel is.
- Április 8. Háromnapos romániai látogatása során Tom Lantos találkozott Markó Béla szövetségi elnökkel, Szabó Károllyal, Szilágyi Zsolttal, Borbély Lászlóval és Niculescu Antallal. A kongresszusi képviselő elmondta az RMDSZ küldöttségnek, hogy a magyar kisebbség kérdésében többször felszólal a Kongresszusban. A szövetségi elnök tájékoztatta a romániai magyarság helyzetéről, az utóbbi időszak politikai fejleményeiről. A találkozó végén a képviselő következtetésként elmondta, hogy támogatja Románia integrációs törekvéseit, de ennek elengedhetetlen feltétele egy megfelelő kisebbségpolitika.
- Április 9. Romániai látogatása során fogadta a parlamenti pártok képviselőit Jacques Toubon francia igazságügyi miniszter. A találkozó fő témája Románia EU-csatlakozása volt. Az RMDSZ képviselőjében Borbély László vett részt a találkozón, aki elmondta, hogy a Szövetség támogatja az európai integrációt, de ehhez elengedhetetlen a politikai akarat megléte. A kisebbségi kérdéstről kifejtette, hogy az sem a törvényhozásban, sem a gyakorlatban nincs megnyugtatóan rendezve.
- Április 11. Horn Gyula magyar miniszterelnök fogadta Markó Béla szövetségi elnököt és Takács Csaba ügyvezető elnököt. A találkozó középontjában a helyhatósági választások, a pártok stratégiái és az RMDSZ helyzete álltak. A miniszterelnök közölte, hogy a magyar kormány továbbra is figyelembe veszi az RMDSZ véleményét, és olyan alapszerződésre törekszik, amellyel a romániai magyarság is egyetért. A Szövetség vezetői javasolták, hogy a Miniszterelnöki Hivatal és a HTMH szervezen meg egy olyan tanácskozást a határon túli magyarság helyzetéről, jövőképéről, amelyen részt vennének a határon túli magyar szervezetek képviselői, a magyarországi parlamenti pártok képviselői.

Április 14–20. között Isztambulban tartotta meg közgyűlését az Interparlamentáris Unió. A Román Parlament kilenctagú küldöttségében részt vett Márton Árpád képviselő is. A politikai bizottságban a kisebbségi kérdés, mint stabilitási tényező is napirendre került. A Szövetség képviselője a kisebbségi kérdés megoldásáról elmondta, hogy ennek alappillére a párbeszéd, a párbeszédben résztvevők egyenlő partneri státusának elismerése, a szerzett jogok megőrzése és őszinte megoldási szándék a többség részéről, amely figyelembe veszi a kisebbség sajátos igényeit.

Április 21–25. között Markó Béla szövetségi elnök Rómába látogatott, ahol számos vatikáni tisztségviselővel és a kúria több tagjával találkozott, továbbá előadást tartott a La Sapiencia egyetem magyar tanszékén. Az általános pápai kihallgatás keretében Markó Béla kiemelte, hogy mennyire fontos ösztönzése támogatása a romániai magyar kisebbség számára.

Április 24–25. között Béres András Budapesten megbeszéléseket folytatott a Művelődési és Közoktatási Minisztérium és a HTMH képviselőivel. A találkozón áttekintették a kihelyezett egyetemi tagozatok helyzetét, a szaktestület által meghirdetett pályázatok helyzetét és a székelyföldi egyetemalapítás lehetőségeit. A képviselő találkozott a Márton Áron Kollégiumban lakó erdélyi diákokkal is, akikkel munkavállalási gondjakiról, egy esetleges állásbörze megszervezéséről beszélgetett.

Április 26. A Jansson-jelentést vitatta meg Strasbourgon az ET jogi bizottsága. Noha a képviselők megegyeztek, hogy az önkormányzati választásokra való tekintettel nem hozzák nyilvánosságra a jelentés tartalmát, az *Adevărul* napilap ismertette ennek tartalmát. A jelentésben szerepel az ellenzékben levő polgármesterek leváltása, az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatásának elhúzódása, továbbá az, hogy nem történt meg az egyházügyi törvény előkészítése sem.

Április 29–május 3. között Niculescu Antal, a szövetségi elnök politikai tanácsosa részt vett az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának Kisebbségvédelmi Albizottsága által létrehozott Kisebbségi Munkacsoport genfi ülésén. A tanácsos támogatta a több nemzetközi szervezet által benyújtott tervezetet, amelyben azt tanácsolják a Kisebbségi Munkacsoportnak, hogy a különböző kisebbségek, a kormányok és az emberjogi szakértők által benyújtott információk alapján dolgozzon ki konkrét mechanizmusokat az ENSZ 1992. évi Kisebbségi Nyilatkozatában megfogalmazott jogok életbe léptetésére.

Május 1–3. között Többség–kisebbség: európai modellek címmel rendezett nemzetközi szemináriumot Marosvásárhelyen a Pro Europa Liga. A rendezvényen a finn, norvégiai lapp, francia, svájci és katalóniai résztve-

vők mellett jelen volt Törzsök Erika, a HTMH alelnöke, Németh Zsolt, a Fidesz alelnöke, román részről Ivan Truter, a Nemzeti Kisebbségek Tanácsának titkára, továbbá több kormányzati szervezet is képviseltette magát.

Május 6–7. A román Parlament Integrációs Bizottsága nemzetközi szemináriumot szervezett Románia EU-integrációjáról. A rendezvényen finn, francia és dán parlamenti képviselők mellett jelen volt Bárányi Ferenc képviselő is. A szeminárium fő témái között szerepel az EP szerepe az integrációs folyamatban, tovább az EU és a tagországok közötti kapcsolatrendszer.

Május 9-én ülésezett az Ügyvezető Elnökség, amely részletesen foglalkozott a választási kampánnyal és a FUEV temesvári kongresszusával. Kötő József szervezési kérdésekről elmondta, hogy a kormány mellett működő Nemzeti Kisebbségi Tanács korlátozni próbálja a magyar nyelv használatát a kongresszuson, annak ellenére, hogy a rendezvényen éppen a kisebbségek képviselői vesznek részt. A kongresszuson az RMDSZ képviselőjében Markó Béla, Tökés László, Takács Csaba és több megfigyelő vesz részt.

Május 10. Budapesten az MSZP ügyvezető elnökével, Kósáné Kovács Magdával tárgyalt Markó Béla és Takács Csaba. A találkozón megvitatták a Szövetség és az MSZP közötti együttműködés kiszélesítésének részleteit. Kósáné Kovács Magda megerősítette, hogy a Magyar Szocialista Párt a jövőben is kiemelt figyelmet szentel a határokon túli magyarság sorsának, és kész minden politikai támogatást megadni az RMDSZ számára a romániai magyarság érdekében kifejtett tevékenységéhez.

Május 16. Az RMDSZ és a Romániai Német Demokrata Fórum közös rendezésében nyílt meg Temesváron a FUEV 41. Kongresszusa. Megnyitó beszédében Markó Béla kiemelte, hogy a romániai magyar kisebbség számára kiemelten fontos egy európai normarendszer kialakítása és a nemzetközi szervezetekkel, köztük a FUEV-vel való együttműködés a kisebbségi kérdés megoldásáért. A kongresszus második napján több RMDSZ-es képviselő, köztük Béres András és Markó Attila is felszólalt. Utolsó nap került sor az új vezetőség megválasztására, illetve új tagok felvételére is. Teljes jogú taggá vált a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, a Magyarországi Románok Szövetsége, a szlovákiai Együttélés Politikai Mozgalom és a VMDK.

Május 21. Bukarestben Daniel Tarschys, az ET főtitkára találkozott a parlamenti pártok képviselőivel. Az RMDSZ részéről jelen voltak Szabó Károly és Vida Gyula frakcióvezetők. A Szövetség képviselői kifejtették a

főtitkárnak, hogy továbbra is szükségesnek látják a monitorizálást, ugyanis Románia nem mindenben teljesítette az 1993 októberében, teljes jogú tagként való felvételekor vállalt kötelezettségeit (erre példa a tanügyi törvény, a meglévő jogokat korlátozó intézkedések, továbbá az, hogy Románia nem ratifikálta a Helyi önkormányzatok, illetve a Regionális vagy kisebbségi nyelvek Európai Chartáját).

Május 22. Nyilatkozatot tett közzé az RMDSZ szenátusi frakciója a román Parlamentnek a legnagyobb kereskedelmi kedvezmény kérdésében az Amerikai Kongresszushoz intézendő Nyilatkozat-tervezetével kapcsolatban. A nyilatkozat megállapítja a legnagyobb kedvezmény gazdaságra gyakorolt pozitív hatásait, és támogatja ennek végleges megítélését, ha ez a vállalt politikai kötelezettségek teljesítésén alapszik, beleértve az emberi jogok, illetve a nemzeti kisebbségek jogainak tiszteletben tartását.

Május 23. A Képviselőházban is vita volt az Amerikai Egyesült Államok Szenátusához és Kongresszusához intézendő Nyilatkozatról. Az RMDSZ képviselői frakciója hasonló nyilatkozatot tett közzé, melyben kifejtik, hogy Románia 1993-ban feltételekhez kötötten kapta meg a legnagyobb kereskedelmi kedvezményt. Az RMDSZ támogatta és támogatja a legnagyobb kereskedelmi kedvezmény megadását, amelynek azonban a megszabott kritériumok tényleges teljesítésén kell alapulnia, beleértve az emberi jogok és a nemzeti kisebbségek jogainak tiszteletben tartását.

Május 24. Markó Béla szövetségi elnök Marosvásárhelyen fogadta Lezsák Sándort, a Magyar Demokrata Fórum elnökét. A két szervezet vezetője a jövőbeni intézményes kapcsolatok erősítéséről folytatott tárgyalásokat. Az elkövetkező hónapokban – mondta az MDF vezetője – az MDF politikusi és gazdasági szakemberei újabb látogatást terveznek Erdélybe. A román–magyar viszonyban Lezsák Sándor megerősítette, hogy szerintük az alapszerződés megkötésének előfeltétele a romániai magyarság egyetértése, illetve konkrét problémáknak a megoldása.

Május 29–31. között ülésezett Bukarestben az EP és Románia Parlamentjének vegyesbizottsága, melynek tagjai Bárányi Ferenc Temes és Borbély László Maros megyei képviselők. Az ülés napirendjén szerepelt Románia integrációs stratégiája, valamint a jelenlegi politikai étellel és a civil szervezetek tevékenységével kapcsolatos elemzések.

Június 24–30. között Bárányi Ferenc és Borbély László képviselők Brüsszelben tettek látogatást. Az EP-ben több találkozóra került sor a pártcsaládok képviselőivel, az Emberi Jogi Bizottság vezetőivel és a vegyesbizottság elnökével, Habsburg Ottó EP-képviselővel, valamint

Arie Ooslanderrel, az Európai Parlament kelet-közép-európai ügyekkel megbízott riportőrével.

Június 25. Frunda György szenátor az ET Parlamenti Közgyűlésén a Nemzeti Kisebbségek Tanácsadó Bizottságának felállítása mellett szólalt fel. Feladatai megvalósítása érdekében – fejtette ki a szenátor – a 12–20 tagú, hatéves időszakra kijelölt, de újra nem választható szakemberekből összeálló tanácsadó bizottságnak lehetőséget kell kapnia arra, hogy párbeszédet folytasson nemcsak a kormányokkal, hanem a nemzeti kisebbségek képviselőivel és nem-kormányzati szervezetekkel is.

Július 1. Kolozsváron ülésezett az RMDSZ Külpolitikai Tanácsadó Testülete. Jelen voltak: Markó Béla, Takács Csaba, Szabó Károly, Vida Gyula, több szenátor és képviselő, Kötő József és Nagy Zsolt ügyvezető alelnökök; Tökés László tiszteletbeli elnök levélben fejtette ki álláspontját. A megbeszélés fő témája a Budapesten sorra kerülő, Magyarország és a határon túli magyarság című tanácskozáson képviselendő RMDSZ-álláspont, és az ott előterjesztendő javaslatok kidolgozása volt.

Július 4–5. között Markó Béla szövetségi elnök vezetésével RMDSZ-küldöttség látogatott Budapestre, hogy részt vegyen a Magyarország és a határon túli magyarság címmel rendezett kétnapos konferencián. A tanácskozáson a határon túli magyar kisebbségek szervezeteinek képviselői, illetve a magyarországi parlamenti pártok, a magyar kormány és a Határon Túli Magyarok Hivatalának képviselői vettek részt. A küldöttség tagjai: Tökés László, Takács Csaba, Dézsi Zoltán, Niculescu Antal és Székely István.

Július 8. Borbély László képviselő, az Európai Unió–Román Parlament egyes bizottságának tagja Nyilatkozatot tett közzé azzal kapcsolatosan, hogy a román kormány nem adta át a parlamenti bizottságnak az Európai Bizottság által leküldött kérdőívet (Questionnaire). A képviselő ennek alapján megállapította, hogy ily módon megkérdőjelezhető a kérdőívre adott válaszok hitelessége.

Július 10. A Romániai Helsinki Bizottság (APADOR-CH) szervezésében és az Aurora, Accept, Pro Europa, Amnesty International, továbbá a Legfelsőbb Ügyészség képviselője és Nicolae Gheorghe roma vezető részvételével kerekasztal-beszélgetést rendeztek a romániai emberi jogok helyzetéről. Az RMDSZ-t a tanácskozáson Borbély László képviselő és Nemes Árpád külpolitikai tanácsos képviselték.

Augusztus 14. Somogyi Ferenc magyar és Marcel Dinu román külügyi államtitkár bukaresti tárgyalásai után közös sajtótájékoztató keretében bejelentette, hogy szakértői szinten elkészült a román–magyar alapszer-

ződés végleges szövege. A szöveg véglegesítése azt is jelentette, hogy megegyezés született az ET 1201 számú ajánlásáról is. A szerződés aláírásáról Frunda György államfőjelölt elmondta, az alapszerződés aláírása a tervezett formában kedvezőtlen lehet az RMDSZ számára.

Augusztus 16. Közzétette álláspontját a véglegesítés előtt álló román-magyar alapszerződésről az RMDSZ Operatív Tanácsa, amelyben megerősítik, hogy a Szövetség továbbra is érvényesnek tekinti az SZKT 1994. október 1-i állásfoglalását a tervezett dokumentumról. A dokumentum kiemeli a szerződés számos pozitív elemét, de rámutat arra, hogy hiányoznak az egyházi javak visszaszolgáltatására, a szerződés végrehajtására vonatkozó kitételek, és hogy az ET 1201 számú ajánlásának értelmezése egyértelműen szűkítő jellegű.

Augusztus 19. Budapesten megbeszélést folytattak a szlovákiai magyar pártok és az RMDSZ képviselői, ahol megállapították, hogy megromlottak a magyar kormány és a határon túli magyar szervezetek közötti konzultáció lehetőségei. Erre utal az is, hogy Horn Gyula visszautasította az RMDSZ kérését, hogy találkozhasson a miniszterelnökkel.

Augusztus 21. Sajtótájékoztatón üdvözölte a Fidesz elnöksége az RMDSZ magyar-magyar csúcstalálkozó összehívására vonatkozó kezdeményezését és támogatja a külügyi bizottság rendkívüli ülésének összehívását. Orbán Viktor ismertette a pártja elnöksége által elfogadott tíz pontos állásfoglalást, amely a román-magyar alapszerződéssel kapcsolatos ellenvetéseket és javaslatokat tartalmazza.

Augusztus 25. Kolozsváron ülésezett az RMDSZ Külpolitikai Tanácsadó Testülete, amely az alapszerződés kérdését, illetve az RMDSZ képviselőinek a Horn Gyula miniszterelnökkel sorra kerülő tárgyalását vitatta meg. A testületi ülésen eldönt, hogy háromtagú RMDSZ-küldöttség, Markó Béla, Takács Csaba, Tőkés László fog találkozni a magyar kormányfővel, és megpróbálják meggyőzni, hogy változtassanak a szerződés szövegén.

Augusztus 26-án Budapesten Horn Gyula miniszterelnök, Tabajdi Csaba és Somogyi Ferenc államtitkárok fogadták az RMDSZ küldöttségét (Markó Béla, Tőkés László, Takács Csaba). A több mint kétórás beszélgetésen nem közeledtek a felek álláspontjai, az RMDSZ kifejtette ellenvetéseit a szerződéssel kapcsolatban. A magyar fél elmondta, hogy részükről lezárultak az alapszerződés tárgyalásai, és hogy nem szándékoznak újabb egyeztetéseket kezdeményezni a román féllel.

Augusztus 27. Romániai látogatása során Klaus Naumann, a NATO Katonai Tanácsának elnöke találkozott a parlamenti pártok vezetőivel. A vé-

delmi szervezet tisztségviselőjével folytatott tanácskozáson Markó Béla szövetségi elnök és Borbély László voltak jelen. A szövetségi elnök felszólalásában hangsúlyozta a nemzetközi ellenőrzés fontosságát a kisebbségi kérdés megoldásánál.

Augusztus 29. Ion Iliescu államfő a Cotroceni-i palotába hívta össze a parlamenti pártok vezetőjét. Az RMDSZ képviselőjében Markó Béla szövetségi elnök, Szabó Károly szenátusi frakcióvezető és Niculescu Antal, a szövetségi elnök politikai tanácsosa vett részt. A nacionalista pártok élesen bírálták az RMDSZ-t és az alapszerződést, mely szerintük túl nagy engedményeket tett a magyar kisebbségnek. A Szociális Demokrácia Pártja és a Demokratikus Konvenció támogatja az alapszerződés aláírását. Az RMDSZ képviselői ezúttal személyesen is átadták Ion Iliescu államfőnek és Teodor Meleşcanu külügyminiszternek az Operatív Tanács Állásfoglalását a román–magyar alapszerződéssel kapcsolatban.

Augusztus 30-án ülésezett az Országgyűlés külügyi bizottsága, amelyen részt vett Dézsi Zoltán, az SZKT elnöke és Tokay György képviselő. Kovács László ismertette a kormány álláspontját, miszerint az alapszerződést meg fogják kötni, jelenleg az aláírás helyszínéről folynak az egyeztetések. Az alapszerződés tartalmáról heves vita alakult ki a kormány és az ellenzéki pártok képviselői között.

Szeptember 3-án az Országgyűlés maratoni vita keretében vitatta meg az ellenzék indítványát. A rendkívüli ülészakon elvetették azt a javaslatot, hogy Markó Béla felszólalhasson, ennek következtében Tökés Lászlóval csak meghívottként vehetett részt a vitán. A rendszerváltás utáni Magyarországon ez volt az első vita, mely alapján megosztotta a parlamenti pártokat a külpolitikai célok tekintetében.

Szeptember 4-én, Pápán Markó Béla, az RMDSZ elnöke megnyitotta a magyar–magyar csúcst, amelyen azonban csak az ellenzéki pártok képviselői vettek részt. A találkozón ismertették Tökés László Illúziók nélkül című állásfoglalását, és elítélték a magyar kormány engedékenységet. Közös közleményükben kifejtik, hogy koordinációs munkabizottságot és egy olyan bizottságot hoznak létre, amely elemzi az eddig aláírt alapszerződések hatásait.

Szeptember 6. Az RMDSZ Szövetségi Egyeztető Tanácsa nyilatkozatot tett közzé a román–magyar alapszerződésről. A dokumentumban felsorolják az alapszerződés legfontosabb hiányosságait, majd emellett foglalnak állást, hogy az alapszerződés csak akkor tölthet be pozitív szerepet, ha az abban foglaltakat teljes jóhiszeműséggel, valamint jobbitó szándékkal alkalmazzák, és a korlátozó rendelkezéseket, illetve a súlyos hiá-

nyosságokat a megbékélési folyamat továbbvitelének során felszámolják.

Szeptember 17-19. között az RMDSZ elnökének meghívására Romániába látogatott a Katalán Demokrata Unió küldöttsége. A küldöttség Bukarestben több parlamenti párt elnökével, vezető politikusokkal találkozott, majd a szövetség székházában az RMDSZ képviselőivel folytattak eszmecserét. Másnap a küldöttség Kovászna megyébe látogatott, ahol polgármesterekkel és önkormányzati képviselőkkel találkoztak.

Szeptember 16. Napirend előtti felszólalásában Markó Béla szövetségi elnök ismertette álláspontját az alapszerződésről. Noha az alapszerződés több vonatkozásban nem felel meg a romániai magyarság elvárásainak, számos pozitív kitélet tartalmaz, amelynek megvalósításához elengedhetetlenül szükséges a megfelelő törvények elfogadása és azok jóhiszemű alkalmazása.

Szeptember 27-29. között Frunda György szenátor részt vett az ET Parlamenti Közgyűlés Jogi Bizottságának munkálatain. A bizottság napirendjén szerepelt Gunnar Jansson raportőrének jelentése arról, hogy miképpen teljesítette Románia az ET-be való felvételekor vállalt kötelezettségeit, illetve a szervezet kritériumait. Mivel azonban az RMDSZ álláspontjára a kormány szeptember 26-án nyújtotta be válaszát, a jelentést a bizottság következő ülésén tárgyalják meg.

Szeptember 29-30. között Bukarestben ülésezett az Európai Demokrata Unió 1-es számú, Európai Struktúrák – Európai Politika Bizottsága. A tanácskozáson a Keresztény Demokrata Nemzeti Parasztpárt és a Polgári Szövetség Pártjának felvételi kérelmét bírálták el. A bizottságban döntés született arról, hogy munkabizottságot hoznak létre a számbeli kisebbségben élő nemzeti közösségek védelmének érdekében. Az RMDSZ-t képviselő Bodó Barna és Szabó Károly jelezték, hogy részt kívánnak venni a bizottság munkájában.

Október 12. Tőkés László, az RMDSZ tiszteletbeli elnöke beszédet tartott a FIDESZ Országos Értekezletén. Köszönetet mondott a FIDESZ-nek, az ellenzéki pártoknak és szervezeteknek, amelyek támogatták az RMDSZ-t a magyar-román alapszerződéssel kapcsolatos jobbitó törekvéseiben, a romániai magyarság érdekeinek fokozott érvényesítésében. A Szövetség tiszteletbeli elnöke megbeszélést folytatott R. Erlandssonnal, az Åland-szigeti törvényhozás elnökével, és megújította szövetségünk romániai látogatásra szóló meghívását, amit az elnök elfogadott.

Október 14. Eörsi Mátyás, az Országgyűlés külügyi bizottságának elnöke Kolozsvárra látogatott, ahol találkozott Takács Csaba ügyvezető elnök-

kel és Eckstein-Kovács Péterrel. Látogatása után elmondta, hogy az alapszerződés kapcsán számos kritikát megfogalmaztak, de a dokumentum messze nem váltott ki akkora elégedetlenséget, mint ahogy azt a magyarországi ellenzék látni szeretné.

November 1. Markó Béla szövetségi elnök Bukarestben fogadta az Est Libertés francia alapítvány nemzetközi megfigyelőcsoportját, amelynek tagjai a PHARE program keretében megfigyelőként részt vesznek a választásokon. A delegációt Alexander Von Lingen úr, az Európa Parlament főadminisztrátora és Mihnea Berindei, az Est Libertés alelnöke vezették. Az RMDSZ részéről a találkozón jelen volt Takács Csaba kampányigazgató, Dézsi Zoltán, Borbély László, Czédly József, Niculescu Antal és Vajda László.

November eleje. Az ET, az EBESZ, a Magyar Országgyűlés és a magyarországi politikai pártok képviselői megfigyelőként vesznek részt a parlamenti választások első fordulóján. Jeszenszky Géza MDF-képviselő, volt külügyminiszter az ET Parlamenti Közgyűlésének demokrata-konzervatív csoportját képviseli, Tóth Zoltán, a Belügyminisztérium választási nyilvántartási osztályának vezetője az EBESZ megfigyelőjeként érkezett Romániába; az Országgyűlés képviseletében Csapody Miklós (MDF), Kocsis László (MSZP), Gellért Kis Gábor (MSZP), Fritz Péter (MSZP), Rajk László (SZDSZ) és Németh Gabriella (SZDSZ) volt jelen a választásokon.

November 5-én Frunda György szenátor, az RMDSZ államelnökjelöltje, az RMDSZ ET-képviselője Strasbourgba utazott, hogy részt vegyen az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése Jogi Bizottságának munkálataiban, amelynek napirendjén szerepel a Romániáról készített Jansson-jelentés megvitatása. A Jogi Bizottság úgy döntött, hogy a november végi ülésén nyilvánosságra hozza a jelentést, az RMDSZ kifogásait és a kormány válaszát, és felkéri a jelentéstevőket, hogy dolgozzanak ki egy új jelentést, amelynek megvitatására 1997 áprilisában kerüljön sor.

November 22–23. között Bécsben nemzetközi szemináriumra került sor a kisebbségi nyelveken történő oktatás kérdéseiről. A rendezvényen több nemzetközi szervezet képviselője is részt vett, így Max van der Stoel, az EBESZ kisebbségügyi főbiztosa. Az RMDSZ-t Borbély László képviselte, aki kifejtette, hogy a jelenlegi tanügyi törvény nem ad kielégítő megoldást a kisebbségi, magyar nyelvű oktatás kérdéseire, de reményét fejezte ki, hogy a parlamenti és elnökválasztások után megteremtődnek a feltételek a törvény módosítására.

November 30. A FIDESZ - Magyar Polgári Párt meghívására Eckstein-Kovács Péter szenátor és Tamás Sándor képviselő a budapesti Fidelitas Klubban népes hallgatóság előtt számolt be a novemberi romániai parlamenti és elnökválasztásokról. A rendezvényt Németh Zsolt országgyűlési képviselő moderálta.

December 10-12. között Grúzia fővárosában ülésezett a Fekete-tengeri Gazdasági Együttműködés Parlamenti Közgyűlése, amelyen egy 3 tagú román parlamenti küldöttség élén Kerekes Károly Maros megyei képviselő is részt vett. A közgyűlés a következő területeken fogadott el ajánlásokat: kereskedelmi együttműködés, kulturális értékek védelme, szervezett bűnözés és terrorizmus.